

Årsredovisning 2017

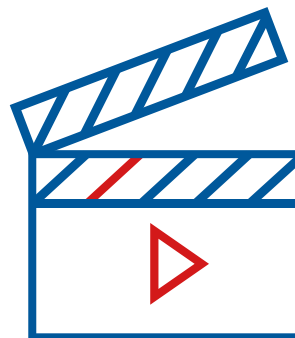

Dalarnas försäkrar drygt 14 000 gårdar, varav ca 2 000 kan betraktas som mer aktiva lantbruk. Ett av dem tillhör spannmålsbonden Anders Jägers i Avesta. En annan aktiv lantbrukare är Anna Björs, som även jobbar som lantbruksadministratör på Dalarnas. Vi vill ha rätt kompetens på rätt plats.

Vi på Dalarnas stödjer 200 ideella föreningar i hela Dalarna. En av dem är Malungs IF. Bidraget gör att exempelvis Madeleine Melin och hennes träningskompisar kan åka på läger och ställa upp i tävlingar. Vi är kundägda och vill finnas där våra kunder finns.

Fångat på film

Dalarnas Försäkringsbolag finns på sju orter här i Dalarna och ägs av våra kunder. Vi satsar lokalt och finns där våra kunder finns. Vi har gjort sju filmer där kunderna själva berättar om vad Dalarnas gjort för dem under året som gick. **Kolla in filmerna på dalarnas.se**

Har du nyligen tecknat villahemförsäkring? Då är chansen stor att vår skadeförebyggare Peter Svensson ringer för att boka förbesiktning. Anders Holmberg i Mora fick besök en dag i januari. Han fick kök, pannrum, tvättstuga, duschrum och brandskyddsprodukter inspekterade för att slippa onödiga skador i framtiden.

När vi frågar våra kunder varför de väljer oss är svaret oftast vårt goda bemötande och vår service. Ett bra exempel är bankkunden Helena Thelin Österberg som ser fram mot varje möte med rådgivaren Anna Norman i Falun.

Borlänge Alpins klubbstuga totalförstördes i en brand en söndagsmorgon i oktober 2014. Jimmy Norlinder, ordförande i Borlänge Alpin, är mycket nöjd med den snabba skaderegleringen Håkan Andersson gjorde. "Dalarnas har varit väldigt tillmötesgående mot oss. Vi finns ju i Dalarna och jag tycker att det är väldigt positivt med ett lokalt försäkringsbolag", säger han.

När länets kommuner inte hade möjlighet att finansiera reflexvästar till alla förskolebarn tog vi på Dalarnas saken i egna händer. Sedan starten 2013 har vi delat ut 36 000 reflexvästar, och vårt initiativ har både gjort barnen säkrare i trafiken och inspirerat flera länsbolag att göra samma goda gärning.

"Det är väl bland annat därför jag har valt Dalarnas, för att det aldrig är något tjafs där, man får hjälpen när man behöver den", så sa Roland Arons om hjälpen han fick efter att hans bil blivit illa tilltygad vid en rådjurskrock.

Innehåll

Inledning

- 4 Vd har ordet
- 6 Det hände 2017
- 8 Året i korthet
- 10 Hållbarhet

Verksamheten

- 12 Samverkan
- 14 Förvaltningsberättelse
- 17 Hållbarhetsrapport

Finansiella rapporter

- 21 Femårsöversikt och resultat
- 22 Resultaträkning koncernen och moderbolag
- 23 Rapport över finansiell ställning för koncernen
- 24 Balansräkning för moderbolaget
- 25 Rapport över förändring i eget kapital
- 26 Rapport över kassaflöden
- 27 Resultatanalys
- 28 Noter till finansiella rapporter

Övrig information

- 64 Revisionsberättelse
- 67 Bolagsstyrningsrapport
- 70 Styrelse och revisorer
- 72 Fullmäktige
- 73 Företagsledning
- 74 Ordlista

Bolagsstämma 2018

Ordinarie bolagsstämma hålls torsdagen den 22 mars 2018 i Falun.

Redaktionell text och produktion: Dalarnas Försäkringsbolag i samarbete med Helikopter Brand Design AB. Foto och illustrationer: Marlene Stedt, Darko Bojanic och Dalarnas Försäkringsbolags bildbank. Tryck: Brand Factory.

Medarbetarnas engagemang är nyckeln

När jag kom till Dalarnas för sex år sedan visste jag att det var ett bolag med mycket nöjda kunder, manifesterat genom stora marknadsandelar och mycket stark finansiell ställning. Snabbt lärde jag mig att nyckelfaktorn var medarbetarna och deras trivsel, engagemang för sitt jobb och våra kunder. Jag undrade också - kan det bli bättre än så här? Nu har jag konstaterat att ja, det kan det. Än en gång skriver vi i redovisningen för året som gått om väldigt nöjda medarbetare och lika nöjda kunder som bara blir fler och fler.

Om vi tittar på det ekonomiska resultatet så har vi lagt ännu ett starkt år bakom oss, med bidrag från alla verksamhetsgrenar. I sakverksamheten har vi varit förskonade från dramatiska händelser och riktigt omfattande skador, samtidigt som nya kunder strömmat till. Det gäller i än högre grad vår bank, som nu kommit över puckeln där lönsamheten ökar. Inom livverksamheten gör vi ett av våra bästa år på länge, med fokus på kundvård och långvariga relationer. Återigen har vi också haft en stark utveckling på vårt förvaldade kapital, trots lågt risktagande.

Driftkostnaderna har vi hållit i schack, dock har vi tillåtit en viss kostnadsökning. Vår ökade kundtillströmning kräver investeringar - i huvudsak personal men även lokaler, utbildning, utrustning och annat. Det goda resultatet ger oss förutsättningar att fort-

sätta utvecklas och vara ett starkt lokalt alternativ för dalfolkets ekonomiska trygghet. Det innebär också att vi kan ge återbäring till kunderna under året, uppemot 250 miljoner kronor enligt våra beräkningar.

Ett stort glädjeämne var den medarbetarundersökning vi genomförde under hösten, med ett mycket gott resultat. Den bekräftar

” Vi kan ge återbäring till kunderna under året, uppemot 250 miljoner kronor enligt våra beräkningar

att trivseln och motivationen att ta väl hand om våra kunder ligger högt. Det ser jag som en enorm styrka, som ger oss goda förutsättningar för ännu ett framgångsrikt

år för vårt bolag och framför allt långsiktigt nöjda kunder.

Vi har under året fått ett fantastiskt fint gensvar från våra kunder. Uppenbart ligger vårt erbjudande, våra värderingar och kanske framför allt vårt kundbemötande rätt i tiden. Det ser vi både i mätningar, respons från kunder och inflödet av nya kunder, både på försäkrings- och banksidan. Sedan får man komma ihåg att konkurrenternas agerande också påverkat, det ser ut som om vissa konkurrenter ställer om till ett digitalt kundmöte i en takt som kunderna inte uppskattar, med bland annat stängning av lokala kontor på mindre orter. Detta samtidigt som vi satsar på den personliga servicen på våra lokala kontor ute i länet. Under hösten har vi fått flera fina kvitton på hur uppskattade våra tjänster är, bland annat i årets Svenskt Kvalitetsindex. Länsför-

säkringsgruppen tog hem inte mindre än fyra topp-placeringar inom olika områden; privat försäkring, privat bank, företagsbank och fastighetsförmedling.

Ljuspunkterna under året har varit många, ett exempel är Dalarnas Villa, ett nyskapande projekt vi startat tillsammans med Högskolan Dalarna, gymnasiala yrkesutbildningar, materialleverantörer, husleverantörer och entreprenörer. Villan ska vara både brand-, inbrotts- och vattenskadeseäker med fokus på hållbarhet och framtida underhåll. Första spadtaget togs i höstas och projektet väcker intresse hos främst byggbranschen, men också fack- och lokalmedia. Vår avsikt är att driva på mot ett mer hållbart byggande.

En annan fin insats är projektet UngDomare, med avsikten att synliggöra unga domare, inom fotbollen till att börja med, och bidra till att de stärks i sina roller via utbildning och gemenskap. Det känns angeläget att uppmärksamma en grupp som har en viktig roll och många gånger kan agera förebilder även i andra sammanhang. Det årliga stöd vi ger till flera hundra föreningar och ideella organisationer i länet inom framför allt idrott, hälsa, kultur och integration fortsätter som tidigare.

Om vi tittar utanför bolaget så ser vi att finansvärlden globalt i hög grad drivs av de låga räntorna, som lett till att bland annat obligationer, aktier och fastigheter ökat i värde. Aktier har i viss mån också fått stöd av ökande vinster i den goda konjunktur vi har, som dock kan anses som "dopad" av de extremt låga räntorna.

Här i Sverige har vi sett en osäkerhet på bostadsmarknaden under året. Så här långt är det enligt min bedömning främst

en psykologisk effekt, räntorna som nämnts ovan är fortsatt låga och de flesta har oförändrade eller bättre inkomster i den goda konjunkturen. Media och de nya regelverkspålagor som nu är beslutade vad gäller amorteringar har dock påverkat marknaden.

Hållbarheten är en stor fråga både inom landet och internationellt. Här tycker jag att man kan se upprepade indikationer på att den globala uppvärmningen accelererar och påverkar vår omvärld och miljö. Tyvärr ser det ut som att tvågradersmålet kan bli tufft att nå. Med detta får vi nog också fortsatt räkna med att det dyker upp oväntade fenomen, såsom extremväder, eventuellt med stora naturskador som följd. Samtidigt tycker jag mig se en allt bredare global uppslutning för att åtgärder måste vidtas. Om vi går till oss som bolag så gör vi vad vi kan. Vi strävar efter så låga utsläpp som möjligt i vår egen verksamhet givetvis. Men vårt viktigaste bidrag är utan tvekan vårt omfattande arbete för att förebygga skador. Varje brand, vattenskada eller trafikskada som inte inträffar är en stor vinst för miljön, parallellt med att det är en vinst ur ett mänskligt och ett ekonomiskt perspektiv.

Slutligen vill jag skicka mitt varma tack till både kunder och medarbetare för att ni gör allt detta möjligt!

Anders Grönås

ÅRET I SIFFROR

Nyckeltal	2017	2016
Resultat före skatt, mkr	594	419
Balansomslutning, mkr	8 332	7 495
Kapitalkvot, %	193	213
Antal anställda	289	279
Totalt antal kunder	175 799	172 205
Bank		
Inlåning, mkr	5 282	4 847
Utlåning, mkr	1 592	1 460
Bostadsutlåning, mkr	8 777	7 747
Förvaltd fondvolym, mkr	2 364	1 733
Antal kunder	47 501	44 523
Livförsäkring		
Premieinkomst, mkr	325	314
Totalt försäkringskapital, mkr	7 531	7 135
Antal kunder	45 543	45 655
Sak		
Premieintäkt, mkr	1 229	1 161
Tekniskt resultat före rabatter, mkr	110	126
Återbäring och rabatter	178	221
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	92	92
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	10,2	9,0
Antal kunder	154 410	151 485
Marknadstäckning		
VillaHem	76,7	73,6
Personbil	65,6	65,0
Företagsmotor	62,8	61,5
Byggindustri	74,9	73,2
Tillverkningsindustri	74,3	73,1
Tjänsteföretag	54,4	55,4

Det hände 2017

Januari

Dalarnas deltog med två mixlag i Svenska Skidspelens Företagsstafett. Ett av lagen tog hem segern i mixedklassen – hurra för oss! Vinnarlaget bestod av Jessica Nilsson, Anders Hjertberg och Hanna Engholm. I Dalarnas andra lag deltog Anders Grånäs, Marie Eriksson och Linnéa Andersson.

Februari

I februari sökte Camilla Koponen och Kristina Forsberg efter en engagerad och serviceinriktad skadereglerare och kollega på Facebook. Kollegan fick gärna ha gedigen erfarenhet av personskadereglering. Ansökningarna trillade in och sökandet gav resultat.

Mars

"Vi ska bygga ett hus tillsammans med leverantörer och entreprenörer i byggbranschen, yrkesutbildningar, Högskolan Dalarna samt Byggdiallog Dalarna. Huset ska ha bästa tänkbara säkerhet när det gäller riskerna för brand, inbrott och vattenskador. Målet är också så lite negativ inverkan på miljön som möjligt", sa Roger Andersson när han presenterade vårt nya hållbarhetsprojekt Dalarnas Villa på bolagsstämman.

Juli

Under några somrar har vi jobbat med "sommar-skadeförebygg" ur olika vinklar, och det gjorde vi även i år. En nyhet för året är att merparten av tipsen på Facebook förmedlades via filmade inslag med kollegor här på Dalarnas. Bland annat Peter Svensson och Ulf Frelin Pennonen gav somriga skadeförebyggartips, Tobias Aspman och Hanna Sunnercrantz gav banktips för resan och Hanna Ehlin tipsade om reseförsäkring.

Augusti

För sjätte året i rad fanns Dalarnas på plats under Svenska Dansbandsveckan och Västerdalsträffen i Malung. "Denna gång hade vi lastbilshyten med oss där besökarna fick prova hur det känns att tippa med en lastbil. Besökarna som testade hytten hade givetvis bälte på sig och fick därmed se hur viktigt det är att bältet används," berättar Marcus Windahl, företagsrådgivare på vårt kontor i Malung.

September

I takt med den allt aggressivare attityden och det tuffa bemötandet av unga fotbollsdomare ställde vi oss frågan; Vem står på de unga domarnas sida? Svaret är – det gör Dalarnas Försäkringsbolag. Så vi drog igång projektet UngDomare, ett projekt för att stärka unga domares självkänsla så att de vågar stå upp för rätt och fel, ta snabba beslut och lösa konflikter. I september delade vi för första gången ut stipendium till årets UngDomare.

April

I slutet av april var det premiär för Falukontorets tjänstecyklar. Cyklarna var ett pilotprojekt för att utvärdera om det i framtiden kan vara aktuellt för andra kontor. Det är viktigt för oss att tänka hållbart och välja cykeln framför bilen om man ska korta sträckor. Cyklarna har hittills varit mycket uppskattade.

Maj

I maj höll Christer Johansson, företagsrådgivare tung trafik och Jimmie Lagerqvist, skadeförebyggare trafik ett lunchseminarium med olika föreläsare under Trucks in Dalarna vid Romme Alpin. "Väldigt inspirerande och lyckat! Viktigt att vi når ut med vårt budskap kring trötta förare och distraktioner som användande av mobiltelefoner vid körning", sa Christer Johansson.

Juni

I juni spelade vi in reklamfilm på Falukontoret. Filmerna skulle användas i vår bankkommunikation och handlade om sparande och lån. Cecilia Look från Mora var en av våra uppskattade rådgivare som medverkade i filmerna. På plats under inspelningen fanns också några av våra duktiga externa samarbetspartners.

Oktober

Pär Holmgren, tidigare SVT-meteorolog och numera naturskadespecialist hos Länsförsäkringar, höll en välbesökt föreläsning för medarbetarna på Falukontoret en onsdag i oktober. Ämnet var vårt klimat – hur vi påverkas och vad vi kan göra för att bidra till en hållbarare framtid. På kvällen höll han samma föreläsning, men för en allmän publik på Främby Udde.

November

I november drog vi igång vår del i kampanjen Sveriges största brandövning, med fokus på brandskadeförebygg. Kampanjen pågick i digitala medier, på vår Facebook-sida och i lokala annonsblad, och hade sin peak på brandvarnarens dag den 1 december. Vi samarbetade med Brandskyddsföreningen och deras välkända maskot Flammy.

December

Vi hade öppet på två kontor under första advent-helgen i december. Leksandskontoret under Leksands julmarknad och Falukontoret under skyltsöndagen. På båda kontoren serverades glögg, pepparkakor och lussekatter. Besökare kunde tävla, vuxna om ett brandskyddspaket och barnen om en Lego-brandstation.

Året i korthet

2017 - ett år med många glädjeämnen. Främst när det gäller våra viktigaste fokusområden: engagerade medarbetare och nöjda kunder. Vi har fortsatt satsa på det personliga kundmötet i kombination med digitala tjänster och växlat upp arbetet för hållbarhet. Utmärkelserna har varit många. Vi ser tillbaka på ett gott år, tackar och höjer ribban.

Även våra små kunder är nöjda med oss. En dag i juni belönades en kollega med den här teckningen när mamman och pappan varit på rådgivning hos oss.

 Vi har **175 799 kunder** totalt, en ökning med 3 594 under 2017

Under 2017
rekryterades totalt

45

NYA MEDARBETARE
TILL DALARNAS

Återhämtningsfåtöljen på
Falukontoret användes

1000

GÅNGER UNDER ÅRET

Under 2017 sålde vi

3993

FLER BILFÖRSÄKRINGAR
ÄN UNDER 2016

Under 2017 har det tecknats

1938

NYA
BARNFÖRSÄKRINGAR

Under 2017 ringde

114 126

PERSONER TILL VÅRT
KUNDCENTER

Vårt mest gillade inlägg på Facebook under året var det om Falun-Borlänge Skidklubb och betydelsen av vår sponsring. Inlägget gillades 739 gånger. Vid årets slut hade vi 7 078 gillare av vår sida

Våra värdeord

Dalarnas Försäkringsbolags värdeord utgör grunden för vår verksamhet och skapar förutsättningar för vårt agerande, både mot våra kunder och mellan medarbetare. De fyra värdeorden är Kompetens, Omtanke, Ärlighet och Trygghet - så här ser vi på dessa begrepp.

Omtanke

Hos oss är man alltid välkommen. Det är en förutsättning för en enkel och naturlig relation där kunden känner vår omtanke.

Ärlighet

Vi agerar på ärliga grunder och det ska vara tydligt för kunden att vårt förslag grundar sig på kundens faktiska behov.

Kompetens

Med vårt kunnande ska varje kund känna sig unik och exklusiv utifrån sina förutsättningar. Vi ska alltid använda vår kompetens på ett omsorgsfullt sätt.

Trygghet

Utifrån vår kompetens, omtanke och ärlighet ska kunden känna en stor trygghet hos oss.

Vi är bästa arbetsgivaren!

Sveriges unga yrkesverksamma ekonomer har i KarriärBarometern utsett Länsförsäkringar till den bästa arbetsgivaren inom försäkring. Det är tionde året i rad. Dessutom hamnar vi på 53:e plats bland Topp-100 företagen, vår bästa placering på tre år. Det är employer branding-företaget Universum som genomför KarriärBarometern, där Sveriges unga yrkesverksamma varje år röstar fram sin framtida drömarbetsgivare.

Sveriges nöjdaste fastighetskunder

Länsförsäkringar Fastighetsförmedling toppar Svensk Kvalitetsindex undersökning för 2017 inom fastighetsmäklarbranschen och är alltså den aktör på marknaden som kunderna är mest nöjda med.

Sveriges nöjdaste bankkunder

Länsförsäkringar har för fjärde året i rad utsetts till banken med de mest nöjda kunderna i Sveriges största kundundersökning, Svenskt Kvalitetsindex (SKI).

Sveriges nöjdaste företagsbankkunder

Länsförsäkringar har också utsetts till banken med de mest nöjda företagskunderna, enligt Svenskt Kvalitetsindex (SKI).

Sveriges nöjdaste privatkunder

Länsförsäkringar har för tredje året i rad landets mest nöjda privatkunder inom försäkring. Allt enligt Svenskt Kvalitetsindex (SKI) årliga mätningar.

...och till sist

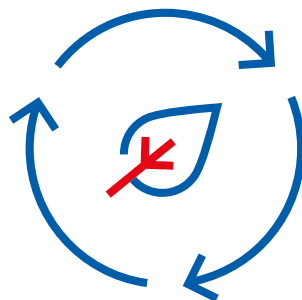
Vi har de klart mest lojala kunderna och ligger långt före konkurrenterna – vi är också mest trovärdiga när det gäller hållbarhetsfrågor. Jätteroligt tycker vi!

Siri gör jobbet

I början av juni kunde våra kunder börja göra snabböverföringar mellan sina konton med hjälp av Siri, röststyrningsfunktionen i Iphone. Vi var först av alla banker med att erbjuda denna service.

Vinnare av Swedish Brand Award

I september tog Länsförsäkringar emot utmärkelsen Evimetrix Swedish Brand Award för fjärde året i rad. För att bli nominerad som Sveriges starkaste varumärke räcker det inte att vara välkänd. Man måste ha nöjda kunder också. Evimetrix använder därför både kundnöjdhet och kännedom för att utse de starkaste varumärkena i respektive bransch.

Vårt eget hållbarhetsprojekt Dalarnas Villa, kommer att ha en boarea på

146

KVADRATMETER

Vårt skadeförebyggande arbete ger resultat: Under 2017 såldes

469

BRANDFILTAR OCH

255

BRANDSLÄCKARE

Medarbetarundersökningen

I medarbetarundersökningen som gjordes under året framkom att vår eNPS låg på imponerande 61. Employee Net Promoter Score (eNPS) mäter hur troligt det är att våra medarbetare rekommenderar Dalarnas Försäkringsbolag som arbetsgivare till vänner och bekanta. Benchmark ligger på 8, och skalan går från -100 till +100. Ett otroligt gott resultat som vi är stolta över!

Sedan 2013 har vi delat ut totalt

36000

REFLEXVÄSTAR TILL FÖRSKOLOR I LÄNET.

Mobil-appen får pris

Vår App har vunnit en av världens största och mest prestigefyllda design tävlingar, 2017 års Red Dot Awards, i kategorin "appar och finans." I år mottog Red Dot mer än 8 000 bidrag från 50 länder och alla projekt bedömdes individuellt av en oberoende jury bestående av 24 internationella experter.

Hållbar trygghet för dalfolket

Strävan efter långsiktig hållbarhet är en naturlig del av vår verksamhet. Ekonomisk trygghet vid en skada, omtanke om bankkunders ekonomi, liv- och pensionsförsäkringskunders tryggade ålderdom. Att förebygga skador för att värna om miljön och hålla skadekostnaderna nere. Engagemang i föreningslivet för att minska riskerna och skapa trygghet i länet. Det är hållbar trygghet för oss på Dalarnas.

Marie Eriksson, kommunikationschef och hållbarhetsansvarig på Dalarnas Försäkringsbolag.

– Vår skadeförebyggande verksamhet är en viktig pusselbit, där vi lägger stor kraft på att nå ut med de lärdomar som dras vid skador, säger Marie Eriksson, kommunikationschef och hållbarhetsansvarig

på Dalarnas. Motiven finns inom både ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. En skada drabbar ofta den enskildes ekonomi, sociala situation och miljön, den kostar också pengar för bolaget och i förlängningen för våra kunder. En ökad miljöbelastning som driver på klimatförändringen kan också på lite längre sikt drabba kunderna och länet som helhet i form av fler och värre naturskador. Marie fortsätter:

– Som kundägt bolag vill vi också engagera oss för länets utveckling och trygghet genom stöd till föreningar och organisationer som bidrar positivt till samhället. Ett tryggare län bidrar även det till färre skador.

som helhet och dalfolket är miljöpåverkan ett viktigt område där vi kan göra skillnad. Därför arbetar vi aktivt för att minska dessa risker. Skadeförebyggande arbete är vår största och viktigaste insats, störst miljöpåverkan har natur-, vatten-, brand- och motorskador. Att undvika en skada är alltid en vinst för miljön, med mindre avfall, kemikalier, energiåtgång, material, transporter och annat. En villabrand orsakar ungefär samma koldioxidutsläpp som att köra en bensindriven bil fyra varv runt jorden.

Några exempel på insatser:

- Vi gör hembesök hos försäkringskunder i villa, med genomgång av vatten- brand- och inbrottssäkerhet. Vi föreläser också för grupper om hur man förebygger skador.
- Vi samarbetar långsiktigt med Håll Sverige Rent, bland annat genom hämtning av farligt avfall ute på lantbruk i Dalarna varje vår. 184 ton skrot och cirka 20 ton farligt avfall har hämtats hos länets lantbruk under 2017.

vattenskadesäker med fokus på hållbarhet och framtida underhåll. Tanken är att skapa en lärandeprocess för verksamma i bryggbranschen, genom medverkan längs vägen och studiebesök under byggtiden samt när villan står färdig.

- Vår egen direkta miljöpåverkan är relativt begränsad och består främst av tjänsteresor och uppvärmning av kontorslokaler samt pappersutskrift. För att minska koldioxidutsläppen rekommenderas digitala möten samt tåg istället för flyg där det är lämpligt. Vi använder grön el i verksamheten. Vi ställer också krav på våra samarbetspartners när det gäller miljölagkrav vid reparationer ersätta av oss.
- Utvecklingen av digitala tjänster leder till färre pappersutskick till kunder, vilket minskar miljöpåverkan samtidigt som informationen blir mer tillgänglig för kunderna.
- Under året har vår naturskadespecialist Pär Holmgren varit på besök i länet och föreläst för både medarbetare och allmänhet om hur var och en kan

Miljö

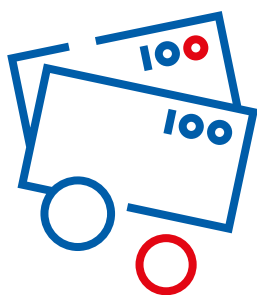
Den globala uppvärmningen med ökad risk för extrema väderhändelser som stormar, skyfall, översvämningar och torka får stora samhällsekonomiska konsekvenser. För försäkringsverksamheten kommer den globala uppvärmningen på lång sikt att innebära en risk för ökade kostnader för väderrelaterade försäkringsskador. Även för länet

- Vi bygger en villa strax utanför Falun tillsammans med Högskolan Dalarna, gymnasiala yrkesutbildningar, materialleverantörer, husleverantörer och entreprenörer – som är brand-, inbrotts- och

vara med och bidra till ett mer hållbart samhälle.

- En omfattande kampanj genomfördes under november på tema brand, kallad Sveriges Största Brandövning, tillsammans med ett antal Länsförsäkringsbolag.

Ekonomi

Dalarnas Försäkringsbolag investerar kapital i bolag över hela världen. Dessa bolag bör hantera risker och möjligheter kring affärsetik, miljö och sociala frågor på ett ansvarsfullt sätt. Genom att metodiskt undersöka den ekonomiska hållbarheten i de bolag Dalarnas Försäkringsbolag investerar i, strävar vi efter att främja den ekonomiska hållbarheten i samhället.

En annan aspekt av den ekonomiska hållbarheten är ansvarsfull kreditgivning, som innebär att i kreditprövningen bedöma kundens betalningsförmåga och värdet av eventuella säkerheter både för individens och bolagets bästa.

Vi ser det också som vårt uppdrag att hantera driften av bolaget på ett sådant sätt att premierna kan hållas så låga som möjligt och att vi samtidigt säkrar tillräckligt kapital för att kunna hantera en riktigt omfattande skadesituation i Dalarna.

Socialt

Internt strävar vi efter att skapa en god och säker arbetsmiljö, som förebygger

sjukdom och olycksfall. Vår övertygelse är att medarbetare som mår bra ger den bästa leveransen till våra kunder. Några exempel på insatser är förebyggande hälsoarbete, särskild utbildning för chefer i att stärka en hälsosam arbetsplats samt friskvårdsbidrag. I medarbetarundersökningar och medarbetarsamtal följs de anställdas arbetssituation upp.

Externt stödjer vi en mängd organisationer och föreningar som bidrar till ett tryggare och mer aktivt Dalarna. Vi strävar efter bredd inom kultur, idrott, friluftsliv och även social verksamhet. En sponsorkommitté med representanter från bolaget beslutar vid fyra tillfällen per år vilka föreningar som ska få stöd och i vilken omfattning.

Några exempel på vårt stöd i länet:

- Reflexvästar till barn på alla förskolor i Dalarna.
- Sponsring av cirka 200 föreningar i länet. Framför allt inom kultur och breddidrott, men även elitidrott.

- Stöd till organisationer med lokal, social verksamhet som FUB Dalarna (handikappade), Glimma Barn och Ungdom (ungdomars hälsa) och Sjöräddningssällskapet.

- Projektet UngDomare, med avsikten att synliggöra unga domare inom fotbollen och bidra till att de stärks i sina roller via utbildning och gemenskap.
- Medlemskap i lokala företagarföreningar och branschorganisationer för att främja tillväxten, företagandet och utvecklingen i Dalarna.
- 36 000 reflexvästar har delats ut till länets förskolor sen starten för fem år sedan.

Etik

Bolagets övergripande värderingar – Kompetens, Omtanke, Ärlighet och Trygghet – lägger grunden för hållbarheten ur ett etiskt perspektiv. Våra etiska riktlinjer är det grundläggande styrdokumentet, som reglerar hur våra medarbetare förväntas agera i sin yrkesroll. Där framgår bland annat att vi tar avstånd från all form av korruption och mutor. Varje medarbetare kan vända sig till närmaste chef vid misstanke om eventuella oegentligheter, som komplement finns även en visselblåsarfunktion där en anonym anmälan kan göras. Eventuella anmälningar utreds grundligt.

För detaljer se hållbarhetsredovisningen på sid 20.

Samverkan som stärker Dalarnas Försäkringsbolag

Dalarnas Försäkringsbolag äger tillsammans med de övriga länsförsäkringsbolagen Länsförsäkringar AB, med kontor i Stockholm. Inom bank och försäkring finns påtagliga stordriftsfördelar och länsförsäkringsbolagen har valt att samla dessa resurser i Länsförsäkringar AB. För våra kunder är vi alltid lika lokala - Dalarnas Försäkringsbolag har alltid kundkontakterna här i länet, men i Länsförsäkringar AB bedrivs affärsverksamhet och service- och utvecklingsarbete inom till exempel liv- och fondförsäkring, bank, fondförvaltning, IT, återförsäkring, djurförsäkring och hälsaförsäkring. Länsförsäkringar ABs uppgift är att skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att bli framgångsrika på sina respektive marknader.

1. AKTIEINNEHAV I LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB

Dalarnas Försäkringsbolag äger 6,9 procent av aktiekapitalet i Länsförsäkringar AB. Aktieinnehavet i Länsförsäkringar AB inräknas i Dalarnas Försäkringsbolags konsolideringskapital.

2. STYRKAN I VARUMÄRKET

Styrkan i Länsförsäkringars varumärke är resultatet av ett varumärkes- och värderingsarbete som varit konsekvent och långsiktigt. Varumärket är ett sätt att leva och uppträda i kontakt med kunderna och med det lokala samhället i övrigt. Varumärket är fortsatt mycket starkt i relation till konkurrenternas inom branschen för bank, försäkring och pension. Kantar Sifos anseendeundersökning 2017 visar att Länsförsäkringar har det sjätte högsta anseendet av alla svenska företag - en lista som toppas av Volvo och Ikea. Länsförsäkringar har också under många år legat högt upp när Svenskt Kvalitetsindex redovisar hur nöjda kunderna är med sin bank och sitt försäkringsbolag - den senaste mätningen visade landets högsta kundnöjdhet inom både bank, försäkring och fastighetsförmedling.

3. LIV- OCH PENSIONS FÖRSÄKRING

Länsförsäkringar Fondliv är länsförsäkringsgruppens fondförsäkringsbolag och dotterbolag till Länsförsäkringar AB. Bolaget erbjuder pensionssparande främst inom tjänstepension. Länsförsäkringar Fondlivs produkter distribueras via länsförsäkringsbolagen, franchise och oberoende försäkringsförmedlare. Kunderna erbjuds fondförvaltning, garantiförvaltning och riskförsäkring inom personriskområdet. Läns-

försäkringars fondutbud består av 39 fonder med eget varumärke och 49 externa fonder. Fonderna under eget varumärke finns inom Länsförsäkringars eget fondbolag och förvaltas till stora delar av externa förvaltare. Fondlivbolaget förvaltar 128 mdr åt liv- och pensionsförsäkringskunderna.

Länsförsäkringar Liv, som är stängt för nyteckning, förvaltar traditionell livförsäkring som är tecknad före stängningen 2011. Länsförsäkringar Liv förvaltar traditionell livförsäkring åt sina kunder i fyra bestånd: Nya Trad, Gamla Trad, Nya Världen och Försäkrad Pension. Kunder med försäkringar i Gamla Trad har sedan 2013 möjlighet att villkorsändra befintliga försäkringar till Nya Trad.

4. BANKVERKSAMHET

Länsförsäkringar Bank grundades 1996 och är idag Sveriges femte största retailbank. Bankverksamheten bedrivs enbart i Sverige och marknadspositionen fortsätter att stärkas kontinuerligt. Strategin är att erbjuda banktjänster till länsförsäkringsgruppens kunder och utgår från Länsförsäkringars starka varumärke och den lokala förankringen. Målet är att med en låg risk ha en fortsatt god tillväxt i volymer och lönsamhet, de mest nöjda kunderna och fler kunder som har både bank och försäkring hos Länsförsäkringar.

Länsförsäkringar har enligt Svenskt Kvalitetsindex Sveriges mest nöjda bankkunder på privatmarknaden, en utmärkelse Länsförsäkringar har fått tolv gånger de senaste fjorton åren. Länsförsäkringar Bank har också de mest

nöjda företagskunderna, bolånekunderna och företagskunderna för fastighetslån.

5. DJUR- OCH GRÖDAFÖRSÄKRING

Agria Djurförsäkring är Länsförsäkringars specialistbolag för djur- och grödaförsäkring och är marknadsledande i Sverige. Agria är ett renodlat specialistbolag för djurförsäkring och har med stöd av kärnvärden som specialistkunskap, djurvänlighet och empati byggt ett mycket starkt dottervarumärke till Länsförsäkringar. Agria har ett nära samarbete med flera djurägarorganisationer. Verksamheten växer sig även allt starkare på marknader utanför Sverige. Under 2017 inleddes ett samarbete med franska kennelklubben. Verksamheten startar under våren 2018 med kontor i Paris.

6. HÄLSA

Affärsområde Hälsa inom Länsförsäkringar AB driver produkt- och affärsutvecklingen inom det växande sjukvårds- och grupp-försäkringsområdet, mot såväl företags- som privatsegmentet. Bland erbjudandena som utvecklas finns produkter som liv-, sjuk-, olycksfalls- och sjukvårdsförsäkring, samt bolåneskyddet Bo kvar.

Länsförsäkringar försäkrar mer än vart tredje företag i Sverige och erbjuder en sjukvårdsförsäkring som ger företagen och deras medarbetare tillgång till ett antal förebyggande hälsotjänster. På så sätt hoppas vi kunna bidra till bättre hälsa. Bolåneskyddet är ett viktigt sätt att bidra till våra strategiska bolånekunders ekonomiska trygghet.

7. STABIL ÅTERFÖRSÄKRING TILL LÄGRE KOSTNAD

Alla försäkringsbolag har behov av att skydda sin verksamhet mot kostnader för stora enskilda skador och naturkatastrofer. Oftast vänder sig ett försäkringsbolag till speciella återförsäkringsbolag på den internationella marknaden för att försäkra en del av sina risker. Inom länsförsäkringsgruppen har bolagen en naturlig möjlighet att dela riskerna mellan sig.

Dalarnas Försäkringsbolag betalar årligen in en återförsäkringspremie till Länsförsäkringar Sak. Premien baseras bland annat på exponering och skadehistorik, men också på hur stort så kallat självbehåll bolaget väljer. Självbehållet kan jämföras med den självrisk som privatpersoner och företag betalar inom skadeförsäkring. Genom gemensam upphandling och intern återförsäkring behålls den största delen av återförsäkringspremien inom länsförsäkringsgruppen och kostnaderna för externa återförsäkrare blir mindre och stabilare, något som gynnar Dalarnas Försäkringsbolags kunder.

8. ÖVRIG SAMVERKAN

Förutom den samverkan som sker genom Länsförsäkringar AB så direktäger de 23 länsförsäkringsbolagen, tillsammans med berörda affärsenheter inom Länsförsäkringar AB, även Länsförsäkringar Fastighetsförmedling och Länsförsäkringar Mäklarservice. I dessa båda bolag deltar Dalarnas Försäkringsbolag med ägarandelarna 5,6 respektive 4 procent. Länsförsäkringar Fastighetsförmedling utgör en viktig säljkanal för Dalarnas Försäkringsbolag och Länsförsäkringar Mäklarservice samordnar erbjudandet gentemot försäkringsförmedlarna.

9. GEMENSAM UTVECKLING

En av Länsförsäkringar ABs uppgifter är att driva länsförsäkringsgruppens gemensamma utvecklingsarbete i syfte att stärka länsförsäkringsbolagens konkurrenskraft och öka värdet för kunderna.

Utveckling av kundmötesplatserna

Arbetet med att utveckla kundmötesplatserna fokuserades under 2017 på fyra områden: kundbearbetning och paketering, effektivisering och förenkling av processer, arbetssätt och bemötande i skadekundmötet samt digitalisering och kanalsamverkan. Förflyttningsarbetet sker genom kunddialog och syftar till att genom kundens hela livscykel erbjuda paketerade lösningar.

Under 2017 har ett verktyg för proaktiv och automatiserad kundbearbetning etablerats som gör det möjligt att ge relevanta erbjudanden i

rätt kanal vid rätt tillfälle. Marknadsbearbetningen har också underlättats genom aktivt arbete med kundvårdsprogram och genom att Länsförsäkringars webbplats förbättrats vad gäller stöd för lokala marknadskampanjer. Hanteringen av återbäring till kunderna har också effektiviserats.

Processer har förenklats och effektiviserats genom ökad automatisering och genom förbättrade kundmöten. En lösning för att kund och rådgivare ska kunna dela information över internet har utvecklats och börjar användas under 2018. Behovsguider har vidareutvecklats för att identifiera kundens behov och ge relevanta erbjudanden. Arbetssätt och verktyg som används i kundmötet utvecklas för att säkra att nya lagstiftnings- och regelverkskrav uppfylls.

Skadekundmöten som utgår från kundens situation och behov med en smidig och snabb hantering är ett fokusområde. Informationen på webbplatsen har förbättrats under året och nu finns skadeguider för hantering och flöde av volymskador finns, bland annat för att göra det enklare för kunderna att använda självbetjäningstjänsterna. Det är nu också möjligt att anmäla en motorskada i appen. För att underlätta hantering av ett skadeärende pågår försök med att använda den meddelandefunktion som finns på Mina sidor för att kommunicera med kunden på ett säkert och effektivt sätt. Utifrån kundernas upplevelser av hanteringen kommer arbetet att drivas vidare under 2018.

Digitalisering och kanalsamverkan ska göra det möjligt för kunderna att alltid kunna komma i kontakt med Länsförsäkringar, på den mötesplats kunden själv väljer. Ett lösningsförslag har tagits fram och arbetet med den samlade förflyttningen ska nu inledas. Under 2017 har flera förbättringar införts, till exempel möjligheten att chatta med Länsförsäkringar.

Utvecklingen av Mina sidor och appen har fortsatt under 2017 med många nya funktioner för kunderna. Exempel är förbättrat betalningsflöde, tydligare kontohistorik och förbättrad hantering av bankkort.

En väsentlig förflyttning har skett inom motorförsäkringsområdet, det är nu möjligt att hantera försäkringen i de digitala kanalerna vad gäller teckning, skadeanmälan, ändring av betalningssätt och körsträcka samt köp av tilläggförsäkringar.

Arbetet med ett modernare systemstöd för hantering av försäkringsprodukter fortsätter intensivt. Det berör boende, båt, rese- och olycksfallsförsäkringar och är ett viktigt steg för att förenkla kunderbjudandet, men också för att kunna erbjuda fler digitala tjänster. Det nya systemstödet börjar användas under 2018. Motsvarande förenklingar av produkter och erbjudanden görs också för företags- och lantbruksförsäkringar. Syftet är att förbereda en kommande förflyttning till det nya systemstödet och att möjliggöra fler digitala tjänster och digital distribution.

Inom Motor sker mycket utvecklingsarbete. En ny tariff för försäkring av tunga lastbilar har införts. För motorförsäkringar har en översyn av prissättning av personbil genomförts.

Två projekt har drivits under året för att förbättra möjligheterna till analys av sakförsäkringsaffären.

Under året har en ny produkt som vänder sig till nystartade företag lanserats; Startaföretagsförsäkring som är en prova-på-försäkring med brett skydd som gäller i 6 månader och tecknas på internet.

Under 2017 bedrevs arbete för anpassning till de nya regelverken Dataskyddsförordningen (GDPR) och Försäkringsdistributionsdirektivet (IDD).

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Dalarnas Försäkringsbolag får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för 2017 bolagets 171:a verksamhetsår.

FÖRETAGSBESKRIVNING

Dalarnas Försäkringsbolag (583201-4905), som startade den 24 mars 1846, har idag 154 410 st (151 485) försäkringstagare, som tillsammans äger bolaget.

Ett mål som Dalarnas Försäkringsbolag har är att ge ägarna ekonomisk trygghet och säkerhet genom att tillhandahålla prisvärda försäkringar samt finansiella tjänster. "Länsförsäkringsgruppen" är en samverkan mellan 23 självständiga länsförsäkringsbolag, alla ägda av sina kunder. Dalarnas Försäkringsbolag är ett av dessa länsförsäkringsbolag. För länsförsäkringsbolagens gemensamma service och utvecklingsverksamhet äger bolagen tillsammans Länsförsäkringar AB. I helägda dotterföretag till Länsförsäkringar AB (LFAB) bedrivs livförsäkring, bank- och fondverksamhet, industriförsäkring samt djur- och grödaförsäkring.

I egen koncession tecknar Dalarnas Försäkringsbolag försäkring avseende sjuk, olycksfall, motorfordon, trafik, fartyg med begränsning till fritidsbåtar, allmän ansvarighet, annan förmögenhetsskada samt rättsskydd.

I Dalarnas län är det Dalarnas Försäkringsbolag som har kundkontakterna och som svarar för försäljning och kundservice av gemensam (förmedlad) verksamhet – när det gäller länsförsäkringsgruppens samtliga försäkrings- och banktjänster exklusive viss skadereglering avseende personskador och vissa Agria-produkter.

Länsförsäkringsbolagen arbetar nära kunderna. Genom att samarbeta får bolagen den produktbredd, finansiella styrka och de specialistkunskaper som är nödvändiga för att tillgodose olika kunders behov.

RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

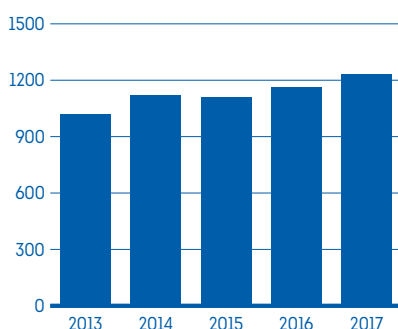
Försäkringsrörelsen

Premieinkomsten brutto uppgick till 1 355,2 Mkr (1 278,7). Premieinkomst i direkt försäkring ökade med 71,4 Mkr (43,2) medan mottagen återförsäkring ökade med 5,2 Mkr (2,6). Ökningen av premieinkomsten är fördelad över alla försäkringsgrenar utom inom trafik där bolaget har gjort en premiesänkning för personbil. Kostnaden för premier för avgiven återförsäkring uppgick till 94,1 Mkr (96,0). Premieintäkt f.e.r. ökade med 5,9 % till 1 229 Mkr (1 160,7).

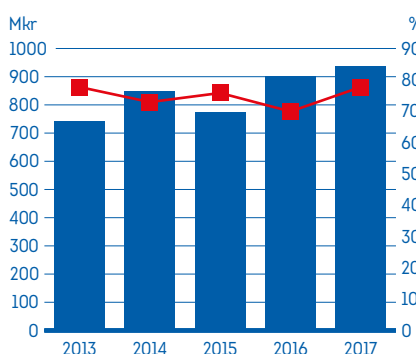
Under verksamhetsåret inträffade 52 657 st skador vilket är 870 st fler än 2016. Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring ökade med 73,7 Mkr till 890,8 Mkr (817,1)

och de försäkringstekniska avsättningarna för oreglerade skador ökade till 2 412,5 Mkr (2 339,9). Återförsäkrars andel i försäkringsersättningar uppgick till 38,4 Mkr (-50,2). Avvecklingsresultatet uppgick till -46,2 Mkr (69,8), medan återförsäkrars andel uppgick till 11,2 Mkr (-75,7). Försäkringsersättningar i direkt försäkring ökade med 38,6 Mkr och uppgick till 854,4 Mkr (815,8). Försäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter uppgick till 110,2 Mkr (126,0). Tekniskt resultat efter återbäring och rabatter uppgick till -67,8 Mkr (-94,8), av detta avser 178,0 Mkr (120,0) avsättning till framtida återbäring.

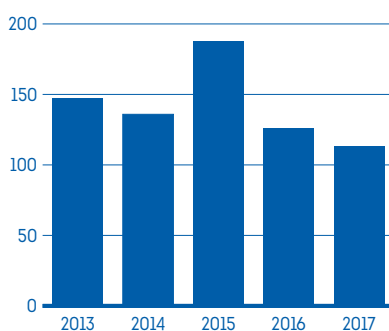
Premieintäkter

Skadekostnader

Tekniskt resultat före rabatter

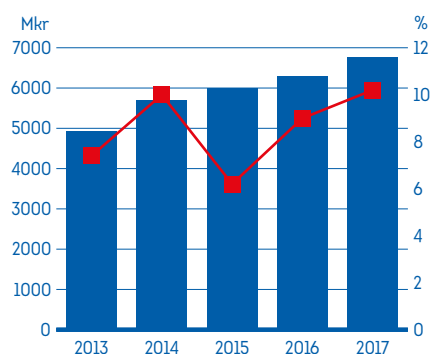

Kapitalförvaltning

Placeringsstillgångarna uppgick till 6 765,7 Mkr (6 286,4) vid verksamhetsårets slut. Marknadsvärdet på placeringstillgångarna inklusive likvida medel uppgick till 7 275,3 Mkr (6 457,2).

Den totala avkastningen på placeringstillgångarna uppgick till 660,6 Mkr (541,4). Den svenska ränteportföljen gav en avkastning på 0,6 % (2,6) och utländska ränteportföljen avkastade 2,2 % (5,9). Aktieplaceringar har under året haft en totalavkastning på 15,6 % (15,5). Private Equity och övriga strategier avkastade 2,9 % (6,2) samt strategiska placeringar (fastigheter och aktier i LFAB) avkastade 13,6 % (14,7). Den totala kapitalavkastningen på hela portföljen uppgick till 10,2 % (9,0) varav direktavkastningen var 0,54 % (0,77).

Placeringsstillgångar och avkastning

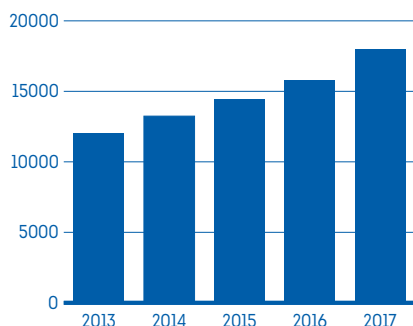
Liv och Bank

Bolagets förmedlade verksamheter liv och bank genererade följande resultat under verksamhetsåret: livförsäkringsverksamheten 4,7 Mkr (0,4) och bankverksamheten 14,4 Mkr (8,4).

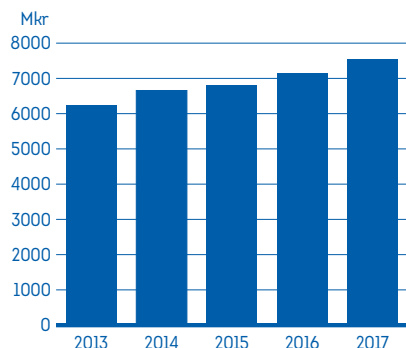
Anledningen till resultatförbättringen inom livförsäkringsverksamheten beror på att bolaget under 2017 fått en ny ersättningsmodell. Resultatförbättringen inom bankverksamheten beror på växande affärsvolym, goda marginaler, att banken hållit sig inom budget för driftkostnaderna samt haft låga kreditförluster. Bankvolymerna ökade med 2 195,4 Mkr (1 326) till en total volym på 18 015,5 Mkr (15 820,1) medan det totala försäkringskapitalet på liv ökat med 395,9 Mkr till 7 531 Mkr (7 135).

Liv och bankverksamheterna redovisas som övriga intäkter och kostnader i resultaträkning- en under rubriken Resultat förmedlad affär.

Bankvolym

Livförsäkringskapital

Resultat

Koncernens resultat före skatt uppgick till 593,7 Mkr (419,3) och efter skatt till 507,3 Mkr (366,7). Skatt på året resultat uppgick till 86,3 Mkr (52,6).

Resultatutvecklingen i övrigt samt ekonomisk ställning framgår av femårsöversikten längre fram i årsredovisningen.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Försäkringsrisker

Bolagets riskportfölj i direkt affär bedöms vara väl balanserad. Den genomsnittliga skadeprocenten f.e.r på 74,6 % (74,8) under senaste 5-årsperioden återspeglar försäkringsrisken.

För att begränsa riskerna i försäkringsrörelsen tecknar bolaget återförsäkring. Återförsäkringsskyddet beskrivs mer ingående i not 2.

Den mottagna återförsäkringsaffären innehåller huvudsakligen svensk affär. Premieinkomsten för mottagen återförsäkring uppgick under verksamhetsåret till 78,3 Mkr (73,1) eller 5,8 % (5,7) av premieinkomsten i direkt försäkring. Största risken i mottagen affär bedöms vara andelen i Nordiska Kärnförsäkrings-

poolen. Maximal ansvarighet per skadehändelse i Nordiska Kärnförsäkringspoolen uppgår för bolagets del till 3,0 MEUR.

Marknadsrisker

Inom området för kapitalförvaltning har bolaget identifierat placeringsrisker bestående av kursrisk, valutarisk, koncentrationsrisk, fastighetsrisk samt ränterisk. I not 2 lämnas en mer ingående redogörelse över bolagets risker och riskhantering.

Dotterbolag

Dalarnas Försäkringsbolag har ett dotterföretag. Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltnings AB. Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltnings AB äger tillsammans med ytterligare 20 länsbolagsanknutna dotterföretag Humlegården Fastigheter AB, och tillsammans med ytterligare 5 länsbolagsanknutna bolag Lansa Fastigheter AB. Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltningsaktiebolags ägarandel i Humlegårdsbolaget uppgår till 9,9 % (11,2) och i Lansa 22,8 % (26,1). Se vidare not 17.

Intressebolag

Dalarnas Försäkringsbolag har ett intressebolag, Länsförsäkringar Secondary PE Investments S.A som ägs tillsammans med 9 länsbolag. Dalarnas Försäkringsbolag ägarandel i uppgår till 35,1 % (35,1). I Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltnings AB är Lansa Fastigheter AB ett intressebolag med ägarandel 22,8 % (26,1). Se vidare not 18.

VÄSENTLIGA HÄNDERLSER

Under året

Försäkringsverksamhet

Inom affärsområde privat har försäljningstillväxten fortsatt inom sakförsäkring. Det tyder på att kunderna tycker att bolaget har attraktiva erbjudanden. Konkurrenten inom villahemförsäkring är påtaglig. Bolaget har under 2017 trots det ökat antalet försäkringar med 1 356 st. Marknadsandel för enbart villahemförsäkring är 76,7 % och enbart hemförsäkring är 54,1%. Totalt ökade premievolymer inom villa/hem försäkring med 6,0 Mkr. Inom olycksfallsförsäkring fortsatte premietillväxten under 2017 och uppgick till 11,9 Mkr och antalet försäkringar ökade med 5 964 st. Anledningen till den stora ökningen är att bolaget succesivt under 2017 övertagit

ett premiebestånd från Länsförsäkringar Sak AB gällande en olycksfallsprodukt. Under december månad övertog bolaget motsvarande skadereserver. Bolaget har under 2017 börjat diskontera skadereserverna för olycksfallsaffären. Privatmotorförsäkringar ökade marknadsandel med 0,5 % till 65,6 %, antalet försäkringar med 7 019 st och premievolymer med 20,2 Mkr. Totalt uppgår premievolymer inom privatmarknaden till 790 Mkr.

Inom affärsområde företag noterades under 2017 fortsatt låga annullationsnivåer och en god försäljningstillväxt. Premiebeståndet ökade med 24,6 Mkr varav motorförsäkringar med 6,1 Mkr. Antalet företagsförsäkringar ökade med 641 st och företagsmotorförsäkringar med 362 st. Marknadsandel inom företagsmotor har ökat med 1,3 % till 62,8% under 2017.

2017 blev totalt sett ett något sämre år än 2016 mätt i ekonomiska termer för skadekostnaderna och även i antal skador. Anledningen till de högre skadekostnaderna är det negativa avvecklingsresultatet. Bolaget klarade sig nästan helt ifrån storskador, vilket avspeglas främst i företagsaffärens skaderesultat. På privatsidan har skadekostnaden ökat med ca 3,3 % medan premieintäkter ökat med 5,2 %.

Bankverksamhet

Inom bankverksamheten har ett fortsatt fokus under 2017 varit på kundmötet och att kvalitets-säkra detta. Affärsvolymen inom bank har vuxit med 13,9 % och antalet kunder har ökat med 2 978 st till 47 501 st.

Omvärlden

2017 blev året då världsekonomin på allvar lade den globala finanskrisen bakom sig. Alla större ekonomier visade tillväxt över trend tillsammans med arbetslöshet på eller under normala nivåer. Ökad politisk osäkerhet i spåren av Brexit och valet av president Trump dämpade varken tillväxt eller riskapitet. 2017 blev ett fantastiskt år för tillgångsförvaltare, inte minst vad gäller aktier. Alltjämt dämpad inflation och stillastående långräntor bidrog till det positiva riskklimatet. Avkastningen på ränteplaceringar var mycket god första halvåret för att sedan inleda en negativ fas under det andra halvåret. Det europeiska "supervalåret" blev heller inte någon framgång för populistiska krafter som många befarat när franska väljare ratade Le Pen till förmån för den oprövade men EU/Euro-vänliga Macron. Presi-

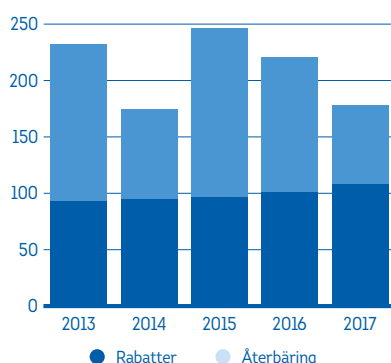
dent Trump hade under det gångna året både motgångar men också medgångar. Detta då han i slutet av året säkrade en politisk seger i form av sänkta inkomst- och bolagsskatter. Det kan båda gott inför det första halvåret 2018.

Totalt uppgick avkastningen i förvaltningen till 10,2 % (9,0) under året.

Återbäring

Under året har bolaget gjort en avsättning till återbäring på 70 Mkr (120). Avsikten är att betala ut återbäring under 2018.

Rabatter och återbäring

Efter verksamhetsårets utgång

Inga större skadehändelser har inträffat efter verksamhetsårets slut utan skadeutfallet är normalt för årstiden.

FÖRVÄNTAD UTVECKLING

Omvärlden

2018 ser i likhet med 2017 ut att få en stark start på året. Än syns inget slut på de trender som präglade det gångna året med tillväxt över genomsnitt som den viktigaste trenden. Inköpschefsindex PMI, som korrelerar väl med BNP, låg kvar på höga nivåer i slutet av 2017 med tecken på acceleration i eurozonen (i USA har tjänstesektorn dämpats medan industrin tagit ny fart). Varken löner eller konsumentpriser verkar reagera normalt på den starka tillväxten, vilket innebär att centralbanker kan gå försiktigt fram i normaliseringen av penningpolitiken och att likviditeten fortsätter att flöda. Börserna slår nya rekord och det finns ännu ingen uppenbar indikation på att de är felvärderade. Sammantaget ger detta ett stöd för att riskfyllda placeringar, främst i form av aktier, ska utvecklas starkt åtminstone första halvåret 2018. Dock förväntas volatiliteten göra ett intåg på marknaden efter att ha varit på rekordlåga nivåer 2017. Ränteplaceringar förväntas, efter en längre urstark period, ge mycket måttlig avkastning i takt med att ytterligare räntehöjningar annonseras från centralbankshåll. Med stark tillväxt och måttlig inflation till grund är utsikterna goda, dock finns det ett flertal risker att hålla koll på 2018: **Geopolitiken** förblir en källa till obehagliga överraskningar. Mest akut är nog läget med Nordkorea, som under

fjolåret kommunicerade att de etablerat sig som kärnvapenmakt med förmåga att nå ända till USA. En "normalisering" av Nordkoreas position i maktbalansen är att föredra från marknadshåll.

Populistiska krafter, med president Trump i spetsen, har signalerat en reträtt från de marknadsliberala och frihandelsvänliga idéer som under decennierna dominerat politiken i väst. Det är alldeles för tidigt att bedöma vilka återverkningar detta får på global handel och samarbetsklimatet inom och mellan länder. Kortsiktigt kan höstens mellanårsval höja den politiska temperaturen i USA och tillfälligt oroa marknaderna. **Kinas ekonomi** tog ny fart i fjol inför oktobers viktiga partikongress – utmaningen framöver blir att bibehålla tillväxtnivån utan att samtidigt spä på en misstänkt inhemsk kreditbubbla. Om kinesisk ekonomi bromsar in kommer detta snabbt lägga en dämpare på världsmarknaden och framförallt aktier samt råvaror. **Global penningpolitik** kommer också bli utslagsgivande för 2018 års utveckling. Det blir spännande att se marknadens reaktion på förhoppningsvis väl annonserade och gradvisa höjningar från FED/ECB (samtidigt som de avslutar sina kvantitativa lättnader). Överraskningar i tempot/storleken på höjningarna kommer ge eko i marknaden.

Inflationen, eller bristen på densamma, är kanske den största risken 2018. Om inflationen (genom en ketchupeffekt) snabbt går upp kan det ta bort mycket av stödet för en positiv finansmarknad 2018. Sammanfattningsvis – det är mycket som talar för ett klimat där riskfyllda tillgångar levererar god avkastning även 2018, dock är det inte mycket som ska gå fel innan vi får en större korrektion på marknaden. Viss försiktighet rekommenderas.

Lokalt

Dalarnas försäkringsbolag verkar på en konkurrensutsatt marknad där andra försäkringsbolag och banker, erbjuder helhetslösningar till kunderna inom privat- och företagsmarknaden.

Bolagets inställning till vad som är avgörande för att lyckas på denna marknad är att kunna möta flest kunder och erbjuda det bästa kundmötet både fysiskt samt digitalt.

Bolagets ambition är att sätta kundens behov i centrum genom att vara tillgängliga och leverera hög service i alla kanaler: fysiskt kundmöte, digitalt kundmöte samt kundmöte i telefon. Bolaget ska också leverera med kvalitet enligt beslutade arbetssätt, instruktioner och gällande lagar. Bolaget har också som ambition att behålla och utveckla hög kompetens inom alla verksamhetsområden.

Inom skadeförebyggande verksamheten gäller fortsatt fokus på brand-, vatten-, inbrott-, och trafikskador. Arbetet sker inom Dalarnas Försäkringsbolag men även via Länsförsäkringsgruppens gemensamma skadeförebyggande arbete där Dalarnas är ett av de drivande länsbolagen.

Koncernen

Koncernen - Dalarnas Försäkringsbolag - består av moderbolaget Dalarnas Försäkringsbolag (583201-4905) och dotterföretaget Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltningsaktiebolag (556683-6044)

Koncernens eget kapital inklusive årets resultat uppgår till 4 121,6 Mkr (3 592,4).

Vinstdisposition

Moderbolaget

Till bolagsstämman förfogande står:

- balanserad vinst	2 445 431 474 kr
- årets resultat	414 252 232 kr
	2 859 683 706 kr

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att 2 859 683 706 kr överförs i ny räkning.

Hållbarhetsrapport 2017

Inledning

Dalarnas Försäkringsbolags (DF) affärsidé utgår från kunden med målsättning att skapa trygghet och möjligheter. Strävan efter långsiktig hållbarhet är en naturlig del av vår verksamhet. Både för bolagets räkning, kundernas (våra ägares) och för länets befolkning i övrigt. Det gäller såväl vid rådgivningen på bankområdet som vid försäkring av personer och egendom, likaså de övriga insatser vi gör för att bidra till ett mer hållbart län och en mer hållbar verksamhet.

Vår omfattande skadeförebyggande verksamhet är en viktig pusselbit, där vi kommunicerar offensivt kring de lärdomar som dras vid skador inom framför allt områdena vatten, brand och trafik. Motiven till vårt skadeförebyggande arbete finns inom både ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. En skada drabbar ofta den enskildes ekonomi, sociala situation samt den omgivande miljön. En skada kostar också pengar för DF och därmed för våra kunder (ägare). En ökad miljöbelastning som driver på klimatförändringen kan på lite längre sikt drabba även kunderna och länet som helhet i form av fler och värre naturskador. Fler naturskador drabbar också DFs ekonomi.

Som kundägt bolag är det också angeläget för oss att engagera oss för länets utveckling och trygghet genom stöd till föreningar och organisationer som bidrar positivt till samhället. Ett tryggare län bidrar i sin tur till färre skador.

Väsentliga hållbarhetsrisker och -frågor identifieras, prioriteras och hanteras i samverkan med prioriterade intressenter. Ett arbete gjordes kring delar av våra hållbarhetsaspekter (vårt samhällsengagemang och lokal sponsring) under 2016, då vi dels genomförde en undersökning riktad till våra kunder kring hur de såg på den sponsring/stöd till föreningsliv och ideella organisationer som görs från DF, dels vad man önskar

ytterligare insatser kring. Vi genomförde också en workshop med våra fullmäktige-ledamöter samt styrelse det året på tema hållbarhet och önskade prioriteringar. Den undersökning som görs regelbundet riktad till alla medarbetare bidrar med viktigt underlag vad gäller den sociala hållbarheten ur ett internt perspektiv. Vi avser göra en breddad insats vad gäller väsentlighetsanalys riktad till våra prioriterade intressenter under 2018; våra kunder, fullmäktiges ledamöter, styrelse, medarbetare, leverantörer/samarbetspartners samt relevanta intresseorganisationer och myndigheter.

Styrande riktlinjer

Ett antal av DFs policydokument och riktlinjer ligger till grund för arbetet med hållbarhet och dess relaterade risker. Nedanstående sex policies och riktlinjer är de vi anser viktigast för alla i bolaget att känna till och som vi trycker mest på i kommunikationen med våra medarbetare:

- Etiska riktlinjer för Dalarnas Försäkringsbolag
- Riktlinje för hantering av intressekonflikter
- Riktlinje för hantering av kunduppgifter
- Riktlinje för incidentrapportering
- Riktlinje för klagomålshantering
- Miljöpolicy (även ett antal riktlinjer reglerar vår verksamhet inom detta område)

Därtill kommer:

- Personalpolicy
- Policy för Kapitalförvaltning
- Riktlinje för Ansvarsfulla investeringar
- Riktlinje för resor och trafiksäkerhet
- Riktlinje för inköp, upphandling och avtal

- Riktlinje för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism
- Riktlinje för sponsring
- Riskpolicy
- LFABs ägarpolicy

Varje nyanställd får också en genomgång av de etiska riktlinjerna samt signerar att man tagit del och ansluter sig till vad som står där. Alla chefer ska varje år gå igenom våra etiska riktlinjer samt de övriga fem styrande dokumenten nämnda ovan med sina medarbetare. Dessa och övriga policies och riktlinjer som påverkar hur vi hanterar vår verksamhet finns tillgängliga via intranätet. En årlig översyn av dessa dokument görs av ansvarig för respektive dokument, tillika ansvarig för det verksamhetsområde policyn/riktlinjen avser. Löpande uppföljning av att policyer och riktlinjer följs görs genom egenkontroller och andra rutiner i verksamheten. Riskhanteringsfunktionen skall minst kvartalsvis tillhandahålla en skriftlig riskrapport till bolagets ledning och styrelse. Hållbarhetsfrågor av betydande art diskuteras och beslutas i bolagets ledningsgrupp.

Hållbara investeringar

Länsförsäkringar AB (LFAB) investerar i bolag över hela världen via egen förvaltning och via externt förvaltningsfonder och mandat. Ägarpolicyn är grunden för arbetet med ansvarsfulla investeringar. LFAB verkar för att de bolag man investerar i ska följa de internationella konventioner som Sverige har skrivit under inom miljö, mänskliga rättigheter, korruption samt kontroversiella vapen.

Det finns en marknads- och affärsrisk att dessa bolag kan kopplas till kränkning av mänskliga rättigheter eller till andra konventionsbrott. För att minska risken använder koncernen en extern etikonsult-

firma som genomlyser alla investeringar utifrån internationella konventioner för att identifiera om något bolag som koncernen har investerat i kan kopplas till kränkning av internationella konventioner. I sådant fall inleds en dialog med bolaget i syfte att få bolaget att upphöra med kränkning, ta ansvar och vidta förebyggande åtgärder så att det inte sker igen. LFAB ställer även krav och följer upp förvaltarnas arbete med att integrera hållbarhetsaspekter, inklusive mänskliga rättigheter, i sina investeringsanalyser. LFAB uppmanar förvaltarna att engagera sig i påverkansdialoger med bolag.

LFAB har skrivit under FNs principer för ansvarsfulla investeringar (PRI) och ett arbete pågår fortlöpande för att implementera PRI:s sex principer i förvaltningen.

Klimatrisker innebär även en finansiell risk för våra investeringar. Bolag som baserar sin verksamhet på fossila bränslen riskerar att bli så kallade strandade tillgångar i takt med ökad reglering för att nå 2 graders-målet. Även verksamheten i andra bolag som koncernen investerar i kan påverkas av klimatförändringar. LFAB har sedan 2016 minskat risken i sina investeringar genom avyttring av ett stort antal fossila bolag, kopplade till förbränning och utvinning av kol. Dialog förs med ett antal bolag kring dess miljö- och klimatpåverkan. Vi mäter koldioxidavtrycket i våra egna aktiefonder och i våra traditionella försäkringsportföljer. För ytterligare information om hur LFAB säkerställer att bolagets investeringar följer ägarpolicyn samt internationella konventioner och överenskommelser hänvisas till LFABs Hållbarhetsredovisning.

Dalarnas Försäkringsbolag följer LFABs principer enligt ovan. Skillnaden för Dalarnas del är att bolaget enbart investerar via externa förvaltare och därmed ställer krav på de bolag där vi har aktieinnehav via dessa

förvaltare. Vi följer upp att dessa krav efterlevs som ovan, via en extern etikonsult som gör en så kallad screening årsvis. När/om en händelse signaleras som inte faller inom ramen för dessa riktlinjer, tas en kontakt från vårt bolags kapitalförvaltningsansvarige till den externa förvaltaren. Denne i sin tur redogör för sin syn på bolaget i fråga och om nödvändigt utövas påtryckningar på bolaget. Om en förvaltare återkommande har innehav i sin fond som ligger utanför våra riktlinjer, så kan samarbetet avslutas med vederbörande.

En annan aspekt av den ekonomiska hållbarheten är ansvarsfull kreditgivning, som innebär att i all kreditberedning göra en riskbedömning vad gäller både betalningsförmåga och värdet av eventuella säkerheter både för bolagets och den enskilda individens bästa.

Vi ser det också som vårt uppdrag att hantera driften av bolaget på ett sådant sätt att premierna kan hållas så låga som möjligt och att vi samtidigt säkrar tillräckligt kapital för att kunna hantera en riktigt omfattande skadesituation i Dalarna.

Klimat och miljörisker

Den globala uppvärmningen med ökad risk för extrema väderhändelser som stormar, skyfall, översvämningar och torka som följd får stora samhällsekonomiska konsekvenser. För försäkringsverksamheten är den globala uppvärmningen en finansiell risk som över tid är svåröverblickbar och som på lång sikt kommer att innebära en risk för ökade utbetalningar för väderrelaterade försäkringsskador. Även för det lokala samhället och den enskilde individen är negativ miljöpåverkan ett viktigt område där vi kan göra skillnad.

Länsförsäkringsgruppen vägleder och påverkar sina kunder och skadereparationsleverantörer att ta klimat- och miljöhänsyn.

MÄTPUNKTER HÅLLBARA INVESTERINGAR

	2017	2016
Bolaget har genomlyst ca 95 % av det kapital som Bolaget investerat i noterade aktier vad det gäller koldioxidavtrycket. Här anges koldioxidavtrycket i aktieinvesteringarna för de investerade 1 356 Mkr (mäts som koldioxidavtryck, ton CO ₂).	12,44 ton	Ingen uppgift
"Red flags" (en händelse som signaleras då den faller utanför riktlinjens ram).	6 (totalt har vi ett innehav i ca 1 000 bolag) Samtliga sex händelser har utretts och vi är nöjda med svaren vi fått, då de visar att vi lyckas påverka bolagen genom förvaltarna.	Ingen uppgift

Länsförsäkringsgruppen finansierar även forskning kring hur klimatförändringarna påverkar försäkringsbranschen, kunder och övriga samhället.

Dalarnas Försäkringsbolag arbetar aktivt för att minska riskerna inom detta område. Miljöpolicyen utgör grunden för bolagets arbete med klimat och miljöarbete.

Skadeförebyggande arbete är vårt största och viktigaste område utifrån ett miljöperspektiv. Att undvika en skada är alltid en vinst för miljön och kunden. Störst miljöpåverkan har natur-, vatten-, brand- och motorskador. Vårt skadeförebyggande arbete bidrar till en minskad miljöpåverkan med mindre avfall, kemikalier, energiåtgång, material, transporter och andra resurser.

Vi gör hembesök hos försäkringskunder i villa, med genomgång av vatten- brand- och inbrottssäkerhet. Vi föreläser också för grupper om hur man förebygger en skada.

Vi samarbetar långsiktigt med Håll Sverige Rent, bland annat genom hämtning

av farligt avfall ute på lantbruk i Dalarna varje vår.

Vi bygger en villa strax utanför Falun tillsammans med Högskolan Dalarna, gymnasiala yrkesutbildningar, materialleverantörer, husleverantörer och entreprenörer - som är brand-, inbrotts- och vattenskadesäker med fokus på hållbarhet och framtida underhåll. Tanken är att låta byggperioden bli en lärandeprocess för primära målgrupper verksamma i byggbranschen, genom medverkan längs vägen och studiebesök under byggtiden.

Bolagets egna direkta miljöpåverkan är relativt begränsad och består främst av tjänsteresor och uppvärmning av kontorslokaler samt pappersutskrift. Riktlinjer finns för tjänsteresor och för att minska koldioxidutsläppen rekommenderas digitala möten samt tåg istället för flyg där det är lämpligt. Vi använder grön el i verksamheten. Det innebär att den kommer ifrån förnybara källor: sol, vind, vatten och biobränsle.

Vi ställer också krav på våra samarbetspartners när det gäller miljölagkrav vid reparationer ersatta av oss.

Utvecklingen av digitala tjänster leder till färre pappersutskick till kunder, vilket minskar miljöpåverkan samtidigt som informationen blir mer tillgänglig för kunderna. Här har gjorts insatser under 2017 för att inspirera våra kunder att gå över från pappers- till digital kommunikation från DF, en aktivitet som kommer fortsätta under 2018. Under året har vår naturskadespecialist Pär Holmgren varit på besök i länet och föreläst för både medarbetare och allmänheten om klimat och naturskador samt hur var och en kan vara med och bidra till ett mer hållbart samhälle.

När det gäller miljöaspekten i arbetet med hållbara investeringar, går arbetet även på detta område till så som beskrivs ovan under rubriken Hållbara investeringar/ Dalarnas Försäkringsbolag.

Sociala och personalrelaterade risker

Medarbetarna är bolagets viktigaste resurser. De besitter olika specialist- och yrkeskompetenser som är avgörande för att driva och utveckla verksamheten. Att vara en attraktiv arbetsgivare är ett fokusområde för DF. Att inte kunna rekrytera och behålla personal utgör en risk för verksamheten.

Vi strävar efter att skapa en god och säker arbetsmiljö. Arbetsmiljö- och hälsoarbetet ska främja det friska samt förebygga sjukdom och olycksfall. Ingen form av diskriminering, mobbning eller annat nedsättande beteende är acceptabelt, något som också framgår tydligt i våra etiska riktlinjer. Vår övertygelse är att medarbetare som mår bra ger den bästa leveransen till våra kunder.

Personalpolicyn och våra etiska riktlinjer utgör grunden för bolagets arbete med personalrelaterade frågor. Våra etiska riktlinjer är ett ramverk för styrelseledamöter, medarbetare och inhyrda konsulter för hur man i det dagliga arbetet förväntas

uppträda och agera i enlighet med koncernens värderingar.

Löpande kompetensutveckling är viktigt för att medarbetarna och därmed även verksamheten utvecklas. Såväl ledare som personal erbjuds löpande utbildningsinsatser utifrån den enskildas uppdrag, kompetens och bedömda behov. 44 procent av våra utlysta tjänster tillsätts med interna kandidater, och utgör därmed en utvecklingsmöjlighet för många medarbetare. Förebyggande hälsoarbete är en del av affärsmodellen och gäller såväl anställda som vårt kunderbjudande. Alla anställda har en sjukvårdsförsäkring där sjukvårdsrådgivning, samtalsstöd och förebyggande hälsotjänster ingår. Avtal finns med Företagshälsovården för arbetsrelaterade sjukdomar. Uppföljning av den organisatoriska och sociala arbetsmiljön görs regelbundet i syfte att motverka stress och arbetsbelastning i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2015:4. Chefer och arbetsmiljöombud har utbildats i hur de ska stärka en hälsosam arbetsplats. I syfte att få en friskare arbetsplats får alla medarbetare årligen ett friskvårdsbidrag. I medarbetarundersökningar och i medarbetarsamtal följs de anställdas arbetssituation upp.

Medarbetarundersökningarna resulterar i handlingsplaner som följs upp på avdelningsnivå. Faktorer som mäts och följs upp är ledarskap, engagemang, effektivitet, psykosocial arbetsmiljö, attraktivitet samt mobbing och kränkande särbehandling. Externt stödjer vi en mängd organisationer och föreningar i Dalarna, som är med och bidrar till ett tryggare och mer aktivt län. Vår riktlinje för sponsring reglerar detta område. Vi strävar efter en bredd i vårt stöd, och riktar oss till såväl kultur, idrott, friluftsliv som social verksamhet. En kommitté bestående av representanter från olika delar av DF, ledd av sponsringsansvarig, beslutar vid fyra tillfällen per år vilka

MÄTPUNKTER MILJÖPERSPEKTIV		
	2017	2016
Antal skadeförebyggande hembesök	900*	1 000
Koldioxidutsläpp totalt	101 554 kg 2016**	99 433 kg 2015
Mängd skrot som hämtats hos länets lantbruk	184 ton skrot och cirka 20 ton farligt avfall	232 ton skrot och cirka 30 ton farligt avfall
Antal bränder med en skadekostnad över 50 000 kr i villor försäkrade hos oss	25 bränder 2016 (63 300 försäkrade villor)	25 bränder 2015 (62 500 försäkrade villor)
Antal vattenskador i villor försäkrade hos oss	1 229 vattenskador 2016 (63 300 försäkrade villor)	1 048 vattenskador 2015 (62 500 försäkrade villor)

*Minskningen är temporär och beror på att berörd resurs driver ett annat skadeförebyggande projekt under året.

**Ökningen på 2,1 % bör ställas mot ökningen av antalet anställda under perioden med 2,5 %.

föreningar och organisationer bolaget ska stötta samt i vilken omfattning.

Respekt för mänskliga rättigheter

I grunden ligger våra etiska riktlinjer när det gäller hur vi förhåller oss till både omvärld, kunder och medarbetare, därtill kommer vår personalpolicy för de interna aspekterna. Se ovan beskrivning kring hur vi ser på frågor inom området mänskliga rättigheter vad gäller våra medarbetare.

Vid större inköp gemensamma för Länsförsäkringsgruppen gäller följande: Inköps- och upphandlingspolicy anger regler och förhållningssätt för inköp och upphandlingar. Uppförandekod för leverantörer definierar krav om mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden, miljö och affärsetik och är baserad på FN Global Compact. Uppförandekoden är sedan 2016 en del av inköpsavtalet för nya leverantörer. Leverantörer förväntas följa uppförandekoden. Respektive avtalsansvarig i verksamheten är huvudansvarig för uppföljning av leverantörer.

När det gäller DFs lokala inköp är Riktlinje för inköp, upphandling och avtal styrande dokument, där står bland annat följande att läsa: "...endast välja företag, som följer gällande lagstiftning och regelverk på arbetsmarknaden".

Affärsetik och korruption

Bank- och försäkringsbranschen lyder under strikta regler och lagkrav som syftar till

att skydda våra kunder samt upprätthålla förtroende och stabilitet på den finansiella marknaden. Regelverken syftar också till att förhindra och motverka att det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

För Länsförsäkringsgruppen är det väsentligt att ha en god regelefterlevnad och på bästa möjliga sätt förhindra att verksamheten utnyttjas för korruption, bedrägerier, penningtvätt och finansiering av terrorism. Inom Länsförsäkringsgruppen bedrivs ett omfattande arbete för att begränsa dessa risker.

Dalarnas Försäkringsbolags vägledande styrdokument på detta område är våra Etiska Riktlinjer, Riktlinje för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Riktlinjer för hantering av intressekonflikter.

Genom att bland annat upprätta en god kundkännedom och genom aktiv övervakning och rapportering av transaktioner sker ett systematiskt arbete för att minska risk för penningtvätt, finansiering av terrorism och bedrägerier, t.ex. kortbedrägerier. En bolagsövergripande riskbedömning görs minst en gång per år och är grunden för den riskbaserade kundkännedomsprocessen.

Compliance-enheten övervakar och kontrollerar dess efterlevnad. När nya produkter, tjänster eller distributionskanaler introduceras samt vid omorganisationer görs en ny riskbedömning. Ett gemensamt system finns inom länsförsäkringsgruppen för avvikelserapportering.

DF tar avstånd från all form av korruption och otillåtna förmåner, vilket tydliggörs i våra Etiska Riktlinjer. Det övergripande syftet med vårt anti-korruptionsarbete är att vägleda medarbetarna i hur de undviker att ge och ta emot gåvor och representation som kan väcka misstanke om att syftet är för privat vinning eller för att främja tredje mans intresse.

Företagsledningen och Kapitalförvaltningsansvarig genomför årligen en aktivitet i form av en workshop eller annan aktivitet av typen intressekonfliktsanalys, med syfte att identifiera och hantera intressekonflikter. Aktiviteten/analysen ska behandlas av styrelsens Revisionsutskott. Den genomfördes senast i oktober 2017.

I syfte att motverka, stoppa brott eller misstanke om brott i verksamheten eller nära verksamheten, finns en visseblåsningsrutin för anställda. Den som anmäler

har rätt att vara anonym och inte utsätts för repressalier på grund av sin anmälan. Visselblåsningsrutinen ska ses som ett alternativ till övriga rapporteringsvägar.

MÄTPUNKTER SOCIALT PERSPEKTIV

	2017	2016
Total sjukfrånvaro som andel av ord. arbetstid, %	4,4 (dec 2016 till nov 2017)	3,6
Andel av total sjukfrånvaro som är långtidssjukfrånvaro, sammanhängande frånvaro på >60 dagar, %	1,8 (dec 2016 till nov 2017)	1,2
eNPS (rekommenderar DF som arbetsgivare)	61	N/A
Antal föreningar och organisationer som sponsras	Ca 200 st	Ca 150 st
Summa kronor i sponsring som går till länets ideella föreningar och organisationer	3,988 mkr	3,061 mkr
Antal utdelade reflexvästar till förskolor	36 000 totalt sen start, I genomsnitt ca 7 000 per år	28 000 totalt sen start,

Femårsöversikt

Koncernen	2017	2016	2015	2014	2013
RESULTAT (tkr)					
Premieintäkter f.e.r.	1 229 001	1 160 699	1 110 029	1 122 052	1 017 805
Kapitalavkastning i försäkringsrörelsen, netto	21 411	39 719	24 726	33 210	32 426
Försäkringsersättningar f.e.r.	-939 153	-901 628	-776 429	-850 113	-741 539
Driftskostnader f.e.r.	-193 819	-162 998	-166 019	-162 379	-161 391
Övriga tekniska kostnader	-7 281	-9 766	-4 661	-6 885	-
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen före återbäring och rabatter	110 159	126 026	187 646	135 886	147 301
Återbäring	-70 000	-120 000	-150 000	-80 000	-140 000
Helkundsrabatt	-65 363	-60 982	-57 489	-57 097	-56 745
Delägarabatt	-42 631	-39 886	-38 735	-37 428	-35 623
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen efter återbäring och rabatter	-67 834	-94 842	-58 579	-38 639	-85 067
Finansrörelsens resultat	639 150	501 722	310 656	424 197	305 556
Övriga intäkter och kostnader	22 337	12 380	6 959	2 644	-6 485
Resultat före dispositioner och skatt	593 652	419 260	259 037	388 202	214 004
Årets resultat	507 326	366 665	242 041	333 814	172 362
EKONOMISK STÄLLNING (tkr)					
Placeringstillgångar, verkligt värde	6 765 674	6 286 416	5 842 105	5 426 793	4 932 782
Premieinkomst f.e.r.	1 261 100	1 182 697	1 131 956	1 138 446	1 041 487
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring	3 270 317	3 097 350	3 139 303	3 197 205	2 509 165
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	4 121 620	3 592 420	3 225 755	2 984 991	2 652 635
Uppskjuten skatt	606 624	535 181	482 586	479 958	425 993
Konsolideringskapital	4 728 243	4 127 601	3 708 341	3 464 950	3 078 629
Kapitalbas*	-	-	3 599 361	3 359 024	2 966 116
Erforderlig solvensmarginal*	-	-	221 206	220 830	182 068
Kapitalbas SII* **	4 698 777	4 129 311	3 795 267	-	-
SCR - Solvency Capital Requirement*	2 440 837	1 939 779	1 730 256	-	-
MCR - Minimum Capital Requirement*	610 209	484 944	432 564	-	-
NYCKELTAL					
Försäkringsrörelsen					
Skadekostnadsprocent f.e.r.*	76,4%	77,7 %	69,9 %	75,8 %	72,9 %
Driftskostnadsprocent f.e.r.*	15,4%	13,9 %	14,3 %	13,8 %	15,3 %
Totalkostnadsprocent f.e.r.	91,8%	91,5 %	84,2 %	89,5 %	88,1 %
Kapitalförvaltningen					
Direktavkastning	0,5%	0,8 %	1,4 %	0,9 %	1,0 %
Totalavkastning	10,2%	9,0 %	6,2 %	9,9 %	7,4 %
Konsolideringsgrad (%)	375	349	328	304	296

* auser moderbolaget

** 100% är primärkapital

Resultaträkning för koncernen

Tkr	Not	2017	2016
FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN			
Premieintäkter före avgiven återförsäkring		1 323 146	1 256 698
Premier för avgiven återförsäkring		-94 145	-95 999
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring		1 229 001	1 160 699
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	21 411	39 719
Försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring		-977 547	-851 430
Återförsäkras andel av försäkringsersättningar		38 394	-50 197
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-939 153	-901 628
Driftskostnader	6	-193 819	-162 998
Övriga tekniska kostnader	7	-7 281	-9 766
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter		110 159	126 026
Återbäring och rabatter		-177 994	-220 868
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring och rabatter		-67 834	-94 842
Kapitalavkastning	8-11	655 107	509 286
Andelar av resultat i intresseföretag	18	5 454	32 155
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-21 411	-39 719
Resultat kapitalavkastning		639 150	501 722
Övriga intäkter	12	182 230	162 619
Övriga kostnader	12	-159 893	-150 239
Resultat förmedlad affär		22 337	12 380
Resultat före skatt		593 652	419 260
Skatt på årets resultat	13	-86 327	-52 595
Årets resultat		507 326	366 665

Rapport över totalresultat för koncernen

Tkr	2017	2016
ÅRETS RESULTAT	507 326	366 665
Övrigt totalresultat	13	
Omvärdering rörelsefastigheter	2 239	0
Skatt	-493	0
Summa övrigt totalresultat för året, netto efter skatt	1 746	0
Årets totalresultat	509 072	366 665

Resultaträkning för moderbolaget

Tkr	Not	2017	2016
TEKNISK REDOVISNING			
Premieinkomst	3	1 355 245	1 278 696
Premier för avgiven återförsäkring		-94 145	-95 999
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-32 099	-21 998
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring		1 229 001	1 160 699
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	21 411	39 719
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>			
Före avgiven återförsäkring	5	-890 820	-817 076
Återförsäkras andel	5	49 808	20 429
<i>Förändring i avsättning för oreglerade skador</i>			
Före avgiven återförsäkring		-86 727	-34 355
Återförsäkras andel		-11 414	-70 626
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-939 153	-901 628
Driftskostnader	6	-189 738	-160 832
Övriga tekniska kostnader	7	-7 281	-9 766
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter		114 240	128 192
Återbäring och rabatter		-177 994	-220 868
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring och rabatter		-63 753	-92 676
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Kapitalavkastning intäkter	8,11	318 902	287 829
Kapitalavkastning kostnader	9,11	-75 642	-167 156
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	10,11	450 828	428 792
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	10,11	-35 369	-12 142
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-21 411	-39 719
Kapitalavkastning		637 308	497 604
Övriga intäkter	12	182 230	162 619
Övriga kostnader	12	-159 893	-150 239
Resultat förmedlad affär		22 337	12 380
Icke-tekniskt resultat		659 645	509 984
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		595 891	417 308
Bokslutsdispositioner			
Förändring säkerhetsreserv		-97 731	-29 799
Förändring periodiseringsfond		-23 298	20 518
Förändring övriga bokslutsdispositioner		-535	309
Resultat före skatt		474 327	408 336
Skatt på årets resultat	13	-60 075	-50 191
Årets resultat		414 252	358 145

Rapport över totalresultat för moderbolaget

Tkr	2017	2016
ÅRETS RESULTAT	414 252	358 145
Övrigt totalresultat	-	-
Årets totalresultat	414 252	358 145

Rapport över finansiell ställning för koncernen

Tkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar	14	12 710	-
<i>Materiella tillgångar</i>			
Rörelsefastigheter	15	149 195	142 400
Inventarier	16	12 555	9 532
<i>S:a materiella tillgångar</i>		<i>161 750</i>	<i>151 932</i>
Aktier och andelar i intresseföretag	18,22	443 577	379 255
Aktier och andelar	19,22	4 452 521	4 094 626
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	20,22	1 716 907	1 655 306
Derivat	21,22	2 676	13 962
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	22	799	867
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	23	388 332	400 843
Aktuell skattefordran		-	-
Övriga fordringar		515 804	457 751
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		127 074	114 363
Likvida medel	22,25	509 662	226 158
S:A TILLGÅNGAR		8 331 812	7 495 065
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Balanserade vinstmedel inkl. periodens resultat	26	4 121 620	3 592 420
S:a eget kapital		4 121 620	3 592 420
Försäkringstekniska avsättningar	27-29	3 270 317	3 097 350
Uppskjuten skatteskuld	13	606 624	535 181
Övriga avsättningar	30	5 461	7 249
Derivat	21,22	-	-
Aktuell skatteskuld		8 426	9 589
Övriga skulder	22,31	179 548	120 907
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	32	139 816	132 369
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		8 331 812	7 495 065

Balansräkning för moderbolaget

Tkr	Not	2017	2016
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar		12 710	-
<i>Placeringstillgångar</i>			
Byggnader och mark	15	149 195	142 400
Aktier och andelar i koncernföretag	17,22	1 355 013	1 093 816
Aktier och andelar i intresseföretag	18,22	234 652	229 199
Aktier och andelar	19,22	3 306 433	3 150 867
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	20,22	1 716 907	1 655 306
Derivat	21,22	2 676	13 962
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	22	799	867
<i>S:a placeringstillgångar</i>		<i>6 765 674</i>	<i>6 286 416</i>
<i>Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar</i>			
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	28	388 332	400 843
<i>Fordringar</i>			
Fordringar avseende direkt försäkring		350 802	323 706
Fordringar avseende återförsäkring		34 647	36 141
Aktuell skattefordran		-	-
Övriga fordringar		126 812	97 904
<i>S:a fordringar</i>		<i>512 261</i>	<i>457 751</i>
<i>Andra tillgångar</i>			
Materiella tillgångar	16	12 555	9 532
Kassa och bank	25	509 183	225 680
Övriga tillgångar		3 543	0
<i>S:a andra tillgångar</i>		<i>525 281</i>	<i>235 212</i>
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		-	-5 460
Förutbetalda anskaffningskostnader	24	41 764	41 673
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		85 310	78 151
<i>S:a förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>		<i>127 074</i>	<i>114 363</i>
S:A TILLGÅNGAR		8 331 334	7 494 587

Tkr	Not	2017	2016
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	26		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Reservfond		107 907	107 907
Uppskrivningsfond		140 345	140 345
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserad vinst		2 445 431	2 067 159
Årets resultat		414 252	358 145
<i>S:a eget kapital</i>		<i>3 107 936</i>	<i>2 673 555</i>
<i>Obeskattade reserver</i>			
Säkerhetsreserv		1 249 044	1 151 313
Utjämningsfond		24 864	24 864
Periodiseringsfond		24 004	706
Akkumulerade avskrivningar utöver plan		1 040	505
<i>S:a obeskattade reserver</i>		<i>1 298 952</i>	<i>1 177 388</i>
<i>Försäkringstekniska avsättningar</i>			
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	27	585 976	553 878
Avsättning för oreglerade skador	28	2 412 502	2 339 874
Avsättning för återbäring och rabatter	29	271 839	203 598
<i>S:a försäkringstekniska avsättningar</i>		<i>3 270 317</i>	<i>3 097 350</i>
<i>Andra avsättningar</i>			
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	30	5 461	7 249
Avsättning för skatter	13	320 878	276 179
<i>S:a avsättningar för andra risker och kostnader</i>		<i>326 338</i>	<i>283 428</i>
<i>Skulder</i>			
Skulder avseende återförsäkring		26 239	24 483
Aktuell skatteskuld		8 426	9 589
Derivat	21,22	-	-
Övriga skulder	22,31	153 309	96 424
<i>S:a skulder</i>		<i>187 974</i>	<i>130 497</i>
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	32	139 816	132 369
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		8 331 334	7 494 587

Rapport över förändring i eget kapital

Koncernen (Tkr)	Balanserade vinstmedel	Omvärderderings- reserv	Årets resultat	Totalt eget kapital		
Ingående eget kapital 2016-01-01	2 983 713	-	242 041	3 225 755		
Omföring av föregående års resultat	242 041		-242 041	-		
Årets totalresultat						
Årets resultat			366 665	366 665		
Årets övriga totalresultat	-		-			
S:a årets totalresultat	-		366 665	366 665		
Utgående eget kapital 2016-12-31	3 225 755		366 665	3 592 420		
Ingående eget kapital 2017-01-01	3 225 755	-	366 665	3 592 420		
Justering ändrad redovisningsprincip	20 128			20 128		
Justerat eget kapital 2017-01-01	3 245 883	-	366 665	3 612 548		
Omföring av föregående års resultat	366 665		-366 665	-		
Årets totalresultat						
Årets resultat	-		507 326	507 326		
Årets övriga totalresultat	-	1 746	-	1 746		
S:a årets totalresultat	-	1 746	507 326	509 072		
Utgående eget kapital 2017-12-31	3 612 549	1 746	507 326	4 121 620		
	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital			
Moderbolaget (Tkr)	Reservfond	Uppskrivnings- fond	Balanserat resultat	Omvärderings- reserv	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående eget kapital 2016-01-01	107 907	140 345	1 737 672	-	329 486	2 315 411
Omföring av föregående års resultat	-	-	329 486		-329 486	-
Årets totalresultat						
Årets resultat	-	-	-		358 145	358 145
Årets övriga totalresultat	-	-	-		-	-
S:a årets totalresultat	-	-	-		358 145	358 145
Utgående eget kapital 2016-12-31	107 907	140 345	2 067 158		358 145	2 673 556
Ingående eget kapital 2017-01-01	107 907	140 345	2 067 158	-	358 145	2 673 556
Justering ändrad redovisningsprincip			20 128			20 128
Justerat eget kapital 2017-01-01	107 907	140 345	2 087 286	-	358 145	2 693 684
Omföring av föregående års resultat	-	-	358 145		-358 145	0
Årets totalresultat						
Årets resultat	-	-	-		414 252	414 252
Årets övriga totalresultat	-	-	-		-	0
S:a årets totalresultat	-	-	-		414 252	414 252
Utgående eget kapital 2017-12-31	107 907	140 345	2 445 431	-	414 252	3 107 936

*Posten auser diskonteringseffekten av att bolaget har börjat diskontera olycksfallsaffären under 2017. Bolaget har valt att inte korrigera IB eget kapital per 2016-01-01 då beloppet ej varit materiellt.

Rapport över kassaflöden

		Koncernen		Moderbolaget	
Tkr	Not	2017	2016	2017	2016
Den löpande verksamheten					
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		593 652	419 260	595 891	417 308
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	37	-437 897	-153 248	-447 828	-512 803
Betald skatt		-16 540	-4 581	-16 540	-4 581
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar i tillgångar och skulder		139 215	261 431	131 523	-100 077
Förändringar i finansiella placeringstillgångar		154 075	-273 430	173 053	90 909
Förändringar i övriga rörelsefordringar		-67 061	145 433	-67 061	145 433
Förändringar i övriga rörelseskulder		77 374	-67 412	66 088	-70 242
Kassaflöde från den löpande verksamheten		303 603	66 022	303 603	66 023
Investeringsverksamheten					
Nettoinvestering i immateriella tillgångar		-12 710	0	-12 710	-
Nettoinvestering i materiella tillgångar		-7 389	-671	-7 389	-671
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-20 099	-671	-20 099	-671
Finansieringsverksamheten		-	-	-	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-	-	-	-
Årets kassaflöde		283 503	65 351	283 503	65 352
Likvida medel / Kassa och bank vid årets början		226 158	160 808	225 680	160 328
Likvida medel / Kassa och bank vid årets slut	25	509 662	226 158	509 183	225 680

Resultatanalys

Moderbolaget	Not	Direkt försäkring i Sverige							
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat (Tkr)		Totalt 2017	Hem Villa Fritidshus	Företag Fastighet Lantbruk	Sjuk och olycksfall	Motorfordon Kasko	Trafik	Summa direkt försäkring i Sverige	Mottagen återförsäkring
Premieintäkt f.e.r.	A	1 229 001	307 361	303 038	44 839	312 559	184 170	1 151 966	77 035
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen		21 411	-	-	3 210	-	8 574	11 784	9 626
Försäkringsersättningar f.e.r.	B	-939 153	-247 938	-201 789	-49 534	-244 229	-110 875	-854 365	-84 788
Driftskostnad f.e.r.		-189 738	-48 788	-65 435	-9 607	-37 652	-27 368	-188 850	-888
Övriga tekniska kostnader		-7 281	-	-	-	-	-7 281	-7 281	-
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter		114 240	10 634	35 813	-11 092	30 678	47 220	113 254	987
Återbäring		-70 000	-18 341	-19 272	-2 627	-17 755	-12 005	-70 000	-
Helkundsrabatt		-65 363	-27 344	-4 136	-4 675	-18 448	-10 760	-65 363	-
Delägarrrabatt		-42 631	-	-42 631	-	-	-	-42 631	-
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring och rabatter		-63 753	-35 050	-30 226	-18 393	-5 526	24 455	-64 740	987
Avvecklingsresultat f.e.r.									
Avvecklingsresultat, brutto		-46 206	-24 804	-15 611	-6 026	6 043	5 845	-34 553	-11 653
Återförsäkrarens andel		11 225	-6	-1 244	109	-	12 366	11 225	-
Avvecklingsresultat f.e.r.		-34 980	-24 810	-16 855	-5 918	6 043	18 212	-23 328	-11 653
<i>Avvecklingsresultat f.e.r. exkl. skadelivräntor</i>		<i>-27 942</i>	<i>-24 810</i>	<i>-16 855</i>	<i>-5 918</i>	<i>6 043</i>	<i>23 695</i>	<i>-17 845</i>	<i>-10 097</i>
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring									
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-585 976	-161 698	-140 125	-25 355	-153 150	-101 405	-581 733	-4 243
Avsättning för oreglerade skador		-2 412 502	-140 482	-188 120	-247 594	-57 159	-964 873	-1 598 228	-814 274
Avsättning för återbäring		-271 839	-71 226	-74 841	-10 201	-68 950	-46 622	-271 839	-
Summa försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring		-3 270 317	-373 406	-403 085	-283 150	-279 259	-1 112 901	-2 451 801	-818 517
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar									
Avsättning för oreglerade skador		388 332	-	6 490	8 934	745	372 163	388 332	-
NOTER TILL RESULTATANALYS									
NOTA									
Premieintäkt f.e.r.		1 229 001	307 361	303 038	44 839	312 559	184 170	1 151 966	77 035
Premieinkomst före avgiven återförsäkring		1 355 245	329 622	348 900	53 953	328 799	215 676	1 276 951	78 294
Premier för avgiven återförsäkring		-94 145	-19 137	-40 031	-1 922	-3 508	-29 547	-94 145	-
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-32 099	-3 124	-5 831	-7 193	-12 732	-1 960	-30 840	-1 258
NOTB									
Försäkringsersättningar f.e.r.		-939 153	-247 938	-201 789	-49 534	-244 229	-110 875	-854 365	-84 788
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>		<i>-841 012</i>	<i>-226 531</i>	<i>-202 066</i>	<i>-29 099</i>	<i>-244 601</i>	<i>-96 791</i>	<i>-799 089</i>	<i>-41 923</i>
Före avgiven återförsäkring		-803 084	-204 695	-183 484	-23 980	-225 719	-123 283	-761 161	-41 923
Återförsäkrarens andel		49 808	2	4 107	-	56	45 643	49 808	-
Skaderegleringskostnader		-87 736	-21 837	-22 689	-5 119	-18 938	-19 152	-87 736	-
<i>Förändring i Avsättning för oreglerade skador f.e.r.</i>		<i>-98 141</i>	<i>-21 407</i>	<i>277</i>	<i>-20 435</i>	<i>372</i>	<i>-14 084</i>	<i>-55 277</i>	<i>-42 864</i>
Före avgiven återförsäkring		-86 727	-21 399	5 628	-20 674	-374	-7 044	-43 863	-42 864
Återförsäkrarens andel		-11 414	-8	-5 351	239	745	-7 040	-11 414	-

Noter till finansiella rapporter

Om inget annat anges, avser uppgifterna i notförteckningen både koncernen och moderbolaget. Samtliga beloppsuppgifter anges i tkr, om inte annat anges.

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen avges per 31 december 2017 och avser Dalarnas Försäkringsbolag som är ett ömsesidigt försäkringsbolag med säte i Falun. Besöksadressen till huvudkontoret är Slaggatan 9, 791 71 Falun och organisationsnumret är 583201-4905.

I denna not beskrivs inledningsvis koncernens redovisningsprinciper. Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen, med de avvikelser som anges i avsnittet "Moderbolagets redovisningsprinciper".

ÖVERENSSTÄMMELSE MED NORMGIVNING OCH LAG

Dalarnas Försäkringsbolag upprättar från och med 2010 Koncernredovisning i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) samt tolkningar av dessa utgivna av International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC), sådana som antagits av EU. Därutöver tillämpas Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2015:12 inklusive ändringsföreskrifter i tillämpliga delar. Koncernen följer Rådet för finansiell rapporterings rekommendationer RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner.

Koncernen tillämpar IFRIC 21 "Levies" som syftar till att klargöra redovisningen av en förpliktelse att betala en skatt eller avgift som inte är inkomstskatt. Tolkningen klargör vad den förpliktande händelsen som utlöser skyldigheten att betala skatten eller avgiften är samt när en skuld därmed ska redovisas.

BEDÖMNINGAR OCH UPPSKATTNINGAR I DE FINANSIELLA RAPPORTERNA

Upprättande av redovisning i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av intäkter, kostnader, tillgångar, skulder och eventualförpliktelser. Dessa uppskattningar och bedömningar, som görs av ledningen, är baserade på historiska erfarenheter och grundar sig på den bästa information som fanns tillgänglig på balansdagen. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om den endast påverkar denna period. Skulle en ändring av uppskattningar påverka aktuella och framtida perioder så redovisas ändringen både i den aktuella och i de framtida perioderna.

Bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering av försäkringstekniska avsättningar har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna. Värderingen av avsättningarna behandlas i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringsavtal samt i not 2, där upplysningar om risker i verksamheten lämnas.

Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen 2018 -03-01. Resultaträkning och rapport över finansiell ställning blir föremål för fastställelse på årsstämman 2018-03-22.

Nya och ändrade redovisningsprinciper 2017

Inga av de standarder som trätt ikraft och som ska tillämpas för första gången för räkenskapsår som börjar 1 januari 2017 har haft någon väsentlig inverkan på koncernens redovisningsprinciper eller upplysningar för det aktuella räkenskapsåret eller föregående räkenskapsår och förväntas inte heller ha någon väsentlig inverkan på kommande perioder.

Beslutade men ännu inte tillämpade standarder

Ett antal nya standarder och tolkningar träder ikraft för räkenskapsår som börjar efter 1 januari 2017 och har inte tillämpats vid upprättandet av denna finansiella rapport. Inga av dessa förväntas ha någon väsentlig inverkan på koncernens finansiella rapporter med undantag av de som följer nedan.

IFRS 9 "Finansiella instrument" hanterar klassificering och värdering av finansiella tillgångar och skulder. Den fullständiga versionen av IFRS 9 gavs ut i juli 2014 och är antagen av EU. Den ersätter de delar av IAS 39 som hanterar klassificering och värdering av finansiella instrument. IFRS 9 behåller en blandad värderingsansats men förenklar denna ansats i vissa avseenden. Det kommer att finnas 3 värderingskategorier för finansiella tillgångar, upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde över övrig totalresultat och verkligt värde över resultaträkningen. Hur ett instrument ska klassificeras beror på företagets affärsmodell och instrumentets karaktäristika. Investeringar i eget kapitalinstrument ska redovisas till verkligt värde över resultaträkningen men det finns även en möjlighet att vid första redovisningstillfället redovisa instrumentet till verkligt värde över övrigt totalresultat. Ingen omklassificering till resultaträkningen kommer då ske vid avyttring av instrumentet. IFRS 9 inför också en ny modell för beräkning av kreditförlustreserv som utgår från förväntade kreditförluster. För finansiella skulder ändras inte klassificeringen och värderingen förutom i det fall då en skuld redovisas till verkligt värde över resultaträkningen baserat på verkligt värde alternativet.

Standarden ska tillämpas för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2018. Tidigare tillämpning är tillåten. Försäkringsföretag har möjlighet att uppskjuta tillämpningen av standarden till dess att IFRS 17, Insurance Contracts, börjar tillämpas, dock senast 2021. Koncernen har för avsikt att tillämpa möjligheten att skjuta på tillämpningen av IFRS 9 från och med 1 januari 2018 då IFRS 9 annars skulle ha trätt i kraft.

IFRS 15 "Revenue from contracts with customers" reglerar hur redovisning av intäkter, från andra avtal än försäkringsavtal, ska ske. De principer som IFRS 15 bygger på ska ge användare av finansiella rapporter mer användbar information om företagets intäkter. Den utökade upplysnings-skyldigheten innebär att information om intäktslag, tidpunkt för reglering, osäkerheter kopplade till intäktsredovisning samt kassaflöde hänförligt till företagets kundkontrakt ska lämnas. En intäkt ska enligt IFRS 15 redovisas när kunden erhåller kontroll över den försålda varan eller tjänsten och har möjlighet att använda och erhåller nyttan från varan eller tjänsten. IFRS 15 ersätter IAS 18 Intäkter och IAS 11 Entreprenadavtal samt därtill hörande SIC och IFRIC. IFRS 15 träder ikraft den 1 januari 2018 och är antagen av EU. Förtida tillämpning är tillåten. En detaljerad utvärdering har gjorts under 2017 och utvärderingen visar att de nya reglerna kommer ej att påverka de finansiella rapporterna framöver.

IFRS 16 Leases publicerades i januari 2016 och ersätter IAS 17 Leasingavtal och där till hörande tolkningar. Den största effekten från de nya reglerna är att en leasingtagare ska redovisa en leasingtillgång (rätten att använda en tillgång) och en finansiell skuld i balansräkningen. I resultaträkningen ersätts den linjära operationella leasingkostnaden av en kostnad för avskrivning av den leasade tillgången och en räntekostnad för den finansiella skulden. I nuläget redovisar inte leasingtagaren operationella leasingar i balansräkningen. Koncernens bedömning är att denna standard inte kommer att ha någon väsentlig effekt på koncernens finansiella rapporter. Standarden ska tillämpas från 1 januari 2019 och är inte antagen av EU. Inga andra av de IFRS eller IFRIC-tolkningar som ännu inte har trätt i kraft, väntas ha någon väsentlig inverkan på koncernen.

Valuta

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvalutan för moderbolaget och för koncernen. Funktionell valuta är valutan i de primära ekonomiska miljöer bolagen bedriver sin verksamhet. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen. Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i resultaträkningen.

Resultatredovisning

Resultatet redovisas i två huvuddelar: Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat samt ett icke-tekniskt resultat, som omfattar den del av kapitalavkastningen som återstår efter överförd avkastning till försäkringsrörelsen. Kapitalavkastningen inkluderar orealiserade värdeförändringar. I beräkningen av den överförda kapitalavkastningen gör bolaget skillnad på avsättningen för skadelivräntor och övriga affärer. För skadelivräntorna beräknas den överförda kapitalavkastningen som den marknadsmässiga riskfria avkastningen under året på tillgångar motsvarande durationerna och storleken på avsättningen. För övriga affärer beräknas den överförda kapitalavkastningen genom en fast räntesats på halva premieintäkten f.e.r. samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador f.e.r. under året. Använd räntesats, för 2017, utgörs av tre olika räntesatser där de första två används för de långsvansade affärerna. Dessa räntor har sin grund utifrån diskonteringsräntan, men det allmänna riskavdraget görs ej. Räntan är beräknad efter två olika fall som baseras på medelvärdet av räntan på 7-åriga, respektive 10-åriga svenska statsobligationer över åren 2013-2017, där värdet för 2017 beräknas som genomsnitt över perioden jan-aug. Detta ger ett resultat på 0,75 % respektive 1,25 % som har använts. Den lägre används till mottagen försäkring för trafikskador äldre än från 2005. Den tredje räntan används till den kortsvensade affären och räknas fram från genomsnittet av statsskuldväxelräntan under 2017 för ett 90-dagarsinstrument.

KONSOLIDERINGSPRINCIPER

Dotterföretag

Dotterföretag är företag som står under ett bestämmande inflytande från moderbolaget. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras. Dotterföretag redovisas enligt förvärvsmetoden. Dotterföretags finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

Intresseföretag

Intresseföretag är de företag för vilka koncernen har ett betydande, men inte bestämmande, inflytande över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav mellan 20 och 50 % av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra eventuella kvarvarande värden på koncernmässiga över- och undervärden. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel i intresseföretags resultat" koncernens andel i intresseföretagens nettoresultat efter skatt och minoritet justerat för eventuella avskrivningar, nedskrivningar eller upplösningar av förvärvade över- respektive undervärden. Erhållna utdelningar från intresseföretaget minskar det redovisade värdet på innehavet i intresseföretaget.

När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger koncernens redovisade värde på andelarna reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot långfristiga finansiella mellanhavanden utan säkerhet, vilka till sin ekonomiska innebörd utgör del av ägarföretagets nettoinvestering i intresseföretaget. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget.

Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet över intresseföretaget upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer vid interna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Realiserade vinster som uppkommer vid transaktioner med intresseföretag och gemensamt kontrollerade företag elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget. Realiserade förluster elimineras på samma sätt som realiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Intäkter

Intäkter hänförliga från försäkringsavtal behandlas under avsnittet Redovisning av försäkringsavtal.

Intäkter för förmedling av bank- och livtjänster

Bolaget erbjuder/förmedlar ett brett utbud av försäkring inom livområdet samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterföretag. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna och erhåller ersättning för detta. Intäkterna redovisas i det icke-tekniska resultatet under Övriga intäkter. Intäkterna redovisas i den takt de tjänas in, d.v.s. när tjänsten utförts.

Ränteintäkter

För alla räntebärande finansiella instrument (även de som värderats till verkligt värde) redovisas ränteintäkter med tillämpning av effektivräntemetoden.

FINANSIELLA INSTRUMENT

Redovisning i balansräkningen

Finansiella tillgångar eller skulder tas upp i balansräkningen när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor (affärsdagsredovisning). Kundfordringar tas upp i balansräkningen när de faktureras. Leverantörs-skulder tas upp när faktura mottagits. Andra skulder tas upp när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger (även om faktura ännu inte mottagits). Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för delar av finansiella tillgångar. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för delar av finansiella skulder.

För alla räntebärande finansiella instrument (även de som värderas till verkligt värde) redovisas ränteintäkter och räntekostnader med tillämpning av effektivräntemetoden. Upplupen ränta på räntebärande tillgångar och skulder redovisas på särskild rad i balansräkningen som upplupen ränteintäkt eller räntekostnad, separat från tillgången eller skulden som räntan belöper på.

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde. Anskaffningsvärde för finansiella instrument som klassificerats som finansiella tillgångar redovisade till verkligt värde via resultaträkningen består av verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Transaktionskostnader (t.ex. courtage) för dessa instrument kostnadsförs således direkt som kapitalförvaltningskostnader. För övriga finansiella instrument motsvarar anskaffningsvärdet instrumentets verkliga värde inklusive transaktionskostnader.

Efter anskaffningstillfället beror redovisning och värdering av finansiella instrument av hur de har klassificerats enligt nedan. För redovisade värden med uppdelning på värderingskategori se not 21.

KLASSIFICERING AV FINANSIELLA INSTRUMENT

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet

Dalarnas Försäkringsbolag förvaltar och utvärderar alltid resultatet av samtliga placeringstillgångar (alla aktier, obligationer, derivat och fastigheter) på basis av verkligt värde förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. I uppföljningen av kapitalförvaltningens resultat är fokus främst riktat på nyckeltalet totalavkastning. I detta mått inkluderas såväl realiserat som orealiserade resultat (förutom i de fåtal fall när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt). Detta innebär att även placeringar i noterade aktier såsom t.ex. Länsförsäkringar AB ingår i denna utvärdering. Det är därför bolagets bedömning att en redovisning till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet ger mer relevant redovisningsinformation för läsarna av årsredovisningen. Av detta skäl väljer Dalarnas Försäkringsbolag alltid att kategorisera sina finansiella tillgångar såsom finansiella tillgångar som identifierats som Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet förutom (i) när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt och (ii) när redovisningslagstiftningen inte medger detta vid redovisning i juridisk person.

Alla derivat som inte ingår i säkringsredovisning klassificeras som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet (i enlighet med IAS 39). Finansiella tillgångar som innehas för handelsändamål ingår i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet.

Lånefordringar och kundfordringar

Låne- och kundfordringar värderas i efterföljande perioder till upplupet anskaffningsvärde. Vid varje rapporttillfälle utvärderar företaget om det finns objektiva indikationer att låne- och kundfordringar är i behov av nedskrivning.

I kategorin Lånefordringar och kundfordringar ingår även likvida medel. Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader, och som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet

Denna kategori instrument utgörs av derivat med negativa marknadsvärden och som inte används för säkringsredovisning. Alla derivat med negativa marknadsvärden som inte ingår i säkringsredovisning klassificeras (i enlighet med IAS 39) som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet. Finansiella skulder som innehas för handelsändamål ingår i kategorin Finansiella skulder värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet.

Andra finansiella skulder

Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av skulder till kreditinstitut och övriga skulder. Finansiella skulder värderas i efterföljande perioder till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades när skulden togs upp.

Värderingsprinciper

Verkligt värde är det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Verkligt värde på finansiella tillgångar, som är noterade på en aktiv marknad, motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan avdrag för framtida

transaktionskostnader. Sådana instrument återfinns på balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper samt Derivat.

Verkligt värde på noterade finansiella tillgångar fastställs genom att använda värderingstekniker, till exempel nyligen genomförda transaktioner, pris på liknande instrument och diskonterade kassaflöden. Noterade tillgångar utgörs i balansräkningen av derivat, noterade aktieinnehav och vissa hybridkontrakt.

Bolagets aktieinnehav i Länsförsäkringar AB har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Eftersom aktierna innehas med hembudsförbehåll, enligt vilket aktierna i första hand måste erbjudas de övriga ägarna till ett pris som motsvarar substansvärdet, så utgör substansvärdet i de flesta fall aktiernas verkliga värde. I det fall aktiernas verkliga värde, beräknat enligt en kassaflödesmetod, uppgår till ett lägre belopp än substansvärdet, så redovisas aktierna till detta lägre värde.

Verkligt värde på derivat som inte är noterade på en aktiv marknad fastställs genom en användning av värderingsmodeller som är etablerade på marknaden.

Redovisning i resultaträkningen av realiserade och orealiserade värdeförändringar

För finansiella instrument som värderas till verkligt värde över resultaträkningen redovisas såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar. Värdeförändringarna netto redovisas i den icke-tekniska redovisningen som kapitalavkastning intäkter eller som kapitalavkastning kostnader. Detta beroende på om värdeförändringen är positiv eller negativ. Netto redovisningen sker per tillgångsslag.

ÖVRIGA TILLGÅNGAR

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar som förvärvats av koncernen redovisas till anskaffningsvärde minus ackumulerade av- och nedskrivningar. Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i balansräkningen endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänförs. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

Beståndsoverlåtelsen av Olycksfalls- och sjukförsäkring för vuxna "OSV" som slutfördes under 2017 redovisas som en immateriell tillgång. OSV skrivs av på 5 år. Avskrivningen redovisas linjärt i resultaträkningens driftskostnader.

Rörelsefastigheter

Rörelsefastigheter redovisas enligt omvärderingsmetoden.

Byggnader och mark som ägs av Dalarnas Försäkringsbolagskoncernen och som används för administrativa syften redovisas till sina omvärderade belopp, vilket är det verkliga värdet efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och justering på grund av omvärdering på omvärderingsdagen. Verkligt värde baseras på rådande priser på en aktiv marknad för liknande fastigheter på samma plats och i samma skick. Värderingen utförs årligen av en extern oberoende värderingsman. Värdeökningar till följd av omvärdering redovisas normalt mot omvärderingsreserv vilket redovisas som en ökning i övrigt totalresultat och ackumuleras i omvärderingsreserven i eget kapital. Om ökningen utgör återföring av tidigare redovisad värdenedgång avseende samma tillgång redovisas ökningen som en minskad kostnad i resultaträkningen. Minskningar som utjämnar tidigare ökningar av samma tillgång förs från reserver till Övrigt totalresultat. Alla övriga minskningar resultatförs.

Skillnaden mellan avskrivning baserat på det omvärderade värdet och avskrivningar enligt ursprungligt anskaffningsvärde överförs från omvärderingsreserven till balanserade vinstmedel. Rörelsefastigheter består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark, vars nyttjandeperiod bedöms vara obegränsad.

Byggnaderna består emellertid av flera komponenter. Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på byggnader.

- Byggnadens stomme	80 år
- Installationsstammar och elnät, yttertak, fasad och fönster, stomkompletteringar	40 år
- Inre ytskikt och maskinell utrustning	20 år

Använda avskrivningsmetoder och tillgångarnas restvärde samt nyttjandeperioder omprövas vid varje års slut.

Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

Avgörande för bedömningen när en tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet är om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras. Även i de fall ny komponent tillskapats läggs utgiften till anskaffningsvärdet. Eventuella oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, utrangeras och kostnadsförs i samband med utbyte. Reparationer kostnadsförs löpande.

Materiella tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma bolaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella anläggningstillgångar redovisas i koncernen till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

Avskrivningsprinciper för materiella tillgångar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod.

Beräknade nyttjandeperioder:

- inventarier, verktyg och installationer	5 år
---	------

Tillämpade avskrivningsmetoder samt tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid slutet av varje räkenskapsår.

Nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar

Materiella och immateriella tillgångar prövas för nedskrivning enligt IAS 36. En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets (grupp av enheters) redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde (med avdrag för försäljningskostnader) och tillgångens nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden till en enskild tillgång ska tillgångarna vid prövning av nedskrivningsbehov grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden (en kassagenererande enhet).

En beräkning görs om det finns en indikation på att nedskrivningsbehov föreligger. En nedskrivning belastar resultaträkningen. Nedskrivning av tillgångar hänförliga till en kassagenererande enhet (grupp av enheter) fördelas i första hand till goodwill. Därefter görs en proportionell nedskrivning av övriga tillgångar som ingår i enheten (gruppen av enheter).

En nedskrivning reverseras om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värdet som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Leasing

Leasingavtal klassificeras i koncernredovisningen antingen som finansiella eller operationella. Bolaget klassificerar samtliga leasingavtal som operationella. Finansiell leasing föreligger då de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överförda till leasetagaren. Om ekonomiska risker och förmåner förknippade med tillgången kvarstår hos leasegivaren klassificeras avtalet som operationell leasing.

Vid operationell leasing kostnadsförs leasingavgiften över löptiden med utgångspunkt från nyttjandet, vilket kan skilja sig åt från vad som de facto erlagts som leasingavgift under året.

Kostnader avseende operationella leasingavtal redovisas i resultaträkningen linjärt över leasingperioden. Förmåner erhållna i samband med tecknandet av ett avtal redovisas i resultaträkningen som en minskning av leasingavgifterna linjärt över leasingavtalets löptid. Variabla avgifter kostnadsförs i de perioder de uppkommer. Leasingavtalen avser hyra av lokaler samt inventarier.

Redovisning av försäkringsavtal

Försäkringsavtal redovisas i enlighet med IFRS 4. Enligt IFRS 4 ska endast sådana kontrakt som överför betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringstagare redovisas som försäkring. Kontrakt som inte överför tillräcklig risk redovisas som antingen finansiella instrument (lån) eller serviceavtal. Enligt de kontrakt som Dalarnas Försäkringsbolag tecknat utgår olika belopp vid försäkringsfall, beroende på skadans omfattning och kontraktstyp. Samtliga Dalarnas Försäkringsbolags försäkringskontrakt har därför bedömts överföra tillräckligt mycket risk för att de ska klassas som försäkring enligt definitionen i IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till premiereserv i balansräkningen. Beräkning av avsättning till premiereserv sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid.

Försäkringsärsättningar

Försäkringsärsättningar utgörs av redovisningsperiodens kostnader för inträffande skador vare sig de är anmälda till bolaget eller ej. I de totala försäkringsärsättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsärsättningar och förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Återvinning avseende redan kostnadsförda skador redovisas som en reducering av skadekostnaden.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt avsättning för oreglerade skador och motsvarar förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

Avsättningen för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringskontrakt. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporis-beräkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna för skadereglering, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker (nivåttillägg). Denna bedömning innefattar bl.a. uppskattningar av framtida skadefrekvenser och andra faktorer som påverkar behovet av nivåttillägg.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats till bolaget, så kallad IBNR – avsättning. Avsättningen inkluderar även kostnader för skadereglering samt förväntad kostnadsökning och beräknas med vedertagna aktuariella metoder. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning. Avsättningarna för oreglerade skador är väsentliga för en bedömning av bolagets redovisade resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. En redogörelse för bolagets avvecklingsresultat återfinns i resultatanalysen. Risken för en felaktig avsättning kommenteras vidare i not 2. Där åskådliggörs också nuvarande avsättning för oreglerade skador genom en beskrivning av skadekostnadernas utveckling över tiden.

Avsättningen för oreglerade skador i trafikförsäkring och olycksfallsförsäkring, vars medelduration uppfyller kraven för diskontering enligt Finansinspektionens föreskrifter, har diskonterats. Diskonteringsräntan är beräknad efter två olika fall som baseras på medelvärdet av räntan på 7-åriga, respektive 10-åriga svenska statsobligationer över åren 2013-2017, där värdet för 2017 beräknas som genomsnitt över perioden jan-aug. Från detta värde görs ett allmänt riskavdrag på 20 % av räntesatsen, se vidare not 28.

Avsättningen för skadelivräntor beräknas enligt vedertagna livförsäkringstekniska metoder, och diskonteras med samma räntekurva från EIOPA som används i solvensbalansräkningen.

Driftskostnader

Driftkostnader i försäkringsrörelsen redovisas funktionsuppdelade som anskaffningskostnader, administrationskostnader samt skaderegleringskostnader. Driftkostnader för skadereglering redovisas som en del av resultaträkningens försäkringersättningar. Driftkostnader för kapitalavkastning redovisas under icke tekniskt resultat som kapitalavkastning kostnader. Under icke tekniskt resultat redovisas även driftskostnader för förmedlad affär som övriga kostnader.

Förlustprövning

Tillräckligheten i de försäkringstekniska avsättningarna prövas löpande och per varje balansdag. De avsättningar som gjorts för oreglerade skador och ej intjänade premier undersöks då var för sig. Avsättningen för oreglerade skador grundar sig på beräknade framtida ersättningsutflöden. Prognoserna över ersättningsbehovet görs med vedertagna aktuariella metoder. Metoderna beaktar nulägesbedömningar av alla avtalsenliga kassaflöden och av andra hänförliga kassaflöden, exempelvis skaderegleringskostnader. De framtida kassaflödena har beräknats utan diskontering. Om prövningen visar att de redovisade avsättningarna minskat med det redovisade värdet

på förutbetalda anskaffningskostnader inte är adekvat redovisas förändringen i resultaträkningen.

Tillräckligheten i avsättningen för ej intjänade premier testas per verksamhetsgren och försäkringsklass. Eventuell otillräcklighet som iakttas i premieansvaret, korrigeras genom att bokföra en avsättning för kvardröjande risker. Förändringen i avsättningen för kvardröjande risk redovisas över resultaträkningen.

Återförsäkring

Kostnader för återförsäkring redovisas i resultaträkningen under kostnadsposten Premier för avgiven återförsäkring. Premier för mottagen återförsäkring redovisas under intäktposten Premieinkomst. Den del av risken för vilken återförsäkring tecknats redovisas i balansräkningen som Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar. Kontroller för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov avseende denna post genomförs löpande och per balansdagen. Nedskrivningsbehov föreligger när det bedöms som sannolikt att återförsäkraren inte kommer att infria sina åtaganden enligt återförsäkringsavtalen.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal och som bedöms generera en marginal som minst täcker anskaffningskostnaderna har aktiverats. Anskaffningskostnader innefattar driftskostnader som direkt eller indirekt kan hänföras till tecknandet eller förnyandet av försäkringsavtal såsom provisioner, marknadsföringskostnader samt löner och omkostnader för säljpersonalen. Anskaffningskostnader avskrivs på 12 månader.

Återbäring och rabatter

Dalarnas Försäkringsbolag har fyra olika typer av återbäring och rabatter: delägarabbatt, helkundsrabbatt, återbäring och övriga rabatter. Dessa poster redovisas nederst i det tekniska resultatet. För den del av återbäring och rabatter som ej är utbetalda görs en avsättning i balansräkningen, avsättningen ingår i de försäkringstekniska avsättningarna.

ANDRA REDOVISNINGSPRINCIPER AV BETYDELSE

Avsättningar och eventualförpliktelser

En avsättning redovisas i balansräkningen när en befintlig legal eller informell förpliktelse föreligger som en följd av en inträffad händelse och det också är troligt att regleringen av denna förpliktelse kommer att kräva ett utflöde av ekonomiska resurser vars storlek kan uppskattas tillförlitligt. Om effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, diskonteras det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar, och om det är lämpligt, de risker som är förknippade med förpliktelsen.

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser, eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas. Eventualförpliktelser och ställda säkerheter redovisas i Not 39.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen, såvida inte den underliggande transaktion redovisas direkt mot eget kapital då även den tillhörande skatteeffekten redovisas direkt mot eget kapital, eller mot Övrigt totalresultat. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden

på tillgångar och skulder. Temporära skillnader som inte beaktas är skillnader som uppkommit vid första redovisningen av goodwill samt första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv och som vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktig resultat, vidare beaktas inte heller skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värdningen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

ERSÄTTNINGAR TILL ANSTÄLLDA

Pensioner genom försäkring

Företagets pensionsplaner för kollektivavtalade tjänstepensioner är tryggsade genom försäkringsavtal. Pensionsplanen för företagets anställda har bedömts vara en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Företaget har dock gjort bedömningen att UFR 6 Pensionsplaner som omfattar flera arbetsgivare är tillämplig för företagets pensionsplan. Företaget saknar tillräcklig information för att möjliggöra en redovisning i enlighet med IAS 19, och redovisar därför i enlighet med UFR 6 dessa pensionsplaner som avgiftsbestämda. Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

Pensioner - övrigt

Företaget har genom det centrala kollektivavtalet avseende tjänstepensioner som tryggats genom försäkring, en särskild rätt för vissa anställda, att den anställda kan avsluta sin tjänstgöring tidigast från och med 62 års ålder. Dalarnas Försäkringsbolag har reserverat pensionsbeloppet för den anställda i bolagets balansräkning och betalar vid pensionstillfället in en engångssumma till FPK - Försäkringsbranschens Pensionskassa, vilken administrerar utbetalningarna av pensionerna. Den skuld som redovisas i balansräkningen avseende förmånsbestämda pensionsplaner är nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen vid rapportperioden slut med justeringar för diskonteringsräntan. Den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen beräknas årligen.

Kostnader för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om företaget är bevisligen förpliktigt, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten. När ersättningar erbjuds för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

En avsättning för förväntade kostnader för vinstandels- och bonusbetalningar redovisas när en rättslig eller informell förpliktelse att göra sådana betalningar till följd av att tjänster erhållits från anställda föreligger och denna förpliktelse kan beräknas tillförlitligt.

Moderbolagets redovisningsprinciper

Av detta avsnitt framgår på vilka punkter moderbolagets redovisningsprinciper avviker från koncernens. De nedan angivna redovisningsprinciperna för moderbolaget har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i moderbolagets finansiella rapporter.

Moderbolaget tillämpar Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkrings-

företag, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2015:12 inklusive ändringsföreskrifter i tillämpliga delar samt RFR 2: Redovisning för juridiska personer. I övrigt följer moderbolaget samma principer som för koncernen utom det som framgår i "Moderbolagets redovisningsprinciper". De avvikelser som förekommer mellan moderbolaget och koncernens principer förädlas av begränsningar i möjligheterna att tillämpa IFRS i moderbolaget till följd av årsredovisningslagen och tryggandelagen samt i vissa fall av skatteskäl.

Moderbolaget upprättar årsredovisning enligt s.k lagbegränsad IFRS.

Leasing

Alla leasingavtal klassificeras i moderbolagets årsredovisning som operationella.

Dotterföretag, intresseföretag och joint ventures

Som intäkt redovisas endast erhållna utdelningar under förutsättning att dessa härrör från vinstmedel som intjänats efter förvärvet. Utdelningar som överstiger dessa intjänade vinstmedel betraktas som en återbetalning av investeringen och reducerar andelens redovisade värde. Nedskrivningsbehov testas löpande.

Anteciperade utdelningar

Anteciperad utdelning från dotterföretag redovisas i de fall moderföretaget ensamt har rätt att besluta om utdelningens storlek och moderföretaget har fattat beslut om utdelningens storlek innan moderföretaget publicerat sina finansiella rapporter.

Skatter

I moderbolaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Koncernbidrag och aktieägartillskott

Aktieägartillskott förs direkt mot eget kapital hos mottagaren och aktiveras i aktier och andelar hos givaren, i den mån nedskrivning ej erfordras. Koncernbidrag redovisas som en bokslutsdisposition i resultaträkningen hos både givare och mottagare.

Försäkringsföretagets resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där, dels av placeringsverksamheten och finansiella risker. Risk och riskhantering är därför en central del av verksamheten i Dalarnas Försäkringsbolag. Nedanstående not omfattar en beskrivning av bolagets riskhanteringsorganisation samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker och finansiella risker.

SYFTE, PRINCIPER OCH METODER FÖR BOLAGETS RISKHANTERING

Syftet med riskhanteringssystemet är att säkerställa solvens på lång sikt, minimera risken för oväntade förluster samt ge beslutsunderlag till styrelse, företagsledning och verksamhet genom att effekter på risk och kapital löpande beaktas.

För att uppfylla dessa mål gäller att:

- Identifiera och, i enlighet med interna och externa krav, sammanställa de kvantifierbara riskerna.
- Implementera effektiva processer för hantering av både kvantifierade och icke kvantifierade risker som påverkar bolaget.
- Formalisera och upprätta rapporteringsrutiner för att möta såväl regulatoriska som interna krav för riskrapportering.

Det yttersta ansvaret för riskarbetet ligger hos styrelsen som årligen fastställer risktolerans och övergripande styrdokument, som exempelvis affärsplan, riskpolicy och försäkringstekniska riktlinjer. Styrelsen får från riskhanteringsansvarig löpande rapportering om hur bolagets risker och solvens utvecklas.

Operativt följer riskhanteringen roll- och ansvarsfördelning utifrån tre försvarslinjer:

Första försvarslinjen avser alla riskhanteringsaktiviteter som utförs av linjeledning och anställda. Verksamheten som tar risken äger också risken, vilket innebär att den dagliga hanteringen av risker sker i verksamheten. Alla anställda har ett eget ansvar att bidra till en god riskkultur genom att efterleva interna regler avseende bolagets system för att hantera risk.

Andra försvarslinjen avser funktionerna Riskhantering och Regelefterlevnad, som sätter principer och ramverk för riskhantering. Riskhanteringsfunktionen kontrollerar att det finns en adekvat riskmedvetenhet och acceptans för att hantera risker på daglig basis. Funktionen är även stödjande och arbetar för att verksamheten har de rutiner, system och verktyg som krävs för att upprätthålla den löpande hanteringen av risker. Funktionen för Regelefterlevnad bistår organisationen vid utformning av interna regelverk och bevakar förändringar i externa regelverk. Båda funktionerna rapporterar kontinuerligt till styrelse och verkställande direktör. Tredje försvarslinjen avser Internrevision som genomför oberoende regelbunden granskning av förvaltning, system och interna kontroller.

Bolaget har vidare två riskbedömningskommittéer, UW/RI-gruppen och Kreditdelegationen.

UW/RI-gruppen bedömer nya och befintliga risker inom sakförsäkringsverksamheten avseende företagsförsäkring. Kommittén har rätt att fatta egna beslut om bolaget skall acceptera en risk eller inte. Detta får dock bara ske inom de olika kommittémedlemmarnas mandat. Gruppen är sammansatt av riskingenjörer, försäljningschef mäklad affär och försäljningschef företag sak. Dessutom deltar alltid någon från företagsskador. Gruppen har till uppgift att granska och besluta om sådana risker som inte är normalrisk och därför faller utanför den enskilde säljarens mandat. Kreditdelegationen har till uppgift att bedöma och ta beslut om nya och befintliga risker inom den förmedlade bankverksamheten. Kommittén, som har rätt att fatta egna beslut inom fastställda kreditmandat, består av utsedda delegater med kreditbeviljningsmandat. För att fatta beslut krävs att minst tre delegater deltar.

Bolaget har ett miljöledningssystem vars syfte till stor del är att hantera och begränsa bolagets risktagande på detta område. Bolaget är sedan flera år tillbaka miljöcertifierat enligt ISO 14001:2004.

Riskmått

Bolaget kvantifierar risken enligt solvensregelverkets standardformel. I beräkningen ingår att beräkna skadeförsäkringsrisk, livförsäkringsrisk, marknadsrisk, motpartsrisk och operativ risk. Det totala riskbeloppet ställs sedan i relation till bolagets kapitalbas. Riskrapporten upprättas kvartalsvis och visar hur de olika riskerna utvecklats över tid, samt hur relationen mellan totalrisk och kapitalbas har utvecklats.

SKADEFÖRSÄKRINGSRISK

Skadeförsäkringsrisken består av premierisker, reservrisker och katastrofrisker. Innebörden i dessa begrepp och försäkringsföretagets generella metoder för att hantera dessa båda typer av risker beskrivs nedan.

Känslighetsanalys av skadeförsäkringsrisk (tkr)	2017	2016
<i>Inverkan på vinst före skatt</i>		
1 % förändring i totalkostnadsprocent	+/- 12 290	+/- 11 607
1 % förändring i premienivån	+/- 13 231	+/- 12 567
1 % förändring i skadefrekvens	+/- 9 392	+/- 9 016
10 % förändring i premier för avgiven återförsäkring	+/- 9 415	+/- 9 600
<i>Känslighetsanalys av skadeförsäkringsrisk (tkr)</i>		
<i>Inverkan på eget kapital</i>		
1 % förändring i totalkostnadsprocent	+/- 9 586	+/- 9 053
1 % förändring i premienivån	+/- 10 321	+/- 9 802
1 % förändring i skadefrekvens	+/- 7 325	+/- 7 033
10 % förändring i premier för avgiven återförsäkring	+/- 7 343	+/- 7 488

Tabellen visar skadeförsäkringsriskers påverkan på vinst och kapital för ett antal centrala parametrar

Premierisk

Premierisk är risken för oförutsedda förluster till följd av att det kommande årets skador blir större än förväntat. Det är alltså slumpmässigheten i kommande års skadeutfall som avses och inte underprissättning. För att reducera premierisken finns olika metoder. Återförsäkring är det viktigaste instrumentet för reduktion av premierisk. Andra faktorer som påverkar premierisken, och som är en naturlig del av ett försäkringsbolags vardag, är portföljsammansättning inklusive diversifiering, villkorsutformning, riskurvalsregler och riskbesiktningar.

Länsförsäkringsbolagens lokalt baserade affärsidé innebär oundvikligen en regional koncentration avseende kundstocken. Nackdelen med koncentrationen motverkas av länsförsäkringsgruppens starka återförsäkringslösning, genom vilken större risker sprids över alla länsförsäkringsbolag.

Reservsättningsrisk

Reservsättningsrisk är risken för förluster till följd av negativt utfall vid avveckling av avsättningarna för oreglerade skador. Förutom den allmänna osäkerheten kring den slutliga skadekostnaden finns ett antal scenarion som riskerar att leda till en ogynnsam utveckling för bolaget på ett mer systematiskt sätt och därmed medföra risk för Dalarnas Försäkringsbolag, exempelvis:

- Förändringar i arbetsmarknadssituationen och/eller förskjutningar av ersättningar från socialförsäkringssystemet till privata försäkringen, som slår retroaktivt på redan reservsatta skador
- Ändrad domstolspraxis
- Ändrade livslängdsantaganden, vilket påverkar kostnaden för skadelivräntor
- Upptäckt av nya tidigare icke kända och reserverade skadetyper (ex. sjukdomar, asbest)

Osäkerheten är störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid. Detta är särskilt märkbart inom trafik- och olycksfallförsäkring, vilka tillsammans utgör 41,1 % av bolagets avsättning för oreglerade skador efter återförsäkring.

Skador som har en avvecklingstid längre än ett år
Skadekostnad före återförsäkring avseende olycksfall- och trafikskador, Mkr

Skadeår	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
Uppskattad skadekostnad											
- i slutet av skadeåret	174	150	129	170	164	205	163	177	183	184	1698
- ett år senare	159	149	184	171	176	192	164	172	186		
- två år senare	163	162	189	164	167	179	166	171			
- tre år senare	174	159	183	161	163	161	161				
- fyra år senare	175	138	174	161	143	152					
- fem år senare	156	135	174	146	144						
- sex år senare	150	132	165	142							
- sju år senare	147	123	153								
- åtta år senare	136	122									
- nio år senare	134										
Nuvarande skattning av total skadekostnad	134	122	153	142	144	152	161	171	186	184	1546
Totalt utbetalt	91	83	106	93	93	95	107	85	85	50	888
Summa kvarstående skadekostnad	43	39	47	49	50	56	55	86	101	133	658
Avsättning upptagen i balansräkningen	40	37	43	46	46	56	68	82	97	128	643
Avsättning avseende skadeår 2005 och tidigare											260
Total avsättning, exkl skadebehandlingsreserv, upptagen i balansräkningen											903

Skadekostnad efter återförsäkring avseende olycksfall- och trafikskador, Mkr

Skadeår	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
Uppskattad skadekostnad											
- i slutet av skadeåret	119	107	132	132	170	130	149	150	155	155	1401
- ett år senare	123	154	135	142	158	135	143	145	158		
- två år senare	122	162	124	137	153	145	133	141			
- tre år senare	120	158	115	138	138	140	128				
- fyra år senare	98	152	123	117	126	132					
- fem år senare	98	153	109	126	124						
- sex år senare	97	145	133	122							
- sju år senare	88	106	127								
- åtta år senare	110	106									
- nio år senare	108										
Nuvarande skattning av total skadekostnad	108	106	127	122	124	132	128	141	158	155	1302
Totalt utbetalt	85	95	86	102	89	82	100	71	76	46	832
Summa kvarstående skadekostnad	23	10	42	20	35	50	29	70	82	110	470
Avsättning upptagen i balansräkningen	20	22	27	28	29	37	42	54	71	102	431
Avsättning avseende skadeår 2005 och tidigare											90
Total avsättning, exkl skadebehandlingsreserv, upptagen i balansräkningen											522

Reservrisken påverkas av de valda återförsäkringsarrangemangen, portföljsammansättning inklusive diversifiering, villkorsutformning, riskvalsregler och riskbesiktningar. Detta är riskhanteringsåtgärder som sätts in före riskeponering. Tydliga reservsättningsrutiner och en över tiden stabil skadehantering på individuell skadenivå är en förutsättning för god hantering av reservrisken. Värt att notera är även att riskmarginalerna, som tillsammans med den bästa skattningen utgör avsättningen, är ett sätt att från ett kundperspektiv hantera reservrisken, även om de på grund av sin utformning inte påverkar resultatet.

Bolaget redovisar diskonterade avsättningar för oreglerade skador i olycksfalls- och trafikförsäkring. Detta innebär att bolaget även har en ränterisk inbyggd i de försäkringstekniska avsättningarna. Totalt uppgår de diskonterade avsättningarna för oreglerade skador efter återförsäkring till 1021 Mkr. Skillnaden mellan diskonterade och odiskonterade reserver uppgår till 54 Mkr.

Katastrofrisk

Katastrofrisk avser risken för förluster till följd av naturkatastrofer, epidemier eller katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter som leder till mycket stora försäkringsersättningar. Dalarnas Försäkringsbolag begränsar denna risk i stor utsträckning genom återförsäkring.

LIVFÖRSÄKRINGSRISK

Livförsäkringsrisk avser risken för förluster vid försäkring av enskilda personers liv och hälsa. För Dalarnas Försäkringsbolag utgörs dessa risker av bolagets skadelivräntor, vilket medför att relevanta underkategorier i sin tur är livsfallrisk, kostnadsrisk och omprövningsrisk. Livsfallrisk är risken att vi använder felaktiga livslängdsantaganden. Kostnadsrisk är risken att administrationen av framtida utbetalningar blir större än förväntat. Omprövningsrisk är risken för att ny lagstiftning påverkar storleken på framtida utbetalningar. Dessa risker hanteras genom uppföljning av dödlighet inom skadelivräntebeståndet, kostnadsuppföljning, återförsäkring samt att som remissinstans ge lagstiftaren en korrekt bild av konsekvenser vid ny lagstiftning.

MARKNADSRISK

Marknadsrisk är risken för förluster till följd av förändringar i marknadsvärde på finansiella tillgångar och skulder. Inom marknadsrisk finns sex underkategorier: aktierisk, valutarisk, ränterisk, fastighetsrisk, spreadrisk samt koncentrationsrisk i placeringstillgångar.

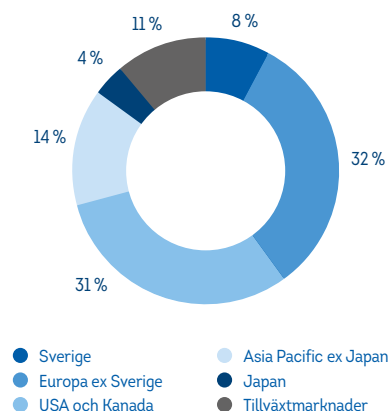
Marknadsrisk uppstår genom beslut om hur bolagets placeringstillgångar förvaltas. Genom att fastställa policy för kapitalförvaltningen och placeringsriktlinjer fattar styrelsen beslut om vilka nivåer på marknadsriskerna som kan accepteras. Bolagets strategiska allokering sammanfattas i en normalportfölj, som ska säkerställa en väl diversifierad tillgångsportfölj där aktsamhet i kapitalförvaltningen uppnås och åtagandena mot försäkrings-tagarna alltid kan fullföljas. I regelverket tar bolaget även hänsyn till legala krav som kan påverka hur bolaget får placera kapitalet.

Målet för bolagets kapitalförvaltning är att långsiktigt generera så hög avkastning som möjligt med hänsyn tagen till risk och tillgänglighet. I syfte att skapa meravkastning utöver vad normalportföljen ger har bolaget valt en aktiv förvaltning av tillgångarna, vilket i sin tur medför att den faktiska fördelningen av tillgångar kan avvika från normalportföljen. För att begränsa den risk det innebär att den faktiska avkastningen skall avvika väsentligt från normalportföljens avkastning har styrelsen beslutat om hur mycket den faktiska portföljen får avvika från normalportföljen. Styrelsen tar därmed ställning, dels till vilken risknivå som skall gälla för förvaltningen och dels till vilken frihet som ges till den operativa förvaltningsorganisationen att söka höja avkastningen genom att avvika från normalportföljen. Bolagets Risk- och kapitalutskott tar löpande beslut om den löpande förvaltningen. Den operativa förvaltningsorganisationen effektuvar besluten. Information om hur förvaltningen går, hur tillgångarna är placerade, hur den aktuella allokeringen förhåller sig till normalportföljen samt

eventuella avvikelser från det mandat finansutskottet erhållit rapporteras till styrelsen inför varje sammanträde.

Aktierisk

Aktierisk är bolagets enskilt största marknadsrisk och avser risken för förlust till följd av ändringar av aktiekurser och priser på alternativa tillgångar. Bolagets totala aktieexponering uppgår till cirka 4 896 Mkr (4 474). I detta innehav ingår strategiska aktieinnehav såsom Länsförsäkringar AB. Aktieportföljen, utöver de strategiska aktieinnehaven, uppgår till 1 820 Mkr (1 717). För att begränsa effekten av kraftiga fall i aktiekurser används olika typer av skyddsstrategier för att uppnå en ekonomisk säkring av tillgångarna. Bolaget försöker även minska risken i aktieportföljen genom att sprida risken på flera olika geografiska regioner, samt på flera olika förvaltare för att på så sätt minska effekten av att en enskild förvaltare tar felaktiga beslut.

Diagrammet visar hur bolagets aktieplaceringar (exklusive strategiska placeringar) fördelar sig på olika geografiska regioner. Föregående år var fördelningen Sverige 9 %, Europa ex Sverige 12 %, USA och Kanada 51 %, Asia Pacific ex Japan 10 %, Japan 7 %, Tillväxtmarknader 11 %.

Känslighetsanalys aktierisk, koncernen (tkr)	2017	2016
Inverkan på vinst före skatt		
Kursnedgång på aktier med 10 %	-499 961	-447 388
Kursuppgång på aktier med 10 %	499 961	447 388
Känslighetsanalys aktierisk, koncernen (tkr)	2017	2016
Inverkan på eget kapital		
Kursnedgång på aktier med 10 %	-389 759	-305 462
Kursuppgång på aktier med 10 %	389 759	305 462

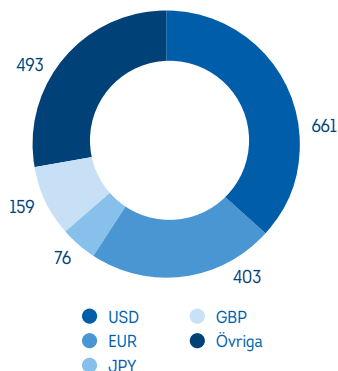
Spreadrisk

Med spreadrisk avses väsentligen risken för förluster till följd av att företag går i konkurs där vi har obligationer.

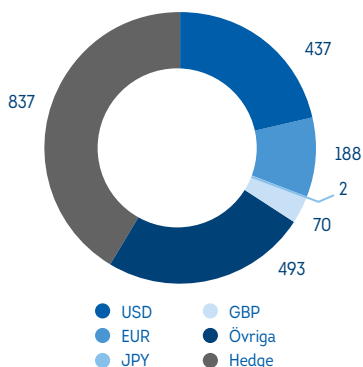
Bolaget hanterar risken genom att fastställa limiter avseende hur stor del av den totala portföljen som får utgöras av obligationer med kreditrisk samt vilken rating deras emittenter ska ha. Limiterna sätts mot bakgrund av rådande marknadsförutsättningar och önskad nivå på risktagandet i placeringsportföljen. Att limitnivåerna inte överträds följs upp löpande och rapporteras till styrelsen.

Valutarisk

Bolaget har tillgångar i utländsk valuta och är därmed exponerad för valutarisk. Gäller enbart innehav av aktier, eftersom innehaven i utländska obligationer enbart finns i fonder som är hedgeade till SEK. Målsättningen är att minska valutarisken genom att köp av valutaterminer motsvarande belopp upp till motsvarande exponering avseende valutorna USD, EUR, GBP och JPY. För övrig utländsk valuta gör bolaget bedömningen att priset för en hedge blir för högt.

Diagrammet visar bolagets exponering i utländsk valuta före valutasäkring. Föregående år var fördelningen USD 726 Mkr, EUR 126 Mkr, JPY 114 Mkr, GBP 68 Mkr och Övriga valutor 363 Mkr.

Diagrammet visar bolagets exponering i utländsk valuta justerad med effekten av valutaterminer. Föregående år var fördelningen Övriga valutor 363 Mkr.

Känslighetsanalys för valutarisk (tkr)	2017	2016
<i>Inverkan på vinst före skatt</i>		
Nedgång i kronkursen mot USD med 10 %	-43 667	0
Nedgång i kronkursen mot EUR med 10 %	-18 849	0
Nedgång i kronkursen mot GBP med 10 %	-206	0
Nedgång i kronkursen mot JPY med 10 %	-6 974	0
Nedgång i kronkursen mot övriga valutor med 10 %	-49 305	-36 259
Totalt samtliga valutor	-119 000	-36 259
<i>Inverkan på eget kapital</i>		
Nedgång i kronkursen mot USD med 10 %	-34 060	0
Nedgång i kronkursen mot EUR med 10 %	-14 702	0
Nedgång i kronkursen mot GBP med 10 %	-161	0
Nedgång i kronkursen mot JPY med 10 %	-5 440	0
Nedgång i kronkursen mot övriga valutor med 10 %	-38 458	-28 283
Totalt samtliga valutor	-92 820	-28 283

Känslighetsanalys ränterisk (tkr)	2017	2016
<i>Inverkan på vinst före skatt</i>		
Ränteuppgång med 1 %	-72 480	-65 281
Räntenedgång med 1 %	72 480	65 281
<i>Inverkan på eget kapital</i>		
Ränteuppgång med 1 %	-56 534	-50 919
Räntenedgång med 1 %	56 534	50 919

Tabellen visar effekten på vinst och kapital vid upp- eller nedgång i räntenivån.

Valutarisken är symmetrisk. Vid en uppgång i kronkursen med 10 % mot annan valuta ökar respektive minskar bolagets vinst och eget kapital på motsvarande vis. För ytterligare information avseende derivat se not 21.

Ränterisk

Ränterisk är risken för förluster till följd av ändring i marknadsräntornas nivå eller volatilitet.

Bolagets placeringar i räntebärande värdepapper uppgår totalt till 1 717 Mkr (1 665), och utgörs av en blandning av statobligationer, bostadsobligationer och övriga företagsobligationer. Risken hanteras främst genom diversifiering avseende duration och geografisk spridning.

Några räntebärande finansiella skulder finns inte. En del av bolagets försäkringstekniska avsättningar består dock av skadelivräntor som diskonteras med marknadsränta. Per den sista december 2017 uppgick bolagets åtagande avseende skadelivräntor till 362 Mkr (342).

Fastighetsrisk

Med fastighetsrisk avses risken för förluster till följd av ändring i priset på fastigheter. Bolagets direkta exponering i fastigheter uppgår till totalt 149,2 Mkr (142,4). För Dalarnas Försäkringsbolags del är fastighetsrisken relativt begränsad i och med att fastigheter endast utgör en mindre del 2,1 % (2,3) av bolagets placeringstillgångar.

Koncentrationsrisk

Koncentrationsrisk är risken för förluster till följd av att placeringstillgångar inte är väl diversifierade. Bolaget har i form av innehav i LFAB en aktiepost som kan sägas utgöra en koncentrationsrisk, men LFAB i sin tur är en koncern med diversifierad verksamhet inom bank och försäkring. Bolaget äger vidare fastigheter via innehaven i fastighetsbolagen Humlegården och Lansa, vilka som enskilda innehav betraktat också kan sägas utgöra en koncentrationsrisk. Bolagets strävan avseende övriga innehav är att ha väldiversifierad placeringsportfölj och vilken fastställs genom limitnivåer för respektive tillgångsslag en god diversifiering mellan tillgångsslag, geografiska marknader och enskilda emittenter. Bolaget placerar inte heller direkt i aktier, utan alla innehav sker via fonder.

MOTPARTSRISK

Med motpartsrisk avses risk för förluster till följd av att motparter inte kan fullfölja sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. För att begränsa risken beslutar styrelsen vilken kreditvärdering (rating) en motpart minst skall ha. Dessutom finns begränsningar om hur mycket man kan placera hos olika emittenter. Dessa begränsningar styrs med utgångspunkt från placeringspolicyn och utifrån gällande skuldtäkningsregler.

Bolaget har inga finansiella tillgångar som är förfallna till betalning eller som är nedskrivna. Bolaget har inte någon pant, annan säkerhet eller garantier utställda av tredje part för de finansiella tillgångarna. Bolaget har inte några finansiella tillgångar som har ett nedskrivningsbehov eller är oreglerade.

De av bolagets tillgångar som är exponerade för motpartsrisk utgörs väsentligen av tillgodohavanden på bankkonton samt återförsäkrars andel

av försäkringstekniska avsättningar. I det senare fallet utgörs motparterna i första ledet av de övriga länsförsäkringsbolagen.

För motparter avseende återförsäkring gäller dessutom följande: Dalarnas Försäkringsbolag köper all återförsäkring genom Länsförsäkringar Sak AB och länsförsäkringsgruppen har ett antal interna återförsäkringspools som ger länsförsäkringsbolagen återförsäkringsskydd. Varje återförsäkringspool köper externt återförsäkringsskydd för att täcka stora skador.

För att begränsa motpartsrisk avseende återförsäkring har länsförsäkringsgruppen ett särskilt regelverk för vilka externa återförsäkringsgivare som får användas. Minimikravet är att återförsäkringsgivare ska ha minst A-rating enligt Standard & Poor's när det gäller affär med lång avvecklingstid och minst BBB-rating på övrig affär. I detta avseende är affär med lång avvecklingstid affär som beräknas ha en längre avvecklingstid än fem år. Dessutom eftersträvas en spridning på ett flertal olika återförsäkrare. Dalarnas Försäkringsbolag har på balansdagen en återförsäkringsfordran om 388 Mkr (401) avseende återförsäkrarens andel av oreglerade skador.

Kreditbetyg	Andel 2017	Andel 2016
AA	38,5%	41,9%
A	59,0%	56,3%
BBB	0,0 %	0,0 %
Saknar rating (länsförsäkringsbolagen)	2,5%	1,7%

Tabellen ovan visar hur Länsförsäkringsgruppens återförsäkringsfordringar fördelas utifrån kreditvärdering, S&P eller motsvarande.

AFFÄRSRISK

Affärsrisk omfattar risk för förluster till följd av affärsstrategier och affärsbeslut som visar sig vara missriktade, konkurrenters åtgärder, omvärldsförändringar och negativa rykten om bolaget, liksom en oväntad nedgång i intäkter från exempelvis volymminskningar.

Affärsrisk hanteras på styrelse- och ledningsnivå genom analyser och beslut dels inför strategiska vägval om inriktningen av verksamheten, dels i den årliga egna risk och solvensanalysen samt affärsplaneringsprocessen och då utvecklingen på marknaden så kräver. De specifika affärsrisker som vid var tid bedöms som viktigast följs fortlöpande upp på ledningsnivå.

LIKVIDITETSRISK INKLUSIVE FINANSIERINGSRISK

Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk är risken för att egna åtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel eller för att de kan fullgöras endast genom upplåning till avsevärt högre kostnad än normalt eller genom avyttring av tillgångar till underpris.

För Dalarnas Försäkringsbolag är likviditet normalt inget problem, eftersom premierna i försäkringsrörelsen betalas in i förskott och stora skadeutbetalningar ofta är kända långt innan de förfaller. Bolaget har som riktlinje att alltid ha en likviditet (kassa och bankmedel) som uppgår till minst 7 % av totala ränteportföljen. Utöver detta finns alltid möjlighet att med några dagars varsel göra betydligt större belopp likvida genom försäljning av olika placeringstillgångar.

OPERATIV RISK

Operativ risk är risk för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. I processen för hantering och kontroll av operativa risker ingår identifiering, mätning, övervakning, hantering och rapportering.

Analys av operativ risk genomförs årligen i verksamheten. Operativa risker identifieras, potentiella konsekvenser värderas och sannolikheter att risker inträffar bedöms. För väsentliga risker utarbetas handlingsplaner som följs upp regelbundet. Bolagets kontinuitetsplan uppdateras och fastställs årligen. Inträffade incidenter registreras och rapporteras till styrelsen kvartalsvis. Incidentrapporteringen används också kontinuerligt som input i riskidentifieringsarbetet.

Uppföljning och kontroller genomförs i syfte att styra verksamheten i enlighet med god intern styrning och kontroll. De största riskerna och mest väsentliga kontrollerna i bolagets affärskritiska processer kategoriseras som nyckelkontroller, vilka dokumenteras och rapporteras till styrelsen kvartalsvis.

RISKER I ÖVRIG VERKSAMHET

Förutom sakförsäkringsverksamheten säljer bolaget livförsäkringar och bankprodukter till kunderna för Länsförsäkringar Liv respektive Länsförsäkringar Banks räkning. Som ersättning för detta erhåller Dalarnas Försäkringsbolag en provision.

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank regleras hur stor ersättning bolaget skall ha för den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår även att Dalarnas Försäkringsbolag skall stå för 80 % av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som bolaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Det finns dock en begränsning i avtalet som innebär att bolagets ansvar maximalt kan uppgå till de framtida ackumulerade provisionsersättningar från banken.

Not 3	Premieinkomst	
	2017	2016
Direkt försäkring i Sverige	1 276 951	1 205 593
Mottagen återförsäkring	78 294	73 103
S:a premieinkomst	1 355 245	1 278 696

Not 4	Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	
	2017	2016
Överförd kapitalavkastning	21 411	39 719
Räntesatser, procent		
Avsättningar för trafikförsäkringar och mottagen återförsäkring med lång avvecklingstid	0,75 %	0,75 %
Avsättningar för olycksfallsförsäkringar med lång avvecklingstid	1,25%	1,25 %
Avsättningar för försäkring med kort avvecklingstid	0,00%	0,00 %

I den direkta försäkringen har den överförda kapitalavkastningen beräknats på halva premieintäkten samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador efter avgiven återförsäkring under året.

Not 5	Utbetalda försäkringsersättningar					
	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrares andel		Försäkringsersättningar f.e.r.	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Utbetalda försäkringsersättningar	-803 084	-723 613	49 808	20 429	-753 276	-703 185
Driftskostnader för skadereglering	-87 736	-93 463	-	-	-87 736	-93 463
S:a utbetalda försäkringsersättningar	-890 820	-817 076	49 808	20 429	-841 012	-796 647

Not 6 Driftskostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Funktionsindelade				
Anskaffningskostnader	-113 481	-99 459	-113 481	-99 459
Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	91	3 859	91	3 859
Administrationskostnader	-79 685	-66 611	-75 603	-64 445
Provisioner i avgiven försäkring	-745	-787	-745	-787
S:a driftskostnader	-193 819	-162 998	-189 738	-160 832
<i>Totala driftskostnader före funktionsindelning</i>				
Kostnadsslagsindelade				
Personalkostnader	-273 792	-248 246	-273 792	-250 199
Lokalkostnader	-14 354	-12 092	-14 354	-12 092
Avskrivningar	-4 904	-5 239	-823	-1 121
Övrigt (inkl. provisioner i mott ÅF)	-122 233	-111 744	-122 233	-111 743
S:a totala driftskostnader	-415 283	-377 321	-411 202	-375 155
Avgår				
Driftskostnader i finansförvaltningen	-10 456	-8 738	-10 456	-8 738
Skaderegleringskostnader (Not B i resultatanalysen)	-87 736	-93 463	-87 736	-93 463
Kostnader förmedlad affär, netto	-123 272	-112 122	-123 272	-112 122
S:a avgående poster	-221 464	-214 323	-221 464	-214 323
Driftskostnader	-193 819	-162 998	-189 738	-160 832

Au driftskostnaderna avser 8 645 (8 732) tkr operationell leasing.

Väsentliga leasingavtal finns inom områdena datorutrustning, kontorslokaler, kopieringsutrustning samt bilar.

	2017	2016
<i>Avtalade framtida leasingavgifter som förfaller till betalning:</i>		
inom ett år	8 447	8 557
mellan ett och fem år	14 216	14 288
senare än fem år	-	-

Skillnaden mellan moderbolaget och koncernens driftskostnader utgörs av: aktivering av immateriella tillgångar, avskrivningar på immateriella tillgångar och rörelsefastigheter.

Not 7 Övriga tekniska kostnader				
	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Premier TFF	11 916	10 552	11 916	10 552
Skadekostnader TFF	-17 971	-18 595	-17 971	-18 595
Driftskostnader TFF	-1 360	-1 987	-1 360	-1 987
Ränteintäkter TFF	134	263	134	263
Totalt resultat TFF	-7 281	-9 766	-7 281	-9 766

Ansvarsförbindelse

Au trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen följer att försäkringsbolag som meddelar trafikförsäkring i Sverige är skyldiga att vara medlemmar i Trafikförsäkringsföreningen (TFF). Au reglerna följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera verksamheten i TFF. Detta hanteras genom att det årliga nettounderskottet för TFF fördelas mellan medlemsbolagen på basis av bolagens premievolymer för trafikförsäkring genom en årlig avaräkning som fastställs av TFFs stämma. Au det solidariska ansvaret följer att det enskilda medlemsbolaget kan ha en eventuell tillkommande förpliktelse gentemot TFF i det fall något annat medlemsbolag inte kan fullgöra sina egna förpliktelser eller i det fall de reserver för oreglerade skador som hålls av TFF:en visar sig otillräckliga. Då en eventuell förpliktelse kan bero på en mängd olika variabler och situationer så är den i princip omöjlig att bestämma till ett storleksmässigt belopp.

Not 8 Kapitalavkastning, intäkter				
	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Hysesintäkter från byggnader och mark	4 738	4 646	4 738	4 646
Utdelning på aktier och andelar	15 741	5 911	15 741	5 911
Ränteintäkter mm				
– obligationer och andra räntebärande värdepapper	859	1 286	859	1 286
Valutaterminer	104 307	38 609	104 307	38 609
Valutakursvinst, brutto	2 637	8 443	2 637	8 443
Realisationsvinster				
– aktier och andelar	113 439	108 676	113 439	108 676
– obligationer och andra räntebärande värdepapper	77 180	111 755	77 180	111 755
S:a kapitalavkastning, intäkter	318 902	279 327	318 902	279 327

Not 9 Kapitalavkastning, kostnader				
	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Driftskostnader för byggnader och mark	-4 888	-8 850	-4 888	-8 850
Kapitalförvaltningskostnader	-10 110	-9 036	-10 110	-9 036
Räntekostnader				
– obligationer och andra räntebärande värdepapper	-2	-143	-2	-143
Valutaterminer	-17 353	-111 919	-17 353	-111 919
Valutakursförlust, brutto	-195	-113	-195	-113
Realisationsförlust				
– aktier och andelar	-454	-2 693	-454	-2 693
– obligationer och andra räntebärande värdepapper	-42 641	-34 401	-42 641	-34 401
S:a kapitalavkastning, kostnader	-75 642	-167 156	-75 642	-167 156

Not 10	Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar
---------------	---

	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster	
	2017	2016	2017	2016
Koncernen				
<i>Orealiserat resultat</i>				
- byggnader och mark	10 281	14 418	-	-
- aktier och andelar	450 082	389 168	-	-
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-24 083	-12 142
- derivat	-	-	-11 286	-2 830
S:a orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar	460 363	403 586	-35 369	-14 972
Moderbolaget				
<i>Orealiserat resultat</i>				
- byggnader och mark	6 200	10 300	-	-
- aktier och andelar	444 628	421 322	-	-
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-24 083	-12 142
- derivat	-	-	-11 286	-2 830
S:a orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar	450 828	428 792	-35 369	-14 972

Not 11	Nettoresultat per kategori av finansiella instrument
---------------	---

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet					
Koncernen 2017					
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	566 124	-	-	-	566 124
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	10 442	-	-	-	10 442
Derivat	75 890	-	-	-	75 890
Övriga fordringar	-	-	-	-	0
S:a finansiella tillgångar	652 456	0	0	0	652 456

Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat	-	-	0
Övriga skulder	-	-	0
S:a finansiella skulder	0	0	0

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet					
Moderbolaget 2017					
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	566 124	-	-	-	566 124
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	10 442	-	-	-	10 442
Derivat	75 890	-	-	-	75 890
Övriga fordringar	-	-	-	-	0
S:a finansiella tillgångar	652 456	-	-	-	652 456

Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat	-	-	0
Övriga skulder	-	-	0
S:a finansiella skulder	0	0	0

Not 11 Nettoresultat per kategori av finansiella instrument

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet					
Koncernen 2016					
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	541 872	-	-	-	541 872
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	65 221	-	-	-	65 221
Derivat	-	-	-	-	0
Övriga fordringar	-	-	-	-	0
S:a finansiella tillgångar	607 093	0	0	0	607 093

Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat	-76 045	-	-76 045
Övriga skulder	-	-	0
S:a finansiella skulder	-76 045	0	-76 045

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet					
Moderbolaget 2016					
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	541 872	-	-	-	541 872
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	65 221	-	-	-	65 221
Derivat	-	-	-	-	0
Övriga fordringar	-	-	-	-	0
S:a finansiella tillgångar	607 093	0	0	0	607 093

Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat	-76 045	-	-76 045
Övriga skulder	-	-	0
S:a finansiella skulder	-76 045	0	-76 045

Not 12 Övriga intäkter och kostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Övriga intäkter				
Intäkt avs förmedlad affär Agria	2 430	2 216	2 430	2 216
Intäkt avs förmedlad affär Fastighetsförmedling	3 420	2 825	3 420	2 825
Intäkt avs förmedlad affär Liv	33 094	27 924	33 094	27 924
Intäkt avs förmedlad affär Bank	118 106	103 654	118 106	103 654
Intäkt avs Gemensam Kundservice	25 180	26 001	25 180	26 001
S:a övriga intäkter	182 230	162 619	182 230	162 619
Övriga kostnader				
Kostnad avs förmedlad affär Agria	-2 022	-1 849	-2 022	-1 849
Kostnad avs förmedlad affär Fastighetsförmedling	-3 096	-2 630	-3 096	-2 630
Kostnad avs förmedlad affär Liv	-28 394	-27 556	-28 394	-27 556
Kostnad avs förmedlad affär Bank	-103 698	-95 279	-103 698	-95 279
Kostnad avs Gemensam Kundservice	-22 683	-22 926	-22 683	-22 926
S:a övriga kostnader	-159 893	-150 239	-159 893	-150 239
S:a övriga intäkter och kostnader	22 337	12 380	22 337	12 380

Not 13 Skatt på årets resultat

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Aktuell skatt				
Periodens skattekostnad	-15 377	-	-15 377	-
S:a aktuell skatt	-15 377	-	-15 377	-
Uppskjuten skattekostnad				
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-70 950	-52 595	-44 698	-50 192
Uppskjuten skattekostnad avseende aktiverat värde i underskottsavdrag	-	-	-	-
Uppskjuten skatt till följd av ändrade skattesatser	-	-	-	-
S:a uppskjuten skattekostnad	-70 950	-52 595	-44 698	-50 192
Totalt redovisad skattekostnad	-86 327	-52 595	-60 075	-50 191
Avstämning av effektiv skatt				
Redovisat resultat före skatt	593 652	419 260	474 327	408 336
Skatt enligt gällande skattesats (22,0%)	-130 603	-92 237	-104 352	-89 834
<i>Skatteeffekt av:</i>				
- ej avdragsgilla kostnader	-1 170	-538	-1 170	-538
- ej skattepliktiga intäkter	46 699	41 474	46 700	41 474
- ej bokförda avdragsgilla kostnader	568	568	568	568
- ej bokförda skattepliktiga intäkter	-1 821	-1 862	-1 821	-1 862
Redovisad skattekostnad	-86 327	-52 595	-60 075	-50 191
Gällande skattesats	22,0%	22,0%	22,0%	22,0%
Effektiv skattesats	14,5%	12,5%	12,7%	12,3%

Skatt hänförlig till övrigt totalresultat

Koncernen	2017			2016		
	Före skatt	Skatt	Efter skatt	Före skatt	Skatt	Efter skatt
Omvärdering rörelsefastigheter	2 239	-493	1 746	-	-	-
Övrigt totalresultat	2 239	-493	1 746	-	-	-

Inga skatteposter i moderbolaget har redovisats mot eget kapital.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Uppskjuten skatt				
<i>Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader</i>				
Placeringsstillgångar	305 866	262 130	305 866	262 130
Immateriella tillgångar	-	-	-	-
Obeskattade reserver	285 769	259 025	-	-
Skatt hänförlig till övrigt totalresultat	493	-	-	-
Övriga temporära skillnader	14 495	14 026	15 011	14 050
S:a avsättning för skatter	606 624	535 181	320 878	276 179

Not 14 Immateriella tillgångar

Koncernen	2017	2016
Vid årets början	-	-
Årets anskaffning	15 888	-
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Årets avskrivningar enligt plan	-3 178	-
Vid årets slut	12 710	-
S:a immateriella tillgångar	12 710	-

Posten avser övertagande av OSV beståndet 2017-01-01.

Ovanstående har en beräknad nyttjandeperiod på 5 år och skrivs av med 20 % per år från övertagningstidpunkten.

	Efter omvärdering	Före omvärdering	Efter omvärdering	Före omvärdering
Koncernen	2017-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2016-12-31
Anskaffningsvärden, omvärderade	194 816	131 881	179 346	131 881
Akkumulerade avskrivningar	-46 216	-31 286	-36 946	-27 168
Redovisat värde	148 600	100 595	142 400	104 713
Verkligt värde		149 195		142 400
Omvärderat avskrivet anskaffningsvärde		2017-12-31	2016-12-31	
Ingående balans		142 400	132 100	
Aktiverade förbättringar		-	-	
Nedskrivning		-	-	
Avyttringar		-	-	
Årets planmässiga avskrivningar före omvärdering		-4 118	-	
Omvärdering av rörelsefastigheter		10 913	10 300	
Utgående balans		149 195	142 400	
Historiska anskaffningsvärden minskade med planmässiga avskrivningar		104 713	108 831	
Omvärderingseffekt mot omvärderingsreserven		-	-	
Antaganden vid värdering till verkligt värde		2017	2016	
Aktuell hyresintäkt/marknadshyra, tkr		14 057 / 14 971	13 986 / 14 302	
Kalkylränta vid diskontering, procent		7,0%-8,3%	7,3%-8,4%	
Direktavkastningskrav, procent		6,1%-7,0%	6,4%-7,3%	

Omvärderingsmetod

De två största fastigheterna har värderats av externt värderingsföretag. Verkligt värde har beräknats med användandet av en ortsprismetod och aukastningsbaserad kassaflödesmetod per senaste årsskifte. I värdet ingår även en fritidsfastighet och en förrådslokal samt en markfastighet som är värderade till totalt 4,2 (3,4) Mkr. Dessa har värderats internt genom att jämföra med liknande objekt som har försålts under året. Koncernen har inga lånekostnader för fastigheterna.

Byggnader och mark, Moderbolaget	2017	2016
Akkumulerade anskaffningsvärden	Bokfört värde	Bokfört värde
Vid årets början	140 609	140 609
Aktivering förbättringar	-	-
Vid årets slut	140 609	140 609
Akkumulerade värdejusteringar		
Vid årets början	1 791	-8 509
Värdejustering	6 795	10 300
Vid årets slut	8 586	1 791
Totalt värde byggnader och mark	149 195	142 400

Not 16	Materiella tillgångar	
	2017	2016
<i>Ack. anskaffningsvärden för maskiner, kontors- och fastighetsinventarier</i>		
Vid årets början	30 260	29 590
Nyanskaffningar	3 846	671
Avyttringar och utrangeringar	-	-
Vid årets slut	34 106	30 260
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-20 728	-19 607
Avyttringar och utrangeringar	-	-
Årets avskrivning enligt plan	-823	-1 121
Vid årets slut	-21 551	-20 728
S:a materiella tillgångar	12 555	9 532

Not 17	Aktier och andelar i koncernföretag	
Moderbolaget		
Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltningsaktiebolag, org. nr. 556683-6044		
1 000 aktier, ägarandel 100 %.		
	2017	2016
Akkumulerade anskaffningsvärden	Bokfört värde	Bokfört värde
Vid årets början	68 642	68 642
Inköp	-	-
Försäljningar	-	-
Vid årets slut	68 642	68 642
Uppskrivning	229 954	229 954
Akkumulerade värdejusteringar		
Vid årets början	795 220	482 531
Värdejustering	261 198	312 689
Vid årets slut	1 056 417	795 220
Totalt värde aktier och andelar i koncernföretag	1 355 013	1 093 816

Not 18	Aktier och andelar i intresseföretag	
Koncernen		
PE Secondary PE Investments S.A., reg. nr. B187873. 175 439 aktier, ägarandel 35,1 %.		
Lansa Fastigheter AB, org nr 559067-0260. 20 310 aktier, ägarandel 22,8 %.		
	2017	2016
Akkumulerade anskaffningsvärden	Bokfört värde	Bokfört värde
Vid årets början	379 255	197 044
Inköp	50 000	150 026
Likvidation	-	-
Andel i årets resultat	14 184	32 184
Andel i övrigt total resultat	-	-
Andra förändringar i intresseföretagets egna kapital	139	0
Totalt värde aktier och andelar i intresseföretag	443 577	379 255
	2017	2016
Koncernens andel av resultatet i intresseföretaget och dess andel av tillgångar och skulder		
Lansa Fastigheter AB		
Registreringsland	Sverige	Sverige
Tillgångar	475 045	295 775
Skulder	266 121	-145 719
Intäkter	13 823	917
Resultat	8 730	30
Ägarandel %	22,8	26,1
Länsförsäkringar Secondary PE Investments S.A		
Registreringsland	Luxemburg	Luxemburg
Tillgångar	234 968	229 398
Skulder	-315	-199
Intäkter	5 093	15 783
Resultat	5 454	32 155
Ägarandel %	35,1	35,1

Not 19	Aktier och andelar			
	Verkligt värde		Anskaffningsvärde	
	2017	2016	2017	2016
Moderbolaget	3 306 433	3 150 867	1 931 613	2 005 021
Koncernen	4 452 521	4 094 626	2 430 236	2 453 643

I aktier och andelar ingår bolagets innehavet i Länsförsäkringar AB med 1 434 Mkr.
Substansvärdets procentuella fördelning:

Länsförsäkringar Bank	42%
Länsförsäkringar Fondliv	28%
Länsförsäkringar Sak	29%
Moderbolag	1%
Total	100%

	Verkligt värde		Upplupet anskaffningsvärde	
	2017	2016	2017	2016
Koncernen				
Svenska staten	-	475 580	-	462 245
Svenska kommuner	-	109 298	-	109 528
Svenska bostadsinstitut	333 403	543 495	330 002	540 372
Övriga svenska emittenter	226 270	169 408	225 000	168 357
Övriga utländska emittenter, räntefonder	1 157 233	357 525	1 155 009	338 362
S:a obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 716 907	1 655 306	1 710 011	1 618 864
<i>varav noterade värdepapper</i>	<i>1 716 907</i>	<i>1 655 306</i>	<i>1 710 011</i>	<i>1 618 864</i>
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden*	559 673	132 183	552 778	73 683
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde understiger nominella värden*	-	-	-	-
Förfallostruktur				
Mindre än ett år	-	-	-	-
Mellan 1 och 5 år	1 716 907	1 353 498	1 710 011	1 332 881
Över 5 år	-	301 808	-	285 983
S:a obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 716 907	1 655 306	1 710 011	1 618 864

	Verkligt värde		Upplupet anskaffningsvärde	
	2017	2016	2017	2016
Moderbolaget				
Svenska staten	-	475 580	-	462 245
Svenska kommuner	-	109 298	-	109 528
Svenska bostadsinstitut	333 403	543 495	330 002	540 372
Övriga svenska emittenter	226 270	169 408	225 000	168 357
Övriga utländska emittenter	1 157 233	357 525	1 155 009	338 362
S:a obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 716 907	1 655 306	1 710 011	1 618 864
<i>varav noterade värdepapper</i>	<i>1 716 907</i>	<i>1 655 306</i>	<i>1 710 011</i>	<i>1 618 864</i>
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden*	559 673	132 183	552 778	73 683
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde understiger nominella värden*	-	-	-	-
Förfallostruktur				
Mindre än ett år	-	-	-	-
Mellan 1 och 5 år	1 716 907	1 353 498	1 710 011	1 332 881
Över 5 år	-	301 808	-	285 983
S:a obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 716 907	1 655 306	1 710 011	1 618 864

*) Räntefonder ej medräknat, nominellt värde erhålls ej.

	Verkligt värde		Bokfört värde	
	2017	2016	2017	2016
<i>Placeringstillgångar</i>				
Valutaterminer	2 676	13 962	2 676	13 962
S:a derivat	2 676	13 962	2 676	13 962
<i>Skulder</i>				
Valutaterminer	-	-	-	-
S:a derivat	-	-	-	-

	Verkligt värde		Bokfört värde	
	2017	2016	2017	2016
<i>Förfallostruktur: terminer</i>				
Mindre än ett år	2 676	13 962	2 676	13 962
Mellan 1 och 5 år	-	-	-	-
Över 5 år	-	-	-	-
S:a terminer	2 676	13 962	2 676	13 962

	Verkligt värde		Nominellt belopp	
	2017	2016	2017	2016
<i>Valutaterminer, fördelat på valuta</i>				
EUR/SEK-terminer	-63	3 576	214 147	177 800
GBP/SEK-terminer	39	88	89 084	59 609
JPY/SEK-terminer	1 031	6 225	73 949	105 499
USD/SEK-terminer	1 668	4 073	224 447	706 433
S:a terminer	2 676	13 962	601 627	1 049 341

Not 22 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet						
Koncernen 2017						
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Aktier och andelar intressebolag	443 577	-	-	-	443 577	443 577
Aktier och andelar	4 452 521	-	-	-	4 452 521	4 452 521
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 716 907	-	-	-	1 716 907	1 716 907
Upplupen ränteutäkt	-	-	-	-	-	-
Derivat	-	2 676	-	-	2 676	2 676
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	799	-	799	799
Andra tillgångar	-	-	509 662	-	509 662	509 662
S:a finansiella tillgångar	6 613 005	2 676	510 461	-	7 126 141	7 126 141

Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat	-	-	-
Övriga skulder	-	1 79 548	1 79 548
S:a finansiella skulder	-	1 79 548	1 79 548

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet						
Moderbolaget 2017						
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Aktier och andelar intressebolag	234 652	-	-	-	234 652	234 652
Aktier och andelar koncernbolag	1 355 013	-	-	-	1 355 013	1 355 013
Aktier och andelar övrigt	3 306 433	-	-	-	3 306 433	3 306 433
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 716 907	-	-	-	1 716 907	1 716 907
Upplupen ränteutäkt	-	-	-	-	-	-
Derivat	-	2 676	-	-	2 676	2 676
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	799	-	799	799
Andra tillgångar	-	-	509 183	-	509 183	509 183
S:a finansiella tillgångar	6 613 005	2 676	509 982	-	7 125 663	7 125 663

Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat	-	-	0
Övriga skulder	-	153 309	153 309
S:a finansiella skulder	-	153 309	153 309

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet						
Koncernen 2016						
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Aktier och andelar intressebolag	379 255	-	-	-	379 255	379 255
Aktier och andelar	4 094 626	-	-	-	4 094 626	4 094 626
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 655 306	-	-	-	1 655 306	1 655 306
Upplupen räntetäkt	-	-	-	-	-	-
Derivat	-	13 962	-	-	13 962	13 962
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	867	-	867	867
Andra tillgångar	-	-	226 158	-	226 158	226 158
S:a finansiella tillgångar	6 129 188	13 962	227 025	-	6 370 174	6 370 174
Finansiella skulder						
Finansiella skulder			Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa	
Derivat			-	-	-	
Övriga skulder			-	120 907	120 907	
S:a finansiella skulder			-	120 907	120 907	

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet						
Moderbolaget 2016						
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Aktier och andelar intressebolag	229 199	-	-	-	229 199	229 199
Aktier och andelar koncernbolag	1 093 816	-	-	-	1 093 816	1 093 816
Aktier och andelar övrigt	3 150 867	-	-	-	3 150 867	3 150 867
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 655 306	-	-	-	1 655 306	1 655 306
Upplupen räntetäkt	-	-	-	-	-	-
Derivat	-	13 962	-	-	13 962	13 962
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	867	-	867	867
Andra tillgångar	-	-	225 680	-	225 680	225 680
S:a finansiella tillgångar	6 129 188	13 962	226 547	-	6 369 696	6 369 696
Finansiella skulder						
Finansiella skulder			Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa	
Derivat			-	-	-	
Övriga skulder			-	96 424	96 424	
S:a finansiella skulder			-	96 424	96 424	

I nedanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen.

Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument.

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1.

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden värderas aktier och andelar enligt nedanstående:

LFAB-aktien värderas till substansvärde. Substansvärdet för LFAB-aktien är det samma som LFAB-koncernens redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet på LFAB-aktien är således årets totalresultat i LFAB-koncernen. Tillgångarna i LFAB består huvudsakligen av värdet på aktierna i dotterbolagen och det är i dotterbolagen som koncernens resultat huvudsakligen uppstår. (Not 19)

Länsförsäkringar PE Secondary substansvärde för aktien beräknas utifrån att underliggande fonder värderas enligt följande: förvaltarnas senaste rapporterade NAV för respektive fond, de europeiska förvaltarna använder sig av fair value enligt IPEV Valuation Guidelines och de amerikanska förvaltarna använder sig utav US GAAP där fair value definieras i ASC Topic 820, justerat för efterföljande kassaflöden från Länsförsäkringar PE Secondary till fonderna respektive utbetalningar från fonderna till Länsförsäkringar PE Secondary. De parametrar som påverkar om värdet på aktierna ökar/minskar i Länsförsäkringar PE Secondary är dels, i vissa bolag som använder diskonterade kassaflödesmodell för värdering av bolaget, om framtida vinstmarginaler förändras eller om räntan som används för diskontering förändras. I bolag som använder en multipelvärdering så påverkas värdet av förändringar i de multiplar som används men även av förändringar i de underliggande faktorerna i jämförbara bolag. Utöver detta så påverkas aktiekursen i Länsförsäkringar PE Secondary av förändringar i valutakursen på USD och Euro.

Not 22 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori

DFF AB äger endast andelar i fastighetsbolag som i sin tur bokförs till verkligt värde. Värdet på Humlegårdenaktierna beräknas som ett substansvärde vilket består av respektive koncerns egna kapital plus övervärdet i fastigheter, övervärdet är lika med fastigheternas marknadsvärde minus koncernmässigt bokfört värde korrigerat för latent skatt, vilket är den värderingsmetod som bäst avspeglar värdet på DFF AB. Fastigheterna värderas av externa värderingsföretag och dessa görs med användning av ortspriser och fastigheternas kassaflöden. Då marknaden för fastighetstransaktioner fungerat normalt har det medfört att ortspriser varit tillgängliga och kunnat användas. Den största negativa påverkan på värderingen av fastigheterna är en ökning av aukastningskravet. Direktaukastningskravet ligger i spannet 4,6 % - 7,5 % med medelvärdet 5,6 %.

Övriga fastigheter har värderats av externt värderingsföretag som har tagit hänsyn till marknadsinformation och fastigheternas kassaflöde. De parametrar som främst påverkar värdet på fastigheterna är förändring i aukastningskravet och eventuell uppkomst av vakanser. Direktaukastningskravet ligger i spannet 2,0 % - 2,2 % med medelvärdet 2,0 %.

Dalarnas Försäkringsbolag gör i vart och ett av fallen en bedömning av rimligheten i värdet och tar in underliggande värden i de innehav där så är möjligt. Där detta inte är möjligt finns en löpande kontakt med styrelsen i respektive bolag för att säkerställa riktigheten i värderingen av tillgångarna. Om misstankar finns att värdena i något av innehaven skulle vara inkorrekta så förmedlas detta till styrelsen som för detta vidare till respektive bolag.

Koncernen 2017	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
<i>Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde</i>				
Aktier och andelar intressebolag	-	-	443 577	443 577
Aktier och andelar	1 719 367	-	2 733 154	4 452 521
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 716 907	-	-	1 716 907
Upplupen ränteintäkt	-	-	-	-
Derivat	-	2 676	-	2 676
S:a	3 436 274	2 676	3 176 731	6 615 680
<i>Finansiella skulder värderade till verkligt värde</i>				
Derivat	-	-	-	-
Övriga skulder	1 79 548	-	-	1 79 548
S:a	1 79 548	-	-	1 79 548

Moderbolaget 2017	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
<i>Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde</i>				
Aktier och andelar intressebolag	-	-	234 652	234 652
Aktier och andelar koncernbolag	-	-	1 355 013	1 355 013
Aktier och andelar övrigt	1 719 367	-	1 587 066	3 306 433
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 716 907	-	-	1 716 907
Övrig utlåning	-	-	-	-
Upplupen ränteintäkt	-	-	-	-
Derivat	-	2 676	-	2 676
S:a	3 436 274	2 676	3 176 731	6 615 680
<i>Finansiella skulder värderade till verkligt värde</i>				
Derivat	-	-	-	-
Övriga skulder	153 309	-	-	153 309
S:a	153 309	-	-	153 309

Not 22 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori

Koncernen 2016	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
<i>Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde</i>				
Aktier och andelar intressebolag	-	-	379 255	379 255
Aktier och andelar	1 861 904	-	2 532 805	4 394 709
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 655 306	-	-	1 655 306
Upplupen räntetäkt	-	-	-	-
Derivat	-	13 962	-	13 962
S:a	3 517 210	13 962	2 912 060	6 443 232
<i>Finansiella skulder värderade till verkligt värde</i>				
Derivat	-	-	-	-
Övriga skulder	120 907	-	-	120 907
S:a	120 907	0	0	120 907
Moderbolaget 2016				
<i>Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde</i>				
Aktier och andelar intressebolag	-	-	229 199	229 199
Aktier och andelar koncernbolag	-	-	1 093 816	1 093 816
Aktier och andelar övrigt	1 711 877	-	1 438 990	3 150 867
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 655 306	-	-	1 655 306
Övrig utlåning	-	-	-	-
Upplupen räntetäkt	-	-	-	-
Derivat	-	13 962	-	13 962
S:a	3 367 183	13 962	2 762 005	6 143 150
<i>Finansiella skulder värderade till verkligt värde</i>				
Derivat	-	-	-	0
Övriga skulder	96 424	-	-	96 424
S:a	96 424	0	0	96 424

Koncernens och moderbolagets innehav i Länsförsäkringar AB-koncernen är 1 581 564 (1 433 694) tkr.

Not 23 Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar

	2017	2016
Återförsäkrars andel i ingående avsättning för oreglerade skador	400 843	471 469
Återförsäkrars andel av förändring i avsättning för oreglerade skador	-12 511	-70 626
S:a återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar	388 332	400 843

Not 24 Förutbetalda anskaffningskostnader

Moderbolaget	2017	2016
Föregående års avsättning av förutbetalda anskaffningskostnader	41 673	37 814
Årets avsättning	41 764	41 673
Årets avskrivning	-41 673	-37 814
S:a förutbetalda anskaffningskostnader	41 764	41 673
Anskaffningskostnad med avskrivningstid inom ett år	41 764	41 673

Not 25 Likvida medel / Kassa och bank		
Koncernen	2017	2016
<i>Nedanstående delkomponenter ingår i likvida medel</i>		
Kassa och banktillgodohavanden	509 662	226 158
S:a enligt rapporten över finansiell ställning och enligt rapporten över kassaflöden	509 662	226 158
Beviljad checkkredit uppgick till	-	-
Utnyttjad del av checkkredit	-	-
Moderbolaget	2017	2016
<i>Nedanstående delkomponenter ingår i kassa och bank</i>		
Kassa och banktillgodohavanden	509 183	225 680
S:a enligt balansräkningen och enligt rapporten över kassaflöden	509 183	225 680
Beviljad checkkredit uppgick till	-	-
Utnyttjad del av checkkredit	-	-

Not 26 Eget kapital	
Bundet eget kapital	
Reserufond	
<i>Syftet med reserufonden är att spara en del av nettouinsten, som inte går åt, för täckning av balanserad förlust.</i>	
Uppskrivningsfond	
<i>Posten omfattar belopp som satts av till en uppskrivningsfond enligt bestämmelserna i 4 kap 1-2 § ÄRFL.</i>	
Periodiseringsfond	
<i>Syftet med periodiseringsfonder är att skjuta upp en del av beskattningen till senare år.</i>	
Fritt eget kapital	
Balanserade vinstmedel	
<i>Utgörs av föregående års fria egna kapital efter en eventuell reserufondsavsättning och efter att eventuell vinstutdelning lämnats. Utgör, tillsammans med årets resultat, summa fritt eget kapital.</i>	
<i>Ytterligare information om det egna kapitalet finns i Rapport över förändring i eget kapital.</i>	

Not 27 Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		
	2017	2016
<i>Avsättning för ej intjänade premier</i>		
Vid årets början	553 878	531 880
Försäkring tecknad under perioden	1 355 245	1 278 696
Intjänade premier under perioden	-1 323 146	-1 256 698
Andra förändringar	-	-
Vid årets slut	585 976	553 878
<i>Avsättning för kvardröjande risker</i>		
Vid årets början	-	-
Tidigare års avsättning som tagits till resultatet	-	-
Nya avsättningar under perioden	-	-
Andra förändringar	-	-
Valutaeffekt	-	-
Vid årets slut	-	-
S:a avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	585 976	553 878

Från och med 2013 redovisas ej intjänade premier och kvardröjande risker brutto och audragna rabatter redovisas under förutbetalda kostnader och upplupna intäkter.

Not 28 Avsättning för oreglerade skador

	2017			2016		
	Brutto	Återförsäkrares andel	Netto	Brutto	Återförsäkrares andel	Netto
<i>Ausättning för oreglerade skador</i>						
Ingående balans rapporterade skador	735 172	-120 741	614 431	757 462	-173 030	584 432
Ingående balans inträffade, men ej ännu rapporterade skador	1 193 878	-280 102	913 776	1 167 003	-298 439	868 564
IB skadelivräntor	342 221	-	342 221	312 794	-	312 794
Ingående balans avsättning för skaderegleringskostnader	68 603	-	68 603	68 232	-	68 232
S:a Ingående balans	2 339 874	-400 843	1 939 030	2 305 491	-471 469	1 834 021
Diskonteringseffekt*	-14 099	-	-14 099	-	-	-
Justerad ingående balans	2 325 775	-	1 924 932	-	-	-
Övertag bestånd Olycksfall	12 806	-	12 806	-	-	-
Förväntad kostnad för skador som inträffat under innevarande period	931 341	-26 072	905 269	827 829	-25 510	802 319
Utbetalt/överfört till försäkringsskulder eller andra kortfristiga skulder	-890 820	49 808	-841 012	-723 613	20 429	-703 185
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	33 399	-11 225	22 175	-69 833	75 708	5 875
S:a Utgående balans	2 412 502	-388 332	2 024 170	2 339 874	-400 843	1 939 031
UB rapporterade skador	721 920	-93 191	628 729	735 172	-120 741	614 431
UB inträffade, men ej ännu rapporterade skador	1 254 659	-295 141	959 518	1 193 878	-280 102	913 776
UB skadelivräntor	361 700	-	361 700	342 221	-	342 221
UB avsättning för skaderegleringskostnader	74 222	-	74 222	68 603	-	68 603

*Diskonteringseffekten är ett beslutat av förändrad redovisningsprincip för Olycksfallsaffären. Ingående balansen per 2017-01-01 är justerad med diskonteringseffekten. Bolaget har valt att inte korrigera Ingående balansen per 2016-01-01 då beloppet ej var materiellt.

Ingående balans är justerad med diskonteringseffekten. Ausättningen för oreglerade skador i trafik- och olycksfallsförsäkring har diskonterats. Tyngdpunkten i framtida betalningsflöden uppfyller kraven i Finansinspektionens föreskrifter. Diskonteringsräntan är beräknad efter två olika fall som baseras på medelvärde av räntan på 7-åriga, respektive 10-åriga svenska statsobligationer över åren 2013-2017, där värdet för 2017 beräknas som genomsnitt över perioden jan-aug. Från detta värde görs ett allmänt riskavdrag på 20 % av räntesatsen. Detta ger ett resultat på 0,40 % (0,60 %) respektive 0,60 % (1,00 %) som har använts.

Diskonteringsprocent för affär	Direkt	Mottagen
Trafik 2006-	0,40 (0,60)	0,60 (1,00)
Trafik i avveckling -2005	0,40 (0,60)	0,40 (0,60)
Olycksfall	0,60 (1,00)	0,60 (1,00)

Ausättning för inträffade och rapporterade skador (kända skador) f.e.r. uppgår till 628 710 (614 431) tkr. I ausättningen ingår en diskonterad reserv auseende trafik- & olycksfallsskador med 300 048 (296 662) tkr. Skadereserven för inträffade och rapporterade trafik- & olycksfallsskador uppgick, före diskontering till 314 869 (321 797) tkr. Ausättning för inträffade men ej rapporterade skador (okända skador) f.e.r. uppgår till 959 518 (913 776) tkr. I ausättningen ingår en diskonterad reserv auseende trafik- & olycksfallsskador med 873 820 (802 225) tkr. Skadereserven för inträffade men ej rapporterade trafik- & olycksfallsskador uppgick, före diskontering till 918 291 (869 351) tkr.

Not 29 Avsättning för återbäring och rabatter

	2017	2016
Ingående balans återbäring och rabatter	203 598	301 933
Under perioden reglerad återbäring och rabatt	-1 759	-218 335
Årets avsättning för ej förfallen återbäring	70 000	120 000
Årets avsättning för återbäring och rabatter	271 839	203 598

Not 30 Avsättning för pension och liknande förpliktelser				
	Koncernen		Moderbolaget	
Pensionsförpliktelser	2017	2016	2017	2016
Pension till tidigare VD	539	789	539	789
Avsättning för övriga pensionsförpliktelser	4 922	6 459	4 922	6 460
S:a avsättning för pension och liknande förpliktelser	5 461	7 249	5 461	7 249
Avsättning för åtagande enligt avtal				
Redovisat värde vid periodens ingång	7 249	12 933	7 249	10 980
Avsättningar som gjorts under perioden	1 533	-493	1 533	1 460
Belopp som tagits i anspråk under perioden	-3 321	-5 192	-3 321	-5 192
Outnyttjade belopp som har återförts under perioden	-	-	-	-
Redovisat värde vid periodens utgång	5 461	7 249	5 461	7 249

Augiftsbestämda pensionsplaner

Dessa planer är planer enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Bolagets utbetalningar avseende augiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period som de anställda utfört de tjänster avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Denna plan omfattar alla anställda utom ett fåtal som har individuella lösningar.

FTP-planen genom försäkring i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) är en förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS 19, Ersättningar till anställda, att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner. För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en augiftsbestämd plan enligt punkt 30 i IAS 19. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planer och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

	2017	2016
Kostnader för avgiftsbestämda pensionsplaner	22 173	18 081

Förmånsbestämda pensionsplaner

Förutom FTP-planen som redovisas som en augiftsbestämd plan finns förmånsbestämda pensionsplaner i koncernen avseende sk 62-åringar. Denna plan innebär att personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan få gå i pension vid 62 års ålder förutsatt anställning i bolaget vid den tidpunkten. Villkoren för denna plan är utformade så, att som pension erhålls cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder.

Utöver denna plan finns en avsättning till en tidigare VD som är ett fastställt belopp som räknas upp med en aukastningsprocent varje år. Samt att det finns en avsättning till en kapitalförsäkring till nuvarande VD som uppgår till 2 585 tkr.

Not 31 Övriga skulder				
	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Leverantörsskulder	19 095	16 475	19 095	16 475
Källskatter	3 993	3 785	3 993	3 785
Premieskatteskuld	45 452	44 938	45 452	44 938
Övriga skulder*	111 008	55 709	84 770	31 227
S:a övriga skulder	179 548	120 907	153 309	96 424

* I koncernen ingår belopp avseende återförsäkring. I moderbolaget redovisas detta som en egen balanspost.

Not 32 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		
	2017	2016
Förutbetalda premier	116 345	109 660
Semesterlöneskuld	11 515	11 540
Provisioner	466	525
Sociala kostnader	8 078	7 647
Räntekostnader	-	-
Övrigt	3 412	2 996
S:a upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	139 816	132 369

Not 33	Närstående
---------------	-------------------

Sammanställning över närståendetransaktioner	År	Försäljning av tjänster (inbetald försäkringspremie) till närstående	Inköp av varor / tjänster från närstående	Övrigt (utbetald skadeersättning)	Fordran på närstående per 31 december	Skuld till närstående per 31 december
Koncernen						
<i>Närståenderelation</i>						
Intresseföretag						
Lansa Fastigheter AB (Publ.), se not 18	2017	-	-	-	-	49 495
Lansa Fastigheter AB (Publ.), se not 18	2016	-	-	-	-	-
Nyckelpersoner i ledande ställning	2017	151	-	31	-	-
Nyckelpersoner i ledande ställning	2016	158	-	127	-	-
Andra närstående	2017	5 209	-	528	-	-
Andra närstående	2016	4 793	-	328	-	-

Not 33	Närstående
---------------	-------------------

Sammanställning över närståendetransaktioner	År	Försäljning av tjänster (inbetald försäkringspremie) till närstående	Inköp av varor / tjänster från närstående	Övrigt (utbetald skadeersättning)	Fordran på närstående per 31 december	Skuld till närstående per 31 december
Moderbolaget						
<i>Närståenderelation</i>						
Dotterföretag						
Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltningsaktiebolag, se not 17	2017	-	-	-	-	49 495
Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltningsaktiebolag, se not 17	2016	-	-	-	-	-
Intresseföretag						
Nyckelpersoner i ledande ställning	2017	151	-	31	-	-
Nyckelpersoner i ledande ställning	2016	158	-	127	-	-
Andra närstående	2017	5 209	-	528	-	-
Andra närstående	2016	4 793	-	328	-	-

Transaktioner med närstående är prissatta på marknadsmässiga villkor.

Transaktioner med nyckelpersoner i ledande ställning

Resultatdelning

De anställda inom Dalarnas Försäkringsbolag har sedan flera år tillbaka ett resultatdelningssystem. Detta premierar produktivitet, effektivitet samt kundnöjdhet. Verkställande direktören och övriga ledande befattningshavare omfattas av samma system.

Pensioner

För samtliga befattningshavare undantaget verkställande direktören i bolaget gäller för försäkringsbranschen normala pensionsvillkor, vilket täckts genom försäkring. Den verkställande direktören har en pensionsansättning om 35%, samt med tillägget att bolaget årligen erlägger ett basbelopp auseende kompletterade tjänstepension.

Avgångsvederlag

Till verkställande direktören utgår, vid uppsägning från bolagets sida, ett avgångsvederlag om en årslön.

Ställda säkerheter samt ansvarsförbindelser till förmån för närstående

Bolaget har tecknat en kapitalförsäkring, med verkställande direktören som försäkringstagare. Kapitalförsäkringen är pantsatt till verkställande direktören. Upplýsningar om löner och ersättningar till styrelse och ledande befattningshavare lämnas i not 34.

Not 34	Anställda och personalkostnader	
Moderbolaget	2017	2016
Medelantal anställda		
Män	148	142
Kvinnor	141	136
S:a medelantal anställda	289	279
Löner, andra ersättningar samt sociala kostnader	2017	2016
Styrelse och ledande befattningshavare, 17 (16) personer		
Löner och ersättningar	12 179	11 612
Sociala kostnader	7 656	6 609
varav pensionskostnader	3 562	2 529
S:a styrelse och ledande befattningshavare	19 835	18 221

Not 34	Anställda och personalkostnader	
Övriga medarbetare	2017	2016
Löner och ersättningar	142 325	135 170
varav rörlig ersättning	1 505	1 428
Sociala kostnader	70 737	61 371
varav pensionskostnader	26 267	19 502
S:a övriga medarbetare	213 062	196 541
Totalt, löner och andra ersättningar samt sociala kostnader		
Löner och ersättningar	154 504	146 782
varav rörlig ersättning	1 505	1 428
Sociala kostnader	78 392	67 980
varav pensionskostnader	29 830	22 031
S:a löner och andra ersättningar samt sociala kostnader	232 896	214 762

Not 34	Anställda och personalkostnader					
Ersättning till nyckelpersoner i ledande ställning	2017			2016		
	Grundlön styrelsearvoden	Rörlig ersättning	Summa	Grundlön styrelsearvoden	Rörlig ersättning	Summa
Styrelseledamöter						
Styrelsens ordförande, Maria Engholm	390	195	585	342	241	583
Styrelseledamot, vice ordf. Marie Svan	246	92	338	215	94	309
Styrelseledamot, Carin Nises	185	66	251	164	67	231
Styrelseledamot, Christer Lundgren	46	26	72	178	87	265
Styrelseledamot, Margareta Florén	185	71	256	164	64	228
Styrelseledamot, Martin Moreaus	185	59	244	168	65	233
Styrelseledamot, Christer Rosén	185	59	244	164	73	237
Styrelseledamot, Susanne Ström	185	53	238	141	59	200
Styrelseledamot, Jörgen Isaksson	138	47	185	-	-	
VD, Anders Grånäs	2 435	-	2 435	2 284	-	2 284
Övriga ledande befattningshavare	7 337	-	7 337	7 042	-	7 042
S:a ersättningar till nyckelpersoner i ledande ställning	11 514	665	12 179	10 862	750	11 612

Ersättning till de fackliga representanterna har ej utgått.

Ersättning till styrelsen

Till styrelsen utgår arvode enligt bolagsstämans beslut. Fast arvode per år utgår med 5,0 inkomstbasbelopp till ordförande, 3,0 inkomstbasbelopp till vice ordförande och 2,0 inkomstbasbelopp till övriga ledamöter. Rörligt arvode dus. dagarvode utgår med 3 000 kronor per hel dag och 1 500 kronor per halvt dag. Styrelsearvode utgår inte till personer anställda i bolaget. Ersättningsutskottet ger förslag till styrelsen som beslutar om lönenivån till Vd. Ersättning till övriga anställda, som ingår i Bolagets företagsledning och eventuella övriga anställda som rapporterar direkt till Vd, ska beslutas av styrelsen efter beredning i Ersättningsutskottet, på förslag från Vd. Styrelsens beslut sker på en övergripande nivå med angivande av procentuell löneökning totalt för gruppen.

Enligt bolagsstämans beslut utgår arvode till Risk & Kapitalutskott (RKU) och Revisionsutskott (RU) ledamöter som ingår i styrelsen (ej anställda), på 1,0 inkomstbasbelopp, dessa redovisas som styrelsearvode. Av företagets pensionskostnader avser 0 (0) tkr styrelsens ordförande och 987 tkr (959) den verkställande direktören.

Ersättning till ledande befattningshavare

Dalarnas Försäkringsbolag har endast fasta ersättningar till ledande befattningshavare. För samtliga befattningshavare i bolaget gäller för försäkringsbranschen normala pensionsvillkor vilket täckts genom försäkring.

Ledande befattningshavare erbjuds tjänstebil enligt vid var tid gällande villkor (dock utan bruttolöneavdrag)

Augångsvederlag

För verkställande direktören gäller en ömsesidig uppsägning om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett augångsvederlag motsvarande en årslön.

Pensioner

Företaget har genom det centrala kollektiva avtalet avseende tjänstepensioner som tryggats genom försäkring, en särskild rätt för vissa anställda, att den anställda kan avsluta sin tjänstgöring tidigast från och med 62 års ålder. Pensionen mellan 62 år och 65 år är förmånsbestämd. Pension beräknas utgå med cirka 70 % av den pensionsgrundande lönen. Med pensionsgrundande lön menas den fasta lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Saco-förbunden.

Berednings- och beslutsprocess, som tillämpas ifråga om ersättning till företagsledningen

Ersättning till verkställande direktören bereds av ersättningsutskottet och beslutas därefter i styrelsen. Ersättning till övriga ledande befattningshavare beslutas av verkställande direktören enligt principer för löner och villkor för ledande befattningshavare.

Principer för ersättning till ledande befattningshavare

Ledande befattningshavare i Dalarnas Försäkringsbolag ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. Det är bolagets policy att ersättningarna ska vara i nivå med branschen i genomsnitt. Den totala ersättningen ska vara rimlig, präglad av måttfullhet och väl avvägd, samt bidra till en god etik och organisationskultur och präglas av öppenhet och transparens.

Fast ersättning

Fast ersättning utgår enligt ovanstående generella princip.

Rörlig ersättning

Rörliga ersättningar finns endast i vissa avtal för säljande personal och utgör ca 1 % av företagets totala lönekostnader.

Alla anställda inom Dalarnas Försäkringsbolag har sedan flera år tillbaka ett resultatdelningssystem. Detta premierar produktivitet, effektivitet samt kundnöjdhet. Grunden i resultatdelningssystemet är att prestationer under året ska vara bättre än kalkylerat och baseras på det faktiska ekonomiska utfallet. I det fall resultatdelning utgår innebär det att ersättningen är lika oavsett befattning. Ersättningen betalas ut till en stiftelse, från vilken andelsägarna har rätt att göra uttag efter 55 års ålder.

Pension

Till förmån för den verkställande direktören har Dalarnas Försäkringsbolag tecknat en kapitalförsäkring. Försäkringens värde uppgår per 2017-12-31 till 2 081 tkr (1 081). Under 2017 har total 767 tkr (234) löpande satts av till kapitalförsäkringen. Varav 451 tkr avser en engångsinbetalning retroaktivt för tidigare års avtalade uppräknings av kapitalförsäkrings-belopp som ej genomförts.

Övriga förmåner

Vid sidan av ovanstående förmåner erbjuds individuell sjukvårdsförsäkring samt övriga förmåner som erbjuds samtlig personal.

Andel kvinnor bland ledande befattningshavare, %	2017	2016
Styrelseledamöter	50 %	50 %
Andra ledande befattningshavare	50 %	44 %

Not 35	Arvode till revisorer	
	2017	2016
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB		
Revisionsuppdrag	629	520
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget		27
Skatterådgivning	-	35
Andra uppdrag	68	-
S:a arvode och kostnadsersättningar till revisorer	696	582

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som förädlas av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

Not 36		Tilläggsupplysningar angående försäkringsrörelsen							
Moderbolaget	Totalt 2017	Försäkringsklasser						Summa direkt försäkring	Mottagen återförsäkring
		Olycksfall och sjukdom	Motorford., övriga klasser	Brand och annan egen-domsskada	Allmän ansvarighet	Rättsskydd	Motorfordon ansvar mot tredje man		
Premieinkomst, brutto	1 355 245	67 485	328 799	602 893	34 827	27 270	215 676	1 276 951	78 294
Premieintäkt, brutto	1 323 146	60 153	316 067	595 004	34 266	26 905	213 717	1 246 111	77 035
Försäkringsersättning, brutto	-977 547	-67 049	-245 031	-383 715	-29 016	-18 470	-149 479	-892 759	-84 788
Driftskostnad, brutto	-189 738	-11 671	-37 652	-101 121	-6 421	-4 617	-27 368	-188 850	-888
Resultat av avgiven återförsäkring	-55 751	-2 565	-2 706	-53 083	-4 000	-2 454	9 057	-55 751	-
Skadeprocent, brutto (%)	73,9%	111,5%	77,5%	64,5%	84,7%	68,7%	69,9%	71,6%	110,1%

Not 37		Tilläggsupplysningar till kassaflöden			
Betalda räntor och erhållen utdelning		Koncernen		Moderbolaget	
		2017	2016	2017	2016
Erhållen utdelning		6 373	5 911	6 373	5 911
Erhållen ränta		41 973	49 681	41 973	49 681
Erlagd ränta		-42 172	-34 470	-42 172	-34 470
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet					
Av- och nedskrivningar av tillgångar		4 904	5 239	823	1 121
Realisationsvinster och -förluster i tillgångar		-236 920	-118 356	-236 920	-118 356
Uppskrivning/värdeförändring		-414 086	-59 259	-415 459	-416 650
Förändring av avsättningar		180 819	19 129	183 600	21 082
Förändrad redovisningsprincip		20 128	-	20 128	-
S:a justeringar		-437 897	-153 248	-447 828	-512 803

Not 38 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder			
Koncernen 2017			
	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Immateriella tillgångar	12 710	-	12 710
Materiella tillgångar	-	161 750	161 750
Aktier och andelar i intresseföretag	-	234 652	234 652
Aktier och andelar	4 661 446	-	4 661 446
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	1 716 907	1 716 907
Derivat	2 676	-	2 676
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	799	799
<i>Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar</i> - Oreglerade skador	7 235	381 097	388 332
Skattefordran aktuell skatt	-	-	-
Övriga fordringar	515 804	-	515 804
Likvida medel	509 662	-	509 662
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i> - Förutbetalda anskaffningskostnader	41 764	-	41 764
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	85 310	-	85 310
S:a tillgångar	5 836 608	2 495 204	8 331 812
Skulder			
<i>Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)</i> - Ej intjänade premier och kvardröjande risker	585 976	-	585 976
- Oreglerade skador	328 602	2 083 900	2 412 502
- Återbäring och rabatter	-	271 839	271 839
<i>Andra avsättningar</i> - Pensioner och liknande förpliktelser	2 100	3 361	5 461
- Skatter	606 624	-	606 624
- Övriga avsättningar	-	-	-
Derivat	-	-	-
Aktuell skatteskuld	8 426	-	8 426
Övriga skulder	179 548	-	179 548
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	139 816	-	139 816
S:a skulder och avsättningar	1 851 091	2 359 100	4 210 192
Moderbolaget 2017			
Tillgångar			
Byggnader och mark	12 710	-	12 710
Immateriella tillgångar	-	149 195	149 195
Aktier och andelar i koncern- & intresseföretag	1 355 014	234 652	1 589 666
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-	-	-
Aktier och andelar	3 306 433	-	3 306 433
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	1 716 907	1 716 907
Derivat	2 676	-	2 676
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	799	-	799
<i>Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar</i> - Oreglerade skador	7 235	381 097	388 332
Fordringar avseende direkt försäkring	350 802	-	350 802
Fordringar avseende återförsäkring	34 647	-	34 647
Skattefordran aktuell skatt	-	-	-
Övriga fordringar	130 355	-	130 355
Materiella tillgångar	-	12 555	12 555
Likvida medel	509 183	-	509 183
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i> - Förutbetalda anskaffningskostnader	41 764	-	41 764
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	85 310	-	85 310
S:a tillgångar	5 836 929	2 494 405	8 331 334

Moderbolaget 2017	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Skulder			
<i>Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)</i>			
- Ej intjänade premier och kvardröjande risker	585 976	-	585 976
- Oreglerade skador	328 602	2 083 900	2 412 502
- Återbäring och rabatter	-	271 839	271 839
<i>Andra avsättningar</i>			
- Pensioner och liknande förpliktelser	2 100	3 361	5 461
- Skatter	-	320 878	320 878
- Övriga avsättningar	-	-	0
Skulder avseende återförsäkring	26 239	-	26 239
Övriga finansiella skulder	-	-	0
Skatteskuld aktuell skatt	8 426	-	8 426
Derivat	-	-	0
Övriga skulder	153 309	-	153 309
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	139 816	-	139 816
S:a skulder och avsättningar	1 244 468	2 679 978	3 924 446

Koncernen 2016	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Immateriella tillgångar	-	151 932	151 932
Materiella tillgångar	-	379 255	379 255
Aktier och andelar	4 094 626	-	4 094 626
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	1 655 306	1 655 306
Derivat	13 962	-	13 962
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	867	867
<i>Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar</i>			
- Oreglerade skador	11 849	388 994	400 843
Skattefordran aktuell skatt	-	-	-
Övriga fordringar	457 751	-	457 751
Likvida medel	226 158	-	226 158
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
- Förutbetalda anskaffningskostnader	41 673	-	41 673
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	72 691	-	72 691
S:a tillgångar	4 918 711	2 576 354	7 495 066

Skulder			
<i>Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)</i>			
- Ej intjänade premier och kvardröjande risker	553 878	-	553 878
- Oreglerade skador	312 831	2 027 043	2 339 874
- Återbäring och rabatter	-	203 598	203 598
<i>Andra avsättningar</i>			
- Pensioner och liknande förpliktelser	2 500	4 749	7 249
- Skatter	535 181	-	535 181
- Övriga avsättningar	-	-	-
Derivat	-	-	-
Aktuell skatteskuld	9 589	-	9 589
Övriga skulder	120 907	-	120 907
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	132 368	-	132 369
S:a skulder och avsättningar	1 667 255	2 235 390	3 902 645

Moderbolaget 2016	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Byggnader och mark	-	142 400	142 400
Aktier och andelar i koncern- & intresseföretag	943 759	379 255	1 323 014
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-	-	-
Aktier och andelar	3 150 867	-	3 150 867
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	1 655 306	1 655 306
Derivat	13 962	-	13 962
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	867	-	867
<i>Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar</i>			
- Oreglerade skador	11 849	388 994	400 843
Fordringar avseende direkt försäkring	323 706	-	323 706
Fordringar avseende återförsäkring	36 141	-	36 141
Skattefordran aktuell skatt	-	-	-
Övriga fordringar	97 904	-	97 904
Materiella tillgångar	-	9 532	9 532
Likvida medel	225 680	-	225 680
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>			
- Förutbetalda anskaffningskostnader	41 673	-	41 673
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	72 691	-	72 691
S:a tillgångar	4 919 099	2 575 488	7 494 587
Skulder			
<i>Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)</i>			
- Ej intjänade premier och kvardröjande risker	553 878	-	553 878
- Oreglerade skador	312 831	2 027 043	2 339 874
- Återbäring och rabatter	-	203 598	203 598
Andra avsättningar			
- Pensioner och liknande förpliktelser	2 500	4 749	7 249
- Skatter	-	276 179	276 179
- Övriga avsättningar	-	-	-
Skulder avseende återförsäkring	24 483	-	24 483
Övriga finansiella skulder	-	-	-
Skatteskuld aktuell skatt	9 589	-	9 589
Derivat	-	-	-
Övriga skulder	96 424	-	96 424
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	132 369	-	132 369
S:a skulder och avsättningar	1 132 074	2 511 569	3 643 643

Not 39	Eventualförpliktelser och ställda säkerheter	
	2017-12-31	2016-12-31
Panter för egna skulder		
Registerförda tillgångar (f.e.r.) avseende försäkringstekniska skulder	2 131 565	2 047 935
Kapitalförsäkring pantsatt till förmån för anställd	2 081	1 081
Ansvarsförbindelser		
Borgensåtaganden, övriga	-	-

Enlig 6 akp 11 § Försäkringsrörelselagen 2010:43 (FRL) ska ett försäkringsföretag för ett register, som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som använts för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna (FTA) - ett förmånsrättsregister. Registerföringen innebär att försäkringstagarna har en förmånsrätt i tillgångarna enligt förmånsrättslagen. Tillgångarna kan tas i anspråk vid en eventuell insolvens hos bolaget.

Not 40	Vinstdisposition
Moderbolaget	
Balanserad vinst	2 445 431 474 kr
Årets resultat	414 252 232 kr
S:a	2 859 683 706 kr

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att kronor 2 859 683 706 överförs i ny räkning

Falun den 1 mars 2018

Maria Engholm
Ordförande

Marie Svan

Carin Nises

Margareta Florén

Jörgen Isaksson

Christer Rosén

Martin Moraeus

Susanne Ström

Inge Gustafsson
Arbetstagarrepresentant

Jan Linderöth
Arbetstagarrepresentant

Anders Grånäs
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 2 mars 2018.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Eva Fällén
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Dalarnas Försäkringsbolag, org.nr 583201-4905

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN OCH KONCERNREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Dalarnas Försäkringsbolag för år 2017 med undantag för hållbarhetsrapporten på sidorna 17-20. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 14-63 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Våra uttalanden omfattar inte hållbarhetsrapporten på sidorna 17-20. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget resultaträkningen och rapport om finansiell ställning för koncernen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets och koncernens revisionsutskott i enlighet med revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god

revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Vår revisionsansats

Revisionens inriktning och omfattning

Vi utformade vår revision genom att fastställa väsentlighetsnivå och bedöma risken för väsentliga felaktigheter i de finansiella rapporterna. Vi beaktade särskilt de områden där verkställande direktören och styrelsen gjort subjektiva bedömningar, till exempel viktiga redovisningsmässiga uppskattningar som har gjorts med utgångspunkt från antaganden och prognoser om framtida händelser, vilka till sin natur är osäkra. Liksom vid alla revisioner har vi också beaktat risken för att styrelsen och verkställande direktören åsidosätter den interna kontrollen, och bland annat övervägt om det finns belägg för systematiska avvikelser som givit upphov till risk för väsentliga felaktigheter till följd av oegentligheter.

Vi anpassade vår revision för att utföra en ändamålsenlig granskning i syfte att kunna uttala oss om de finansiella rapporterna som helhet, med hänsyn tagen till koncernens struktur, redovisningsprocesser och kontroller samt den bransch i vilken koncernen verkar.

Väsentlighet

Revisionens omfattning och inriktning påverkades av vår bedömning av väsentlighet. En revision utformas för att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida de finansiella rapporterna innehåller några väsentliga felaktigheter. Felaktigheter kan uppstå till följd av oegentligheter eller fel. De betraktas som väsentliga om enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användarna fattar med grund i de finansiella rapporterna.

Baserat på professionellt omdöme fastställde

vi vissa kvantitativa väsentlighetstal, däribland för den finansiella rapportering som helhet. Med hjälp av dessa och kvalitativa överväganden fastställde vi revisionens inriktning och omfattning och våra granskningsåtgärders karaktär, tidpunkt och omfattning, samt att bedöma effekten av enskilda och sammantagna felaktigheter på de finansiella rapporterna som helhet.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Särskilt betydelsefullt område	Hur vår revision beaktade det särskilt betydelsefulla området
<i>Värdering av avsättning för oreglerade skador</i> Avsättning för oreglerade skador utgör en väsentlig balanspost som baseras på beräkningar och bedömningar om framtida utfall av kostnaden för inträffade skador. Faktorer som beaktas vid bedömningen är bl a avvecklingstid och skademönster. Bolaget använder vedertagna aktuariella metoder för beräkningarna av avsättningar för oreglerade skador. Bolagets avsättningar består av ett flertal olika produkter där egenskaper hos produkterna påverkar beräkningsmodellerna. Se not 1 till årsredovisningen – Redovisningsprinciper (Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna samt Avsättning för oreglerade skador), not 2 - Risker och riskhantering samt not 28 - Avsättning för oreglerade skador	<i>Våra revisionsåtgärder har omfattat, men inte uteslutande utgjorts av:</i> Bedömning av utformning och testning av effektiviteten hos kontrollerna inom processerna för att beräkna oreglerade skador. Dessa kontroller avser bl a kontroller av indata, kontroller av aktuariella beräkningar, kontroller inom rutinen för skadereglering och bokföring. Vår granskning har också omfattat bedömningar av använda aktuariella metoder och modeller. Vi har även utmanat och bedömt företagsledningens antaganden. Vidare har vi utfört egna beräkningar för att säkerställa att avsättningarna är rimliga. PwC:s egna aktuarier biträde vid revisionen.
<i>Värdering av finansiella instrument som värderas till verkligt värde i nivå 3</i> I värderingen av finansiella instrument i nivå 3 används icke observerbara indata för beräkningar av verkligt värde. Bolagets aktier i nivå 3 utgör en väsentlig del av balansposten aktier och andelar. Se not 1 till årsredovisningen – Redovisningsprinciper (Klassificering av finansiella instrument – värderingsprinciper) samt not 22 – Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori.	Vi har granskat bolagets processer för värdering av nivå 3-innehav. Vi har även bedömt de modeller och metoder som bolaget använder vid värderingen. För värderingar som är beroende av icke observerbara indata eller som kräver en högre grad av bedömningar har vi utmanat de antaganden och metoder som bolaget använt. Vi har även baserat på bolagets värderingar utfört kontrollberäkningar.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 4-13 samt 67-75. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och den verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredo-

visning i försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några

väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen.

Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovis-

ningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Dalarnas Försäkringsbolag för år 2017 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation, och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget
- på något annat sätt handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelse skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 17-20 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FAR:s rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB, 113 97 Stockholm utsågs till Dalarnas Försäkringsbolags revisor av bolagsstämman den 30 mars 2017 och har varit bolagets revisor sedan mars 2012.

Falun den 2 mars 2018

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Eva Fällén

Auktoriserad revisor

Bolagsstyrningsrapport 2017

DALARNAS FÖRSÄKRINGSBOLAGS BOLAGSSTÄMMA

Bolagsstämman är Dalarnas Försäkringsbolags högsta beslutande organ med ett antal formella uppgifter som regleras i lag och bolagsordning. Stämmans huvudsakliga uppgifter är att besluta om bolagsordning för Dalarnas Försäkringsbolag, utse styrelse, revisorer och valberedning samt besluta om ersättning till dessa, besluta om årsredovisning samt om ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören. Vid bolagsstämman delas förslaget till ersättning till styrelseledamöterna upp mellan ordföranden, vice ordföranden och övriga ledamöter och inkluderar ersättning för extra styrelsesammanträden och utskottsarbete. Ordinarie bolagsstämma fastställer principer för ersättning och andra anställningsvillkor för företagsledningen (se under avsnittet Ersättning till företagsledningen nedan).

Bolagsstämman utgörs av fullmäktige, valda av försäkringstagarna. Antalet fullmäktige uppgår till 46. Bolagets fullmäktigeorganisation finns beskriven på bolagets hemsida. Kallelse till bolagsstämman ska ske genom e-post eller brev, tidigast fyra och senast två veckor före bolagsstämman. Plats och tidpunkt för bolagsstämman publiceras även på bolagets hemsida. För deltagande på bolagsstämman krävs att fullmäktige närvarar fysiskt. Protokoll från bolagsstämman publiceras på bolagets hemsida.

Valberedningens avsikt är att föreslå ordinarie bolagsstämma 2018 att välja styrelsens ordförande och vice ordförande samt godkänna principer för ersättning och andra anställningsvillkor för bolagets ledning. Vid bolagsstämman avgavs förslag till ersättning till styrelseledamöter och ersättning för arbete i utskott.

VALBEREDNING

Bolaget har en av bolagsstämman utsedd valberedning med huvudsaklig uppgift att utarbeta förslag till val av styrelse och revisorer samt ersättning till dessa. Valberedningens ledamöter väljs för en mandattid om ett till tre år. Valberedningens uppgifter och arbetsformer framgår av Instruktion för valberedningen, fastställd av bolagsstämman 2017. Den nu gällande instruktionen finns publicerad på bolagets hemsida.

Valberedningen presenterar sina förslag för fullmäktige i kallelsen till ordinarie bolagsstämma. Vid bolagsstämman kommer valberedningen att presentera och motivera sina förslag och lämna en redogörelse för hur dess arbete bedrivits.

Valberedningen består av följande ledamöter:

- Ordförande Monica Rönnlund, Borlänge, (födelseår 1957) vald till 2020
- Ledamot Mats Reyier, Borlänge, (födelseår 1967) vald till 2018
- Ledamot Ruben Forslund, Hedemora, (födelseår 1956) vald till 2019
- Ledamot Malin Höglund, Mora, (födelseår 1969) vald till 2018

REVISOR

Enligt bolagsordningen ska Dalarnas Försäkringsbolag ha en ordinarie revisor och en revisorssuppleant. Revisorerna utses för en mandattid om ett år. Vid ordinarie bolagsstämma 2017 utsågs revisionsbyrån, PricewaterhouseCoopers AB, med auktoriserad revisor Eva Fällén, Stockholm, som huvudrevisor och med auktoriserad revisor Sofie Nordenborg, Stockholm, som suppleant till och med bolagsstämman 2018. Revisionsbyrån valdes till bolagets revisor vid bolagsstämman 2012.

DALARNAS FÖRSÄKRINGSBOLAGS STYRELSE

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. I detta ansvar ingår bland annat att fastställa organisation, mål och strategier samt riktlinjer för kontroll och styrning.

Styrelsen ska enligt bolagsordningen bestå av lägst sju och högst nio ledamöter. Styrelsen består från och med ordinarie bolagsstämma 2016 av åtta ordinarie stämموvalda ledamöter. Därutöver finns två ordinarie arbetstagarrepresentanter med två suppleanter för dessa.

Mandattiden för de bolagsstämموvalda ledamöterna uppgår till ett till tre år. Ledamöter behöver inte väljas för samma mandatperiod.

Styrelsen har fastställt en arbetsordning för sitt arbete.

Ordföranden

Enligt arbetsordningen ska ordföranden leda

styrelsens arbete och tillse att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden ska därvid bland annat tillse att styrelsen sammanträder vid behov, att styrelsen ges tillfälle att delta i sammanträden och erhåller tillfredsställande informations- och beslutsunderlag samt tillämpar ett ändamålsenligt arbetssätt. Ordföranden skall genom löpande kontakt med VD även mellan styrelsemötena hålla sig informerad om väsentliga händelser och bolagets utveckling samt stödja VD i dennes arbete.

Arbetsfördelning inom styrelsen

Styrelsen har inrättat ett Ersättningsutskott, ett Revisionsutskott, ett Risk- och kapitalutskott samt ett Bankutskott. Utskottens uppgifter fastläggs av styrelsen i särskilda instruktioner. Utskotten har inte något generellt beslutsmandat.

Utskotten ska bestå av minst tre styrelseledamöter. Ordförande och/eller vice ordförande ska ingå i utskottet.

För att stödja styrelsen i risk- och kapitalfrågor finns ett Risk- och kapitalutskott. Risk- och kapitalutskottets arbetssätt och uppgifter framgår av styrelsen fastställd instruktion.

För att belysa status av bolagets revisionsfrågor, interna styrning och kontroll, hantering av operativa risker samt stödja styrelsens arbete med detta finns ett Revisionsutskott. Revisionsutskottets arbetssätt och uppgifter framgår av styrelsen fastställd instruktion.

För att stödja och bevaka bankverksamheten inom bolaget för styrelsens räkning finns ett Bankutskott. Bankutskottets arbetssätt och uppgifter framgår av styrelsen fastställd instruktion.

För att behandla frågor om ersättning till VD och övriga i bolagsledningen finns ett Ersättningsutskott. Ersättningsutskottets arbetssätt och uppgifter framgår av styrelsen fastställd instruktion.

Styrelsen har under räkenskapsåret 2017 genomfört sju ordinarie sammanträden.

Verkställande direktören

Verkställande direktör för bolaget är sedan 2012-02-01 Anders Grånäs (födelseår 1966).

Anders Grånäs har en bakgrund som risk-

Styrelseledamot	Ordinarie styrelsemöte	Extra styrelsemöte	Risk- och kapitalutskott	Revisionsutskott	Ersättningsutskott	Bankutskott
Maria Engholm	7	3	4	3	2	2
Marie Svan	7	3	1	4	2	2
Carin Nises	7	2	1	4	-	-
Margareta Florén	7	3	1	4	-	-
Christer Lundgren	1	1	1	-	1	1
Martin Moraeus	7	3	4	1	-	-
Christer Rosén	6	3	1	2	1	2
Susanne Ström	7	3	4	1	-	-
Jörgen Isaksson	6	2	3	1	-	1
Inge Gustafsson, FTF	7	3	1	1	-	-
Jan Linderöth, FTF	7	2	-	-	-	-

kapitalist inom teknikinvesteringar. Han har under 15 år verkat som investeringsansvarig hos Investor Growth Capital, Industrifonden och Via Venture Partners (ATP, Danmark). Anders Grånäs är civilingenjör i teknisk fysik från Uppsala samt har en MBA från Stanford University.

Anders Grånäs är styrelseledamot i Länsförsäkringar Bank AB, Humlegården AB samt Lansa Fastigheter AB.

Ersättning till företagsledningen

Bolagsstämman fastställer årligen principer för ersättning och andra anställningsvillkor till företagsledningen. Till personer i företagsledande ställning, VD och avdelningschefer, med direkt rapporteringsansvar till VD utgår fast månadslön.

Ersättningsutskottet ger förslag till styrelsen som beslutar om lönenivån till VD.

Ersättning till övriga anställda, som ingår i Bolagets företagsledning och eventuella övriga anställda som rapporterar direkt till VD, ska beslutas av styrelsen efter beredning i Ersättningsutskottet, på förslag från VD. Styrelsens beslut sker på en övergripande nivå med angivande av procentuell löneökning totalt för gruppen.

All fast anställd personal i bolaget omfattas av ett resultatdelningssystem, som kan ge maximalt ett basbelopp i ersättning. Regelverk och parametrar för denna tilldelning beslutas årligen av styrelsen.

STYRELSENS RAPPORT OM INTERN KONTROLL OCH RISKHANTERING AVSEENDE DEN FINANSIELLA RAPPORTERINGEN 2017

Styrelsen ansvarar för riktlinjer för kontroll och styrning av verksamheten. I detta ansvar ingår att upprätta ett effektivt system för riskhantering och intern kontroll av den finansiella rapporteringen.

Kontrollmiljö

Basen för den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen utgörs av kontrollmiljön, med den organisation, beslutsordning samt fördelning av befogenheter och ansvar mellan de olika organ, som styrelsen och VD inrättat för bolaget. Denna ordning dokumenteras och kommuniceras i styrdokument i form av interna policys, riktlinjer och instruktioner. Företagsövergripande policys och riktlinjer finns i ett ledningssystem, för att säkerställa tillgängligheten för alla inom bolaget. Kontrollmiljön består även av de värderingar och den företagskultur som styrelsen, VD och ledningen kommunicerar och verkar utifrån, i syfte att skapa en ändamålsenlig och effektiv verksamhet.

Styrelsen har utsett ett revisionsutskott med uppgift att bereda i revisionsfrågor och kvalitetssäkra bolagets interna styrning och kontroll gällande finansiell rapportering, riskhantering och riskkontroll och regelefterlevnad. Identifiering, analys och uppföljning av risk sker löpande genom Riskhanteringsfunktionen.

Löpande kontroll och uppföljning av efterlevnad av externt och internt regelverk sker genom Compliancefunktionen.

Processen för intern kontroll och riskhantering baseras på kontrollmiljön och omfattar fyra huvudaktiviteter: Riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning.

Riskbedömning

Riskbedömning omfattar att identifiera och kartlägga väsentliga risker som påverkar den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen. Dessa risker kartläggs och identifieras på bolagsnivå och enhetsnivå. Bolaget styrs med hjälp av processer, där riskhantering är inbyggd i varje process och olika metoder används för att värdera och begränsa risker och för att säkerställa att identifierade risker hanteras i enlighet med fastställda styrdokument.

I syfte att identifiera materiella fel i den finansiella rapporteringen genomförs riskanalys. Med utgångspunkt från riskanalysen kartläggs processer och kontrollaktiviteter förknippade med nyckelrisker.

Kontrollaktiviteter

Riskerna i den finansiella rapporteringen begränsas genom noggrant förberedda bokslut, standardiserade arbetsrutiner med inbyggda kontrollfunktioner samt utvärdering av kontinuerliga förbättringar. Inom varje process finns

kontrollaktiviteter och nyckelkontroller som syftar till att hantera de risker som bedömts som väsentliga. Till varje nyckelkontroll finns utsedda rapportörer.

Ett kontinuerligt arbete pågår med att eliminera och reducera identifierade väsentliga risker, som påverkar den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen. Arbetet inkluderar utveckling och förbättring av kontrollaktiviteter samt insatser för att medarbetarna ska ha rätt kompetens. Den finansiella informationen analyseras och granskas på olika nivåer i bolaget innan den blir offentligt publicerad.

Information och kommunikation

Inom Dalarnas Försäkringsbolag finns etablerade informations- och kommunikationsvägar, som syftar till att främja fullständighet och riktighet i den finansiella rapporteringen. De interna styrdokumenterna är föremål för översyn och beslut minst en gång per år. Styrdokument publiceras i bolagets ledningssystem och finns tillgängliga via bolagets intranät. Varje chef ska se till att styrdokument kommuniceras till underställd personal.

Uppföljning

Styrelsen har utsett en, från den operativa verksamheten, oberoende granskningsfunktion, Internrevision. Dess huvudsakliga uppgifter är att stödja styrelsen med utvärdering av att verksamhetens omfattning och inriktning överensstämmer med av styrelsen utfärdade riktlinjer och fattade beslut. Internrevision ska även granska och utvärdera bolagets organisation, rutiner, styrning och kontroll av verksamheten samt om rapporteringen till styrelsen ger en korrekt bild av verksamheten och om verksamheten bedrivs effektivt mot av styrelsen uppsatta mål samt enligt gällande interna och externa regelverk. Styrelsen har fastställt en särskild instruktion för internrevision. Internrevisionen rapporterar till bolagets styrelse. Vidare ska varje chef se till att styrdokument efterlevs inom sitt ansvarsområde.

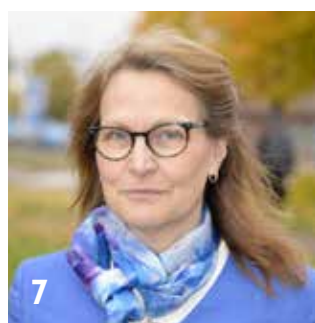
Funktionen Compliance har till uppgift att fortlöpande identifiera, bedöma, övervaka och rapportera compliancerisker, det vill säga risker

för bristande regelefterlevnad som kan medföra försämrat anseende, finansiella förluster och sanktioner enligt lag eller föreskrift. Rapportering sker till VD och styrelsen.

Funktionen Riskhantering har till uppgift att fortlöpande identifiera, bedöma, övervaka och rapportera risker inom den operativa organisationen. Riskhantering är en samlande, självständig funktion som löpande rapporterar direkt till VD och styrelsen.

Bolagsstyrningsrapporten har inte granskats av bolagets revisor.

Styrelse

1 Maria Engholm, ordförande

Födelseår: 1967. **Bostadsort:** Borlänge. **Huvudsaklig utbildning:** Civilekonom. **Arbetslivserfarenhet:** Vd Triple Steelix (2006–2013), Kommunalförbundsdirektör Region Siljan (2002–2006), Vd Folke i Borlänge AB (1998–2002), Vd Folke Perforering AB (1994–1998). **Huvudsaklig sysselsättning:** Vd/Koncernchef HSB Dalarna. **Uppdrag i bolaget:** Styrelseordförande, ordf. i RKU, BU och EU. **Andra väsentliga uppdrag:** Vd/Koncernchef i HSB Ek förening 2013–. Styrelseledamot i: Länsförsäkringar AB, HSB Projektpartner AB, HSB Riksförbund ek. för, HSB Hyresrätt i Dalarna AB (ordf.), BTF mark och trädgård AB (ordf.). **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2003. **Mandattid:** 2017–2020.

2 Marie Svan, vice ordförande

Födelseår: 1963. **Bostadsort:** Vansbro. **Huvudsaklig utbildning:** Polishögskolan. **Arbetslivserfarenhet:** Egenföretagare innefattande individ- och ledarskapsutbildning samt företagshotell (1996–), Svenska Skidförbundet (coach längdlandslaget 2005/2006), Polis (1989–1996). Tidigare styrelseuppdrag: Ordf. Vansbrosimningen, ledamot Swedbank Dalarna, ledamot En Svensk Klassiker, ledamot Svenska Skidförbundet. **Huvudsaklig sysselsättning:** Egenföretagare som konsult inom radio- och tvproduktion samt ekonomi och administration. **Uppdrag i bolaget:** Vice ordförande i Styrelsen, ordförande i RU samt ledamot i BU och EU. **Andra väsentliga uppdrag:** Styrelseledamot och Vd i: Marie Svan AB med bifirma Gunde Svan AB. **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2013. **Mandattid:** 2016–2019.

3 Carin Nises

Födelseår: 1955. **Bostadsort:** Mora. **Huvudsaklig utbildning:** Civilekonom. **Arbetslivserfarenhet:** Rosengrens Prod AB, Ekonomichef (1989–1990), Wibe AB, Ekonomichef (1991–1996), G M-son Frost AB, Vd (1997–2000), Almi Dalarna AB, Vd (2000–2003), Mora of Sweden AB, Vd (2003–2008). **Huvudsaklig sysselsättning:** Nises Consulting AB (Vd). **Uppdrag i bolaget:** Ledamot i styrelsen och RU. **Andra väsentliga uppdrag:** Styrelseledamot i: Stiftelsen Vasaloppsleden (ordf.), Nises Consulting AB, Chill Design AB (ordf.), Almi Företagspartner Gävle-Dala AB (ordf.). **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2004. **Mandattid:** 2016–2018.

4 Margareta Florén

Födelseår: 1952. **Bostadsort:** Avesta. **Huvudsaklig utbildning:** Civilekonom. **Arbetslivserfarenhet:** Ordförande i Stora Kopparbergs Bergslags AB:s Särskilda Pensionsstiftelse av år 1955 (2014–2015), Head of Country Accounting Services, Stora Enso AB (2009–2015), Ekonomichef Stora Enso Kvarnsveden AB (1994–2009), Redovisningschef Stora Enso Kvarnsveden AB (1990–1994), Chef redovisningsbyrå Avesta AB (1989–1990), Controller koncernstab ekonomi Avesta AB (1986–1989). **Huvudsaklig sysselsättning:** Styrelseuppdrag. **Uppdrag i bolaget:** Ledamot i styrelsen och RU. **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2002. **Mandattid:** 2016–2018.

5 Martin Moraeus

Födelseår: 1979. **Bostadsort:** Orsa. **Huvudsaklig utbildning:** Civilingenjör. **Arbetslivserfarenhet:** Egen företagare. **Huvudsaklig sysselsättning:** Styrelseuppdrag, jordbruk. **Uppdrag i bolaget:** Ledamot i styrelsen och RKU. **Andra väsentliga uppdrag:** Ordförande LRF Dalarna. Styrelseledamot i: LRF Riksförbundsstyrelse, Orsa Besparingsskog och Grönklittsgruppen AB. **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2012. **Mandattid:** 2017-2020.

6 Christer Rosén

Födelseår: 1952. **Bostadsort:** Fredriksberg. **Huvudsaklig utbildning:** Samhällsvetenskaplig utbildning, gymnasiet. Kortare eftergymnasiala utbildningar, JÖK, Forsknings- och utredningsteknik m.fl. **Arbetslivserfarenhet:** Handelsanställdas förbund, Studie- och informationschef i 10 år, Egenföretagare inom Svensk Besöksnäring, fastigheter och upplevelser i 25 år. **Huvudsaklig sysselsättning:** Egenföretagare och entreprenör, konsultverksamhet. **Uppdrag i bolaget:** Ledamot i styrelsen, RU och BU. **Andra väsentliga uppdrag:** Styrelseledamot i: Säfsen Resort AB, Säfsen Fastigheter AB, Sögård Fastigheter AB, Soegaard Consulting AB (även Vd), Säfsen Hunting Lodge AB (även Vd) Förvaltnings AB Säfsen, Jontefonden. **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2013. **Mandattid:** 2016-2019.

7 Susanne Ström

Födelseår: 1957. **Bostadsort:** Falun. **Huvudsaklig utbildning:** Samhällsvetenskaplig gymnasieutbildning, Allmän handelsrätt och försäkringsutbildningar. **Arbetslivserfarenhet:** Risk Manager Stora Enso 1995-2013, vd Stora Enso Försäkringsaktiebolag 2005-2014. **Huvudsaklig sysselsättning:** Konsult inom risk och försäkring. **Uppdrag i bolaget:** Ledamot i styrelsen och RKU. **Andra väsentliga uppdrag:** Styrelseledamot i Försäkringsaktiebolaget Vattenfall Insurance samt Sappisure Försäkrings AB. **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2016. **Mandattid:** 2016-2019.

8 Jörgen Isaksson

Födelseår: 1974. **Bostadsort:** Borlänge. **Huvudsaklig utbildning:** Ekonomprogrammet, Högskolan Dalarna. Internutbildningar inom Ledarskap, Bank- och Finans via Swedbank AB samt Nordea. **Arbetslivserfarenhet:** Företagsrådgivare Föreningssparbanken, 1998-1999. Controller ByggPartner i Dalarna AB, 1999-2004. Klubbchef/klubbdirektör IK Brage, 2004-2006. Privatmarknadschef Nordea Falun, 2006-2007. Swedbank AB Biträdande kontorschef/privatchef Borlänge, 2007-2011, Kontorschef Borlänge, 2011-2015, Företagschef Dalarna, 2015-2016. **Huvudsaklig sysselsättning:** VD Fastighets AB Hushagen. **Uppdrag i bolaget:** Ledamot i styrelsen och RKU. **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2017. **Mandattid:** 2017-2020.

9 Inge Gustafsson

Födelseår: 1965. **Bostadsort:** Borlänge. **Huvudsaklig utbildning:** Förskollärare, Liv- sak och UW diplomutbildning (IFU). **Arbetslivserfarenhet:** Dalarnas Försäkringsbolag (1990-). **Huvudsaklig sysselsättning:** Underwriter, Dalarnas Försäkringsbolag. **Uppdrag i bolaget:** Arbetstagarrepresentant. **Andra väsentliga uppdrag:** Ordförande FTF personalklubb Dalarnas Försäkringsbolag, Styrelseledamot Länsförsäkringars Personalförening, Arbetstagarrepresentant suppleant LF Sak styrelse. **Oberoendeförhållande:** Nej. **Invald:** 2013. **Mandattid:** 2017-2018.

10 Jan Linderöth

Födelseår: 1964. **Bostadsort:** Falun. **Huvudsaklig utbildning:** Gymnasieekonom. **Arbetslivserfarenhet:** Försäkringstjänsteman (1986-). **Huvudsaklig sysselsättning:** Säljare Lantbruk. **Uppdrag i bolaget:** Arbetstagarrepresentant. **Oberoendeförhållande:** Nej. **Invald:** 2015. **Mandattid:** 2017-2018.

Styrelse och revisorer

Ordinarie styrelseledamöter	Invalda i styrelsen	Mandattid
Maria Engholm, ordförande, Borlänge	2003	2017-2020
Marie Svan, vice ordförande, Vansbro	2013	2016-2019
Carin Nises, Mora	2004	2016-2018
Margareta Florén, Avesta	2002	2016-2018
Martin Moraeus, Orsa	2012	2017-2020
Christer Rosén, Fredriksberg	2013	2016-2019
Susanne Ström, Falun	2016	2016-2019
Jörgen Isaksson, Borlänge	2017	2017-2020
Inge Gustafsson, FTF, Arbetstagarrepresentant, Borlänge	2013	2017-2018
Jan Linderöth, FTF, Arbetstagarrepresentant, Falun	2015	2017-2018
Styrelsesuppleanter (Arbetstagarrepresentanter)		
Fredrik Pöllänen, FTF, Borlänge		2017-2018
Henrik Persson, FTF, Säter		2017-2018

Verkställande direktör	
Anders Grånäs, Falun	2012-
Ordinarie revisor	Mandattid
PricewaterhouseCoopers AB med auktoriserad revisor Eva Fällén, Stockholm, som huvudrevisor och med auktoriserad revisor Sofie Nordenborg, Stockholm, som suppleant	2017-2018
Valberedning	
Monica Rönnlund, ordförande, Borlänge	2017-2020
Mats Reyier, Borlänge	2015-2018
Ruben Forslund, Hedemora	2016-2019
Malin Höglund, Mora	2015-2018

Fullmäktige 2017

Dalarnas Försäkringsbolag ägs av försäkringskunderna. Det innebär att våra kunder är med och påverkar bolagets framtid genom att engagera sig i Fullmäktige, bolagets högsta beslutande organ.

Fullmäktige väljer Dalarnas Försäkringsbolags styrelse, ordförande, vice ordförande och revisorer och beslutar om vilken ersättning de ska få.

Vill man vara med och påverka ska man gå på ett valmöte till Fullmäktige. De genomförs vart tredje år i respektive kommun och är öppna för alla försäkringskunder. Håll utkik efter annonser i lokalpressen och på vår hemsida.

Styrelsen och ledningen på Dalarnas Försäkringsbolag bjuder in fullmäktigeledamöterna till informationsträffar, där man bland annat diskuterar aktuella frågor som berör bolaget.

Från vänster: Anna Rosengren och Mats Rylander.

Kommun		Mandattid	Kommun		Mandattid
AVESTA	Vakant		LEKSAND	Per-Arne Linders, Siljansnäs	2016-2019
	Josef Wählin, Krylbo	2015-2018		Christina Sjöberg Leander, Siljansnäs	2016-2019
	Kajsa Petersson, Horndal	2015-2018		Johan Pellas, Leksand	2016-2019
BORLÄNGE	Mats Reyier, Borlänge	2017-2020	LUDVIKA	Lars Lindblom, Ludvika	2015-2018
	Göran Wennström, Borlänge	2017-2020		Rose-Marie Andersson, Ludvika	2015-2018
	Eva Bylander, Borlänge	2017-2020		Lars Göran Ivansson, Ludvika	2015-2018
	Monica Rönnlund, Borlänge	2017-2020	MALUNG	Per Söderlund, Malung	2016-2019
	Anders Tunestam, Borlänge	2017-2020		Göran Bergman, Malung	2016-2019
	Rickard Lindberg, Borlänge	2017-2020		Maria Wiklund, Malung	2016-2019
	Anna Rosengren, Borlänge	2017-2020	MORA	Marie Rapp, Mora	2016-2019
FALUN	Jan Blomqvist, Falun	2017-2020		Malin Höglund, Mora	2016-2019
	Håkan Östlund, Falun	2017-2020		Mats Rylander, Färnäs	2016-2019
	Thomas Fahlander, Falun	2017-2020		Johanna Sammel, Mora	2016-2019
	Berit Kalles, Falun	2017-2020	ORSA	Erik Bergkvist, Orsa	2016-2019
	Martin Bengtsson, Sundborn	2017-2020			
	Gunnar Sköndahl, Falun	2017-2020	RÄTTVIK	Bengt Samuelsson, Vikarbyn	2016-2019
	Mathias Bergqvist, Falun	2017-2020		Jan Suther, Rättvik	2016-2019
	Henrik Belin, Falun	2017-2020	SMEDJEBACKEN	Peter Nyqvist, Smedjebacken	2015-2018
	Susanna Walter Westberg, Falun	2017-2020			
	Kristina Kallur	2017-2020	SÄTER	Lars-Erik Danielsson, Stora Skedvi	2015-2018
GAGNEF	Åsa Ahlgren Peters, Gagnef	2016-2019		Joakim Borgs, Gustafs	2015-2018
	Jenny Thörn, Djurås	2016-2019	VANSBRO	Elisabeth Säljgård, Dala Järna	2016-2019
HEDEMORA	Ruben Forslund, Hedemora	2015-2018			
	Jan Persson, Hedemora	2015-2018	ÄLVDALEN	Göran Larsson, Älvdalen	2016-2019
				Jan Knuts, Älvdalen	2016-2019

Företagsledning

Anders Grånäs
Verkställande direktör

Maria Freiholtz
Ekonomichef

Anette Granberg
Chef HR

Marie Eriksson
Kommunikationschef

Ingrid Fröjd
Chef Affärsstöd

Ola Berglund
Skadeförord

Mats Johansson
Bankchef

Thomas Norgren
Chef affärsområde Företag

Johan Sundström
Chef affärsområde Privat

Ordlista

ALLMÄNT

Affär för egen räkning, f e r

Den del av försäkringsaffären som ett försäkringsbolag själv står risken för och som alltså inte återförsäkras hos andra bolag. Affär för egen räkning är med andra ord bruttoaffär minskat med avgiven återförsäkring.

Bruttoaffär

Försäkringsaffär utan avdrag för den del av affären som återförsäkras hos andra bolag.

Direkt försäkring

Försäkringsaffär som avser avtal direkt mellan försäkringsgivare (försäkringsbolag) och försäkringstagare. Försäkringsbolaget är, till skillnad från vid mottagen återförsäkring, direkt ansvarigt gentemot försäkringstagarna.

Kombinerad försäkring

All egendomsförsäkring exklusive motorfordonsförsäkring.

Mottagen återförsäkring

Med mottagen återförsäkring förstås återförsäkringsaffär som mottages från andra försäkringsföretag. Mottagande bolag har i detta fall inget direkt ansvar gentemot försäkringstagarna.

Återförsäkring

Om ett försäkringsbolag inte kan eller vill bära hela den ansvarighet som det iklätt sig gentemot försäkringstagare, återförsäkrar bolaget de tecknade försäkringarna, helt eller delvis, hos andra bolag. Man talar här om avgiven återförsäkring (indirekt försäkring) hos de sistnämnda bolagen.

TERMER I RESULTATRÄKNING OCH RAPPORT ÖVER FINANSIELL STÄLLNING, KASSAFLÖDES- OCH RESULTATANALYS

Avsättning för ej intjänade premier

En skuldpост, som i princip motsvarar den del av premieinkomsten, som vid bokslutet hänförs sig till nästkommande år.

Avsättning för oreglerade skador

De skador som inträffar under räkenskapsåret hinner av olika skäl (tidskrävande utredningar mm) inte alltid slutregleras före årets utgång. I bokslutet måste därför en avsättning göras för beräknade, ännu inte utbetalda försäkringersättningar.

Avsättning för återbäring

Reserv för återbäring, som tilldelats kunderna, men vid bokslutstillfället ännu inte förfallit till betalning.

Avvecklingsresultat

I årsbokslutet reserveras medel, för skador som inte är slutreglerade vid räkenskapsårets utgång, i Avsättning för oreglerade skador. Den bedömning av kommande utbetalningar som gjorts kan av olika skäl visa sig felaktig. Inflationstakten kan bli en annan än den som förutsattes när skadan värderades. Lagstiftning och/eller praxis beträffande personskador kan förändras. Vidare är det rent allmänt svårt att bedöma utbetalningarna för en komplicerad skada, vars slutreglering kan ligga flera år framåt i tiden.

Om det beräknade ersättningsbeloppet för en skada visar sig vara övervärderat, uppstår en avvecklingsvinst när ersättningsbeloppet bedöms på nytt eller när skadan slutregleras. Om beloppet undervärderats blir det på motsvarande sätt en avvecklingsförlust.

Diskonterad reserv

Diskontering innebär att reserven beräknas som framtida utbetalningar med avdrag för förväntad framtida avkastning på reserven.

Driftskostnader i försäkringsrörelsen

Driftskostnader är en sammanfattande benämning på kostnader för anskaffning, försäljning och administration. Kostnader för skadebehandling inkluderas i Försäkringsersättningar.

Försäkringsersättningar

Utbetalda försäkringsersättningar plus Avsättning för oreglerade skador vid årets slut minus Avsättning för oreglerade skador vid årets början. En del av försäkringsersättningarna utgörs av reservavvecklingsresultat.

Försäkringstekniska avsättningar

Sammanfattade benämningar på gjorda avsättningar för ej intjänade premier och kvardröjande risker, oreglerade skador och återbäring. Avsättning för ej intjänade premier motsvarar i princip den del av premieinkomsten som vid bokslutet hänförs sig till nästkommande år.

Immateriella tillgångar

Utgifter för utveckling, där forskningsresultat eller annan kunskap tillämpas för att åstadkomma nya eller förbättrade produkter eller processer, redovisas som en tillgång i balansräkningen, om produkten/processen är tekniskt och kommersiellt användbar och företaget har tillräckliga resurser att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja den immateriella tillgången. I balansräkningen redovisade utvecklingskostnader är upptagna till anskaffningsvärde minus ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Den immateriella tillgången ska vara identifierbar och förväntas ge framtida ekonomiska fördelar.

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

Premier betalas i förskott, medan drifts- och skadekostnader betalas i efterskott. De medel som inte betalats ut placerar bolaget, så att det ger en avkastning. Den beräknade räntan, kalkylräntan, på dessa placeringar förs över från kapitalförvaltningen till försäkringsrörelsen.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen beskriver förändringen i de likvida tillgångarna under räkenskapsperioden. Kassaflödesanalysen uppdelas i kassaflöde från löpande verksamhet, investeringar och finansiering.

Kvardröjande risker

Om Avsättning för ej intjänade premier bedöms otillräcklig för att täcka förväntade skade- och driftskostnader för det gamla försäkringsbeståndet fram till nästa förfallodag, skall denna ökas med avsättning för kvardröjande risker.

Premieinkomst

Under året influtna premier med förfallodag under det aktuella året, fordringar avseende pågående försäkringsavtal samt förskotts-betalda premier med förfallodag under det aktuella året.

Premieintäkter

Avser den premieinkomst som avser räkenskapsåret.

Premierna inbetalas vid skilda förfallodagar under året och avser som regel en försäkrings-tid av ett år. Vid räkenskapsåret slut har bolaget således erhållit premier som till större eller mindre del avser närmast följande år.

Denna del av premieinkomsten redovisas i bokslutet som en skuldpост: Avsättning för ej intjänande premier (utgående premiereserv). Motsvarande skuldpост vid räkenskapsårets början frigörs och är en intäkt för det aktuella året (ingående premiereserv). Se även kvar-drö-jande risker nedan.

Premieintäkten för året består av följande poster; Avsättning för ej intjänade premier vid årets början plus Premieinkomst under året minus Avsättning för ej intjänade premier vid årets slut.

Uppskjuten skatt

Skatteskuld på realiserade vinster, på skillnaden mellan bokfört och skattemässigt värde på fastigheter, samt på andra temporära skillnader.

ÖVRIGA TERMER OCH NYCKELTAL

Direktavkastningsprocent

Nettot av ränteintäkter, räntekostnader, utdelning på aktier och andelar och över-/underskott på egna fastigheter i procent av tillgångarnas utgående marknadsvärden inklusive upplupen ränta plus viktning (in- respektive utgående värden) av i försäkringsrörelsen under året uppkomna kassaflödesnetto.

Kapitalbas

Kapitalbasen är enkelt uttryckt det tillgängliga kapitalet. Ett företags kapitalbas består av eget kapital och öppet redovisade övervärden (netto)

i tillgångar, exklusive värdet av immateriella tillgångar samt skillnaden mellan odiskonterade och diskonterade avsättningar för oreglerade skador.

Kapitalbas SII

Kapitalbasen SII (Solvens II) är skillnaden mellan de marknadsvärderade tillgångarna och skulderna i solvensbalansräkningen.

Konsolideringsgrad

Förhållandet mellan konsolideringskapital och premieinkomst för egen räkning. Uttrycks i procent och används inom skadeförsäkring.

Konsolideringskapital

Sammanfattade benämning på summan av beskattat eget kapital, obeskattade reserver, uppskjuten skatt samt övervärden i dotter-företag.

Skadeprocent, direkt försäkring

Försäkringsersättningarna i direkt försäkring dividerade med premieintäkterna i direkt försäkring.

Solvensmarginal

Erforderlig solvensmarginal är ett mått på lägsta nivå på kapitalbasen, som tillåts enligt gällande lagstiftning. Beräkningen av den görs dels utifrån bolagets premieinkomster, dels utifrån dess skadeersättningar. Den erforderliga solvensmarginalen är det högsta av de två beräknade värdena.

Totalavkastningsprocent

Summan av direktavkastning, realiserade vinster och förluster samt realiserade värdeförändringar under året i relation till under året genomsnittligt förvaltad kapital, dvs. ingående marknadsvärde plus viktning (in- respektive utgående värden) av i försäkringsrörelsens under året uppkomna kassaflödesnetto.

Totalkostnadsprocent, direkt försäkring

Summan av försäkringsersättningar och drifts-kostnader i direkt försäkring dividerad med premieintäkten i direkt försäkring.

SCR

Förkortning av engelskans Solvency Capital Requirement. Ett regulatoriskt krav på kapitalbasens storlek, framräknat som det kapital som krävs för att täcka förluster på grund av händelser som inte bedöms inträffa oftare än 1 gång på 200 år.

MCR

Förkortning av engelskans Minimum Capital Requirement. Ett regulatoriskt krav på kapitalbasens storlek, och utgör den nivå på kapitalbasen under vilken ett försäkringsbolag förlorar tillståndet att bedriva verksamhet.

Vi finns nära dig!

Vem vet ditt bästa, om inte de som står dig närmast? Vi som jobbar på Dalarnas Försäkringsbolag bor där du bor, handlar i samma butiker, läser troligen samma tidningar och har samma väder som du. Vi är övertygade om att den som finns nära har lättare att engagera sig, förstå och hjälpa till.

Dalarnas Försäkringsbolag är banken och försäkringsbolaget som kan ta hand om hela din ekonomi. Allt samlat på ett ställe. Dessutom är vi kundägda. Det betyder att kundernas bästa och ägarnas bästa är exakt samma sak för oss.

Avesta Kungsgatan 27, 774 30 Avesta, tfn 0226-560 35 | **Borlänge** Häradsvägen 18, 781 27 Borlänge, tfn 0243-159 25 | **Falun** Slaggatan 9, 791 21 Falun, tfn 023-930 00 | **Leksand** Torget 4, 793 31 Leksand, tfn 0247-25 41 20 | **Ludvika** Engelbrektsgatan 9, 771 30 Ludvika, tfn 0240-138 55 | **Malung** Moravägen 4, 782 31 Malung, tfn 0280-130 95 | **Mora** Moragatan 4, 792 30 Mora, tfn 0250-178 10

